

ΦΩΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

το τεύχος διανέμεται
δωρεάν

ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

ΑΠΕΛΣ

ΕΤΟΣ 2021

Ιούνης - Ιούλης - Αύγουστος

ΤΕΥΧΟΣ 32ο

✧ Τρίτη Περίοδος ✧

Αόρατος εχθρός: Κλειστείτε στα σπίτια σας - Ορατός εχθρός: Φύγετε απ' τα σπίτια σας

Και τούτο το τρίμηνο που πέρασε, ως την παρούσα έκδοση του περιοδικού μας, ξαναζήσαμε όπως και πέρυσι τον ίδιο τρόπο «προστασίας της Υγείας» απ' την πλευρά της κυβέρνησης.

Με το άνοιγμα της τουριστικής περιόδου, είδαμε και πάλι, παρ' όλες τις εξαγγελίες, τον μεγάλο αριθμό επιβατών σε πλοία, αεροπλάνα και άλλα μέσα μεταφοράς. Ενώ η τουριστική εισροή άρχισε να ξεπερνάει σε αριθμούς την περισυνή χρονιά και σε κάποιες περιοχές να αγγίζει ποσοστά του 2019.

Βεβαίως, αυτή η αμφιλεγόμενη "επιτυχία", όπως παρουσιαζόταν από τα ΜΜΕ, έκανε την κυβέρνηση να επιρείται για τους τρόπους αντιμετώπισης της σαίζον και ότι τάχα βαίνουμε προς μια φυσιολογική κατάσταση χωρίς lock down κ.λπ. επικαλούμενη μονίμως ως κύριο μέτρο την "ατομική ευθύνη" για τον εμβολιασμό του ταλαίπωρου και κουρασμένου λαού.

Κοντά σ' αυτή την κατάσταση ήρθε στα μέσα Ιούλη να προστεθεί ο μεγάλος καύσωνας που οδήγησε στο ξέσπασμα των πολλαπλών πυρκαγιών, αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής, που χρόνια τώρα συζητιέται. Και τότε, απ' τις αρχές Αυγούστου και για περίπου 20 μέρες είδαμε και πάλι την διαχρονική γύμνια του κράτους. Αντί να έχει εξασφαλιστεί σχεδιασμένα η προληπτική άμυνα, επικαλέσθηκαν ως άλοθι την "κλιματική κρίση" και το μόνο που διέδωσαν ήταν και πάλι η "ατομική ευθύνη": ο κόσμος για να σωθεί να εγκαταλείψει τα σπίτια και την περιουσία του στο έλεος της πυρκαγιάς... Αποτέλεσμα: γίναμε όλοι μάρτυρες και κυρίως οι αμέτρητοι παθόντες, σε αυτήν την προδιαγεγραμμένη καταστροφή.

Οστόσο, ο λαός πήρε την πρωτοβουλία και σε πολλές περιπτώσεις οργάνωσε μόνος του την προστασία των χωριών και των περιουσιών του. Διαμόρφωσε αντιπυρικές ζώνες, καθάρισε δασικούς δρόμους και βοήθησε συγκεκριμένα να συντονίζεται η πυρόσβεση.

Είναι γνωστό ότι το 1998, επί κυβερνήσεως Σημίτη του ΠΑΣΟΚ, η βασική διαχείριση προστασίας των δασών πέρασε από τη Δασική Υπηρεσία στην Πυροσβεστική κι έτσι έγινε διαχωρισμός της καταστολής από την πρόληψη. Αυτό το ατόπημα δεν ευνοεί την προετοιμασία και τον συντονισμό των δυνάμεων πυρόσβεσης. Έκτοτε συνεχίζεται από όλες τις κυβερνήσεις η υποχρηματοδότηση και υποστελέχωση των δασαρχείων, οδηγώντας κάθε χρόνο σε τραγωδίες με νεκρούς και καταστροφές από πυρκαγιές και πλημμύρες, σπνρίζοντας έτσι "πράσινους" επενδυτές κι εκμεταλλευτές, που αποβλέπουν στην καταστροφή δασών.

Ένας σύγχρονος αντιπυρικός σχεδιασμός, με βάση τα επιστημονικά δεδομένα, περιλαμβάνει δίκτυο δασικών δρόμων, υδατοδεξαμενές, κρουνοί υδροληψίας, παρατηρητήρια, πυροσβεστικές φωλέες, δασοτεχνικά έργα, συντήρηση και βελτίωση του δασικού οδικού δικτύου, σχεδιασμένες υλοτομίες, δασονομικές περιπολίες κ.λπ. Χωρίς αυτά δεν μπορεί να καθοδηγηθεί και να δράσει η πυροσβεστική αποτελεσματικά.

Τώρα λοιπόν, χιλιάδες λαϊκά νοικοκυριά, βλέπουν τα ετοιμόρροπα σπίτια τους να χαρακτηρίζονται «κίτρινα», να είναι μειωμένα τα κόστη αποζημίωσης και να επωμίζονται οι ίδιοι το βάρος της αποκατάστασης. Εκατοντάδες αγροτοκτηνοτρόφοι δεν βλέπουν προοπτική με τα ποσά αποζημίωσης των καμένων καλλιεργειών τους, ζώων και εγκαταστάσεων. Πώς θα ζήσουν οι ρητινοκαλλιεργητές, οι μελισσοκόμοι, ελαιοπαραγωγοί και οι μικρομαγαζάτορες των περιοχών, όταν για να ξαναζωντανέψουν τα δάση θα χρειαστεί τουλάχιστον μια δεκαετία!...

Και μετά από όλα τούτα, όταν θα αρχίσουν οι βροχές θα βρεθούν οι άνθρωποι αντιμετώπι με τις απορροές στα γυμνά - καμένα δάση, με τις κατολισθήσεις, πλημμύρες οικισμών και με καθυστερήσεις αποκατάστασης των σπιτιών τους...

Έφυγε ο Μίκης

Διαβάστε (σελ.3-6)

Σαν τότε...	σελ. 2
Αρθρογραφία	σελ. 7-13
Πυρκαγιές	σελ. 14-18
Μορφές του πνεύματος	σελ. 19-21
Αιμίλιος Βεάκης Κώστας Ρηγόπουλος	

Μορφές που έφυγαν	σελ. 22-28
Η πένα συνεργατών	σελ. 29-46
Διαμαρτυρίες	σελ. 47-59
Ο Παρατηρητής	σελ. 60

Φωνή Λογοτεχνών

Τριμηνιαίο Περιοδικό

Έκδοση ΑΠΕΛΣ

Τεύχος 32ο – Τρίτη Περίοδος

ΙΟΥΝΗΣ - ΙΟΥΛΗΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

2021

Ηλεκτρονική Διεύθυνση:

email:

flogotexnwn@yahoo.gr

Ιστότοπος:

ISSUU.com/fonilogotexnwn

Επιμέλεια Έκδοσης

& Σελιδοποίηση:

Γιάννης Α. Μαντάς

Τηλέφωνο: 694 7840087

Ομάδα Σύνταξης:

Παναγιώτης Καραβασίλης

Τίτος Κοκκινέας

και

Συνεργαζόμενοι

Λογότυπο Εξωφύλλου:

Γιάννης Α. Μαντάς

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία:

ΣΥΝΘΕΣΗ

Κιάφας 3 & Ακαδημίας, Αθήνα

Τηλ. 210 3813838

Η Φωνή Λογοτεχνών
στην έντυπη μορφή της
στηρίζεται στις προσφορές
συνεργατών και φίλων

ΣΑΝ ΤΟΤΕ...

ΙΟΥΝΗΣ

Γεννιούνται

1850 (27.6) ο συγγραφέας **Λευκάδιος Χερν**. 1892 (30.6) ο λογοτέχνης **Στρατής Μυριβήλης** (: **Ευστράτιος Σταματοπούλος**). 1898 (5.6) ο Ισπανός ποιητής και θεατρικός συγγραφέας **Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα**. 1915 (12.6) ο ηθοποιός **Ντίνος Ηλιόπουλος**. 1917 (15.6) ο ρεμπέτης **Μιχάλης Γενίτσαρης**. 1922 (11.6) ο πολυβραβευμένος Κύπριος σκηνοθέτης **Μιχάλης Κακογιάννης**. 1924 (26.6) ο φιλόσοφος **Κώστας Αξελός**. 1940 (1.6) η ποιήτρια και ηθοποιός **Κατερίνα Γώγου**. 1954 (8.6) ο Κύπριος συνθέτης **Μάριος Τόκας**. 1957 (30.6) η στιχουργός **Λίνα Νικολακοπούλου**.

Αποβιώνουν

1798 (12.6) Εκτελείται διά στραγγαλισμού ο **Ρήγας Φεραίος** (**Βελεσινλής**). 1896 (7.6) ο Ζακυνθινός μουσουργός **Παύλος Καρέρ**. 1901 (23.6) ο σατιρικός ποιητής και συγγραφέας **Ανδρέας Λασκαράτος**. 1951 (29.6) ο ηθοποιός **Αιμίλιος Βεάκης**. 1951 ο ποιητής **Αγγελος Σικελιανός**. 1957 (3.6) ο ζωγράφος **Σπύρος Παπαλουκάς**. 1962 (8.6) ο ποιητής και λογοτέχνης **Στέλιος Σπεράντζας**. 1963 (3.6) ο Τούρκος κομμουνιστής ποιητής **Ναζίμ Χικμέτ**. 1973 (8.6) ο κομμουνιστής συγγραφέας, ποιητής και κριτικός **Μάρκος Αυέρες**. 1985 (28.6) ο ηθοποιός **Λάμπρος Κωνσταντάρας**. 1994 (15.6) ο μουσικοσυνθέτης **Μάνος Χατζιδάκις**. 1997 (22.6) ο πιανίστας **Γιώργος Θέμελης**. 2001 (4.6) ο ηθοποιός **Ντίνος Ηλιόπουλος**. 2005 (23.6) ο ποιητής **Μανόλης Αναγνωστάκης**. 2007 (4.6) ο ηθοποιός **Σωτήρης Μουστάκας**. 2008 (26.6) ο καραγκιοζοπαίχτης **Βαγγέλης Κορφιάτης** («**Βάγγος**»).

ΙΟΥΛΗΣ

Γεννιούνται

1836 (27.7) στη Σύρο ο κορυφαίος λογοτέχνης **Εμμανουήλ Ροΐδης**. 1836 (28.7) στη Σύρο ο κορυφαίος λογοτέχνης **Εμμανουήλ Ροΐδης**. 1849 (1.7) ο λογοτέχνης **Αργύρης Εφταλιώτης**. 1870 (17.7) ο ποιητής και συγγραφέας **Ιωάννης Γρυπάρης**. 1904 (12.7) ο μεγάλος Χιλιανός κομμουνιστής ποιητής **Πάμπλο Νερούντα** (Νόμπελ Λογοτεχνίας το 1971). 1916 (13.7) η ηθοποιός **Δέσπω Διαμαντίδου**. 1919 (29.7) ο ποιητής **Μίλτος Σαχτούρης**. 1925 (29.7) ο μουσικοσυνθέτης **Μίκης Θεοδωράκης**. 1936 (7.7) ο Κρητικός λυράρης και τραγουδιστής, **Νίκος Ξυλούρης**.

Αποβιώνουν

1879 (24.7) ο ποιητής και πολιτικός **Αριστοτέλης Βαλαωρίτης**. 1904 (15.7) ο μεγάλος Ρώσος συγγραφέας **Άντον Τσέχοφ**. 1908 (7.7) ο λογοτέχνης **Δημήτρης Βικέλας**. 1923 (1.7) ο λογοτέχνης **Κωνσταντίνος Θεοτόκης**. 1928 (21.7) Αυτοκτονεί ο ποιητής **Κώστας Καρυωτάκης**. 1941 (18.7) ο μουσουργός **Διονύσιος Λαυράγκας**. 1965 (13.7) ο λογοτέχνης **Φώτης Κόντογλου**. 1967 (25.7) ο ζωγράφος **Κωνσταντίνος Παρθένης**. 1969 (19.7) ο λογοτέχνης **Στρατής Μυριβήλης** (**Ευστράτιος Σταματοπούλος**). 1980 (28.7) Δολοφονείται έξω από το εργοστάσιο της ΕΤΜΑ η ΚΝίτισσα φοιτήτρια **Σωτηρία Βασιλακοπούλου**. 1989 (20.7) ο ζωγράφος **Γιάννης Τσαρούχης**. 2000 (13.7) ο κινηματογραφιστής **Στέλιος Τατασόπουλος**.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Γεννιούνται

1824 (2.8) στη Λευκάδα ο **Αριστοτέλης Βαλαωρίτης**. 1851 (14.8) ο γλύπτης **Γιαννούλης Χαλεπάς**. 1882 (22.8) στη Σμύρνη ο κομμουνιστής δάσκαλος **Δημήτρης Γληνός**. 1898 (8.8) ο ηθοποιός και σκηνοθέτης **Αλέξης Μινωτής**. 1903 (21.8) ο συνθέτης **Κώστας Γιαννίδης** (**Γιάννης Κωνσταντινίδης**). 1908 (14.8) ο κομμουνιστής ηθοποιός **Μάνος Κατράκης**. 1919 (16.8) ο συγγραφέας **Αντώνης Σαμαράκης**. 1921 (22.8) η τραγουδίστρια **Σωτηρία Μπέλλου**. 1945 (21.8) ο συνθέτης **Βασίλης Πολυδούρης**.

Αποβιώνουν

1613 (12.8) ο Κρητικός ποιητής **Βιτσέντζος Κορνάρος**. 1919 (26.8) ο σατιρικός ποιητής **Γεώργιος Σουρής**. 1923 (3.8) ο λογοτέχνης **Αργύρης Εφταλιώτης**. 1936 (19.8) Εκτελείται από τους φασίστες του Φράνκο ο Ισπανός ποιητής **Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα**. 1945 (23.8) ο λογοτέχνης και ιστορικός **Γιάννης Βλαχογιάννης**. 1956 (14.8) ο Γερμανός κομμουνιστής ποιητής και δραματογράφος **Μπέρτολτ Μπρεχτ**. 1968 (28.8) ο αρχιτέκτονας **Δημήτρης Πικιώνης**. 1968 (5.8) η ποιήτρια **Θεώνη Δρακοπούλου** («**Μυρτιώτισσα**»). 1970 (7.8) ο συγγραφέας **Νίκος Τσιφόρος**. 1975 (3.8) ο μεγάλος υπερρεαλιστής ποιητής **Ανδρέας Εμπειρικός**. 1977 (17.8) ο ζωγράφος **Γιώργος Γουναρόπουλος**. 1979 (3.8) ο συγγραφέας **Αγγελος Τερζάκης**. 1981 (11.8) ο ζωγράφος **Ανδρέας Γεωργιάδης**. 1991 (4.8) ένας από τους κορυφαίους Έλληνες ποιητές, ο **Νικηφόρος Βρεττάκος**. 1997 (27.8) η τραγουδίστρια **Σωτηρία Μπέλλου**.

Ο Μίκης θα βρίσκεται πάντα κοντά μας

Ο Μίκης της Αντίστασης και των Αγώνων. Ο Μίκης της δημιουργίας και της μεγάλης Τέχνης. Ο Μίκης που μας έμαθε να τραγουδάμε λόγια μεγάλων ποιητών δε βρίσκεται πια στη ζωή. «Έφυγε» την **Πέμπτη 2 Σεπτέμβρη**, σε ηλικία 96 ετών. Θα μείνει όμως κοντά μας για πάντα το έργο του. Ένα έργο βγαλμένο από τα πάθη, τους καημούς, τα βάσανα, αλλά και τους πόθους, τις ανάγκες, τους αγώνες του λαού μας. Ένα έργο που έβαλε τη σφραγίδα του στην πολιτιστική δημιουργία της χώρας μας. Ένα έργο που εμπνεύστηκε από το λαό, αφιερώθηκε στο λαό και ο ίδιος ο λαός το κρατά σφιχτά στη φούχτα του, ακριβό «φυλακτό» της ίδιας της ιστορίας του.

Ο Μίκης Θεοδωράκης γεννήθηκε το 1925 στη Χίο, όπου είχαν εγκατασταθεί οι γονείς του μετά τη μικρασιατική καταστροφή. Η κρητική καταγωγή του πατέρα του αλλά και οι μικρασιάτες πρόγονοι από την πλευρά της μητέρας του καθορίζουν τον μικρό Μίκη. Έλεγε, μάλιστα, ότι από έναν πρόγονό του, τον Θεοδωρομανώλη, ξεκουστό λυράρη στην Κρήτη των τελών του 1800 πήρε την έφεσή του για τη μουσική.

Στα παιδικά του χρόνια γνώρισε πολλές μετακινήσεις λόγω της δουλειάς του πατέρα του. Χίος, Μυτιλήνη, Σύρος, Αθήνα, Γιάννενα, Κεφαλονιά, Πάτρα, Πύργος, Τρίπολη μέχρι το 1943 και στη συνέχεια Αθήνα. Λόγω των μετακινήσεων δεν μπόρεσε να δεθεί με κάποια περιοχή, να αποκτήσει παιδικούς φίλους. «Ήμουν κλεισμένος σε τρεις κύκλους. Πρώτος ήταν ο οικογενειακός κύκλος... Μου έδωσε μεγάλη χαρά και ευτυχία, για την οποία ευγνωμονώ τους δικούς μου. Δηλαδή ό,τι γεύση ευτυχίας έχω στη ζωή μου την έχω από την οικογένειά μου. Ένα οικογενειακό περιβάλλον που βασιλεύει η μεγάλη αγάπη, η χαρά, η ευτυχία, η αλληλεγγύη, το τραγούδι, το κέφι». Ο δεύτερος κύκλος ήταν οι δημόσιοι υπάλληλοι και ο τρίτος, οι Κρητικοί.

Αυτή η αίσθηση της «απομόνωσης» που είχε σαν παιδί ήταν ένας από τους λόγους που τον οδήγησαν στη μουσική. Εκεί, έβρισκε απασχόληση, αν και όπως ο ίδιος μαρτυρά, στην αρχή η σχέση του με τη μουσική υπήρξε μαρτυρική. Κι αυτό γιατί, ενώ για κάθε άλλη παιδική απορία ή ανησυχία υπήρχε μια απάντηση, εντούτοις για τη μουσική δεν υπήρχε καν ερώτημα. «Τό-

σο απίθανο και ξένο ήταν, τουλάχιστον στο περιβάλλον μου, το λειτούργημά της...» Παρόλα αυτά οι μελωδίες της Φιλαρμονικής του δήμου Αργοστολίου, η θέα ενός πιάνου –από τα ελάχιστα μιας μικρής επαρχιακής πόλης– τον σηματοδεύουν. Οι γονείς του κάποια Πρωτοχρονιά του κάνουν δώρο ένα βιολί. «Αυτό ήταν ένα από τα σημαντικότερα, αν όχι το πιο σημαντικό γεγονός της ζωής μου».

Αρχές του '40 άκουσε την Ενάτη του Μπετόβεν στον κινηματογράφο. «Ήταν πραγματικά ένας κεραυνός! Κεραυνός! Έπεσα κεραυνόπληκτος, αρρώστησα!». Ο πατέρας του, αν και δεν ήθελε να γίνει ο γιος του μουσικός, κατάλαβε ότι δεν μπορεί να κάνει διαφορετικά. Το 1943 ερχόμενος στην Αθήνα περνά την πόρτα του Ωδείου Αθηνών. Εκεί, ευτύχησε να γνωρίσει τον αληθινό του δάσκαλο, όπως τον αποκαλούσε, τον Φιλοκτήτη Οικονομίδη. «Δεν υπάρχει, νομίζω, για έναν μουσικό, βαθύτερο, ηδονικότερο, δυνατότερο συναίσθημα από τη στιγμή που ανακαλύπτει τη μουσική. Αυτές οι στιγμές είχαν τα μαγικά ονόματα του Μπαχ, του Χέντελ, του Μότσαρτ, του Μπετόβεν, του Μπερλιόζ, του Βάγκνερ... Μια απέραντη χαρά και ευγνωμοσύνη για ό,τι μας χάρισαν. Και μια δίψα ανελέητη να μάθουμε τη γλώσσα τους, να βρούμε τα κλειδιά για να ανοίξουμε τους μουσικούς δρόμους των ήχων...»

«Αν δεν είχα βιώσει αυτά που βίωσα, δεν θα είχα γράψει αυτή την μουσική. Η μουσική για μένα ποτέ δεν υπήρξε αυτοσκοπός, είναι κάτι το βιωματικό...»

Πράγματι τα γεγονότα της ζωής του ήταν συνταρακτικά. Το έργο του αντηχεί όλη τη μεγάλη πορεία και τις περιπέτειες του λαϊκού κινήματος του 20ου αιώνα. Ήταν και αυτός μέλος της γενιάς που ανδρώθηκε στην Αντίσταση, που πάλεψε για να έρθουν καλύτερες μέρες στον τόπο μας και γι' αυτή του την απόφαση διώχτηκε, φυλακίστηκε, εξορίστηκε, συνέχισε να παλεύει και να δημιουργεί. Γι' αυτόν όμως αυτά ήταν και τα πιο δυνατά και όμορφα χρόνια του. Είχε αναφέρει χαρακτηριστικά στην εκδήλωση του Κόμματος για τα 90χρονά του: «Βρίσκομαι σήμερα εδώ μπροστά σας με μεγάλη συγκίνηση, γιατί τα πιο δυνατά και όμορφα χρόνια μου τα έζησα στις γραμμές του ΚΚΕ. Εθνική Αντίσταση, Εμφύλιος Πόλεμος, οι διώξεις που ακο-

«Τώρα στο τέλος της ζωής μου, την ώρα των απολογισμών, ββήνουν απ' το μυαλό μου οι λεπτομέρειες και μένουν τα "Μεγάλα Μεγέθη".

Ετσι βλέπω ότι τα πιο κρίσιμα, τα δυνατά και τα ώριμα χρόνια μου τα πέρασα κάτω από τη σημαία του ΚΚΕ. Για το λόγο αυτό θέλω να αφήσω αυτόν τον κόσμο σαν κομμουνιστής»

Μίκης Θεοδωράκης
5/10/2020

λούθησαν την ήττα του Δημοκρατικού Στρατού, η βαθιά παρανομία με την ένοπλη προσπάθεια το 1944 μέσα στην Αθήνα, που πνίγηκε στο αίμα, η Ικαρία και η Μακρόνησος, η αναγεννητική προσπάθεια μέσα από την ΕΔΑ και τους Λαμπράκηδες. Η παράνομη δράση με την ίδρυση του Πατριωτικού Μετώπου, δέκα μέρες μετά την επικράτηση της χούντας. Αργότερα, υποψήφιος δήμαρχος του ΚΚΕ στην Αθήνα και τέλος η εκλογή μου ως βουλευτής του Κόμματος το 1981 και 1985».

Στα χρόνια της Κατοχής παλεύει οργανωμένα μέσα από τις γραμμές του ΕΑΜ. «Όλα άρχισαν και όλα κυριεύτηκαν τη μέρα που κατακτήσαμε την αξιοπρέπειά μας, την τιμή μας και την ανθρωπιά μας, αντιτάσσοντας στον νόμο της ζούγκλας των Ναζί τη δύναμη των όπλων μας. Εκείνη τη στιγμή που πρωταγγίξαμε ο καθένας μας το όπλο του και ξεκινάγαμε σ' έναν αγώνα ζωής και θανάτου...» Παίρνει μέρος στις μάχες του Δεκέμβρη του '44 μέσα από τις γραμμές του 1ου Λόχου του 1ου Τάγματος του Εφεδρικού ΕΛΑΣ, που είχε τη βάση του στην Ανω Νέα Σμύρνη. Οι μέρες του Δεκέμβρη, αυτής της σκληρής ταξικής αναμέτρησης τον σηματοδοτούν τόσο, που θα ομολογήσει πολλά χρόνια αργότερα: «Εάν υπήρχε επιτύμβιο επίγραμμα –κατά το αισχύλειο– που θα επιθυμούσα να χαραχτεί στον τάφο μου, θα ήταν: Πολέμησε τον Δεκέμβρη».

Τον Ιούλιο του 1947 συλλαμβάνεται και εξορίζεται στην Ικαρία. Εκεί, θα ακούσει τον Καπετάν Αντρέα Ζέππο από μια ομάδα εξοριστών Πειραιωτών. «Και αυτό ήταν το δεύτερο σοκ της ζωής μου» μετά την Ενάτη του Μπετόβεν. Νέοι δρόμοι στη μουσική ανοίγονται μπροστά του. Τον χειμώνα του 1949 εξορίζεται στη Μακρόνησο και βασανίζεται φρικτά. Εκεί είναι, που σύμφωνα με τον ίδιο, έσπασε το «εγώ» κι έγινε τελεσίδικα «εμείς». «Η μάχη θα δοθεί για το "εμείς", υπέρ του ανθρώπου, εναντίον των κανιβάλων... Η ασθένεια των κανιβάλων είναι το "εν αρχή το κέρδος". Ακολουθεί η υποτίμηση του ανθρώπου». Μέσα σε τεράστιες δυσκολίες δε σταματά να δημιουργεί. Μάλιστα, αποσπάσματα από την Πρώτη του Συμφωνία, που δούλευε εκείνη την περίοδο παρουσίασε στη σκηνή των στρατηγών, εκεί όπου κρατούνταν ο Σαράφης και άλλοι. «Αυτό το θεωρώ μια πολύ σημαντική πράξη της ζωής μου και είναι σηματοδιακή. Στις δύσκολες στιγμές απαντάμε πάντα με δημιουργία».

«Το τραγούδι είναι κάτι που πάει από καρδιά σε καρδιά»

Μετά τη Μακρόνησο εγκαθίσταται σε ένα χωριό στην Κρήτη. Βάλτωνε. Οι δικοί του πουλούν μέχρι και τις βέρες τους, για να τον βοηθήσουν. «Μου 'κανε ο πατέρας μου ένα πανωφόρι, ένα κοστούμι μαύρο, παπούτσια, μου έδωσε 300 δραχμές και τις ευλογίες του και μπάρακα για την Αθήνα, για να σταδιοδρομήσω στην Αθήνα».

Η διαβίωση στην Αθήνα δεν είναι εύκολη. Κάθε εβδομάδα έπρεπε να παρουσιάζεται στην Ασφάλεια. Εκείνη την περίοδο πήρε και το πτυχίο του στο Ωδείο.

Ο Μίκης (κάτω δεξιά) εξόριστος στη Μακρόνησο, 1948-49

Μάρτης 1949. 401 Στρατιωτικό Νοσοκομείο

Οι πόρτες όμως είναι κλειστές. Για να επιβιώσει κάνει αντίγραφα μουσικής και παίζει εκτάκτως σε συναυλίες. Γράφει μουσική, πολλή μουσική. Το 1954 με υποτροφία εγκαθίσταται στο Παρίσι. Συνεχίζει το συμφωνικό του έργο και γράφει μερικά από τα σπουδαιότερα συμφωνικά του έργα: Τρεις σουίτες, το μπαλέτο Αντιγόνη, κονσέρτο για πιάνο.

Εκείνη την περίοδο παντρεύεται τη Μυρτώ Αλτινόγλου και μαζί αποκτούν δυο παιδιά, την Μαργαρίτα και τον Γιώργο.

«Επιτάφιος. Η μεγάλη, τελευταία στροφή όχι μόνο στη μουσική μου ζωή αλλά σ' ολόκληρη τη ζωή μου»

Το 1958 βρισκόμενος στο Παρίσι, παίρνει στα χέρια του την επανέκδοση του «Επιτάφιο» με την αφιέρωση του ποιητή: «Το βιβλίο τούτο κήκε από τον Μεταξά στα 1938 κάτω από τους στύλους του Ολυμπίου Διός». Αναφέρει ο Θεοδωράκης: «Θυμάμαι ότι έλαβα τον Επιτάφιο στο Παρίσι, από τον ίδιο τον Ρίτσο. Ευθύς μόλις

τον διάβασα, άρχισα να γράφω τα τραγούδια, αυθόρμητα, δίχως καμιά ανάγκη, καμιά πρόθεση θα έλεγα. Και η μουσική βγήκε αυτή που βγήκε: λαϊκή. Γιατί, άραγε; Κατ' αρχήν νομίζω από την ανάγκη να παρακολουθήσω την ίδια διαδικασία με τον Ρίτσο, καθώς παίρνει τους αρμούς, τα δυνατά στοιχεία από τα μοιρολόγια και τη δημοτική μας ποίηση και –όντας πάντοτε Ρίτσος– θέλει να είναι συνάμα ο οποιοσδήποτε λαϊκός ποιητής, η οποιαδήποτε χαροκαμένη μάνα, η λαϊκή μούσα».

Ο συγκεκριμένος δίσκος, που κυκλοφόρησε το 1960 αποτελεί το ορόσημο για την είσοδο του συνθέτη στο χώρο της λαϊκής μουσικής. Συμπυκνώνοντας τι καινούριο έφερε ο Επιτάφιος στην ελληνική μουσική σημειώνει: «Ήταν ένας κύκλος τραγουδιών. Ήταν ακόμα η καθιέρωση του λαϊκού τραγουδιστή και του λαϊκού μουσικού οργάνου (μπουζούκι) ως αυθεντικών εκφραστών του γνήσιου ποιητικού πάθους. Ήταν, τέλος, μια

νέα μορφή επικοινωνίας με την καθιέρωση της λαϊκής συναυλίας, που έσπαζε τους παραδοσιακούς τρόπους παρουσίασης, ερμηνείας και επικοινωνίας και έφερνε σε άμεση επαφή τους δημιουργούς και τους ερμηνευτές με τις μάζες».

«Οι μεγάλοι ποιητές ανήκουν στους εργαζόμενους, στο λαό»

Η συνύπαρξη της λαϊκής με τη συμφωνική μουσική στο έργο του Μίκη Θεοδωράκη κάνει τον ίδιο και τη μουσική του μοναδική περίπτωση στο χώρο της διεθνούς μουσικής καθώς κινείται συνεχώς ανάμεσα σε αυτούς τους δύο κόσμους προσπαθώντας να τους συνενώσει σε έναν και μοναδικό.

Ήταν ο πρώτος που έβαλε στο στόμα του απλού λαού λόγια μεγάλων ποιητών. «Ο ελληνικός λαός τραγουδούσε, στις ταβέρνες, στα γιαπιά, στις εκδρομές, στις συντροφίες, στις διαδηλώσεις, μελωδίες βασισμένες σε αυστηρά ποιητικά κείμενα, που τα χαρακτήριζαν η τελειότητα του λόγου, η τόλμη της εικόνας και η δύναμη της έκφρασης». Για τον ίδιο ήταν ξεκάθαρο: «Οι μεγάλοι ποιητές ανήκουν στους εργαζόμενους, στο λαό. Μόνο αυτοί μπορούν να τους καταλάβουν. Φυσικά, ο καθένας μπορεί να αγοράσει βιβλία τους. Πόσοι όμως είναι; Το πρόβλημα δεν είναι πρακτικό - ποσοτικό. Ο λαός δεν μπορούσε να πλησιάσει τη μεγάλη ποίηση, γιατί δεν είχε στη διάθεσή του τα κλειδιά για να ανοίξει τις πόρτες. Κάνοντας τραγούδι και βάζοντας στα χείλη του λαού τη μεγάλη ποίηση, είναι σαν να του πρόσφερα αυτό το σπάνιο κλειδί να ανοίξει τις μεγάλες πόρτες και να μπει στο μαγικό κόσμο της λόγιας τέχνης».

Μετά τον Επιτάφιο ακολούθησαν μια σειρά άλλοι κύκλοι τραγουδιών: «Λιποτάκτες» (1959), «Αρχιπέλαγος» (1959), «Πολιτεία» (1959), «Επιφάνια» (Σεφέρης 1960), «Ένας όμηρος» (Μπήαν, μτφρ. Ρώτας), «Μικρές Κυκλάδες» (Ελύτης 1963), «Πολιτεία Β'» (1964), «Μαουτχάουζεν» (Καμπανέλλης 1966), «Ρωμοσύνη» (Ρίτσος 1966), «Έξι θαλασσινά φεγγάρια» (Γκάτσος 1966), «Ο Ήλιος και ο Χρόνος» (Θεοδωράκης 1967), «Μυθιστόρημα» (Σεφέρης 1968), «Νύχτα θανάτου» (Ελευθερίου 1968), «Αρκαδία Ι» (Θεοδωράκης 1968), «Αρκαδία ΙΙ» (Ελευθερίου 1968), «Αρκαδία ΙΙΙ» (Ελευθερίου 1969), «Αρκαδία ΙV» (Κάλβος 1969), «Αρκαδία V» (Άγγελος Σικελιανός 1969), «Αρκαδία VI» (Θεοδωράκης 1969), «Αρκαδία VII» (Σινόπουλος 1969), «Αρκαδία VIII» (Αναγνωστάκης 1969), «Αρκαδία X» (Θεοδωράκης 1969). Ευτύχησε να τραγουδηθεί από όλους τους μεγάλους Έλληνες και όχι μόνο τραγουδιστές.

Αξιοσημείωτη είναι η ιστορία της μελοποίησης της αριστουργηματικής «Ρωμοσύνης». Ο Ρίτσος γράφει τη «Ρωμοσύνη» στα 1945 - 46 και ο Θεοδωράκης την μελοποίησε το 1966. Τα παρακάτω είχε διηγηθεί ο ίδιος ο Μίκης στο περιοδικό «Ελίτροχος»:

«Τη "Ρωμοσύνη" μού την είχαν φέρει στο σπίτι γυναίκες κρατουμένων πολλά χρόνια πριν. Είχαν περάσει πρώτα από τον Ρίτσο, που διάλεξε ο ίδιος τα αποσπάσματα από τη "ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ", για να μου τα εμπιστευθεί. Όμως, τα χειρόγραφα σκεπάστηκαν από άλλα. Χάθηκαν. Ξεχάστηκαν. Όσπου εκείνη ακριβώς τη στιγμή, κάποιο χέρι (σ.σ. Γιορτή των Φώτων του 1966) τα ανέ-

συρε και τα ακούμπησε στο πιάνο. Είχαν προηγηθεί συγκρούσεις στον Πειραιά με την Αστυνομία. Ο άγριος ξυλοδαρμός και η κακοποίηση μου, γεγονός που με επηρέασαν βαθιά. Τόσο που, μόλις διάβασα τον πρώτο στίχο "Αυτά τα δέντρα δε βολεύονται με λιγότερο ουρανό...", κάθισα, όπως ήμουν λερωμένος με λάσπη και αίματα, και συνέθεσα μονορούφι τη "Ρωμοσύνη".

Όταν την άλλη μέρα την άκουσε ο Ρίτσος, έμεινε άφωνος. Ποτέ άλλοτε δεν τον είδα τόσο χαρούμενο, τόσο συγκλονισμένο, όσο τη μέρα που στο "Κεντρικόν", που ήταν γεμάτο με αντιστασιακούς, ο Γρηγόρης Μπιθικώτσης τραγούδησε τη "Ρωμοσύνη".

«Ένα τραγούδι γεννιέται σαν ένα παιδί. Χρειάζεται αγάπη. Χρειάζεται αίμα. Χρειάζεται αλήθεια...»

Η δεκαετία του 1960 είναι από τις πιο δημιουργικές στη

μουσική διαδρομή του συνθέτη. Με τη Μικρή Ορχήστρα Αθηνών που είχε ιδρύσει επιδίωξε να απλώσει τη μουσική του μέσα στους βουερούς δρόμους, στα πανεπιστήμια και στις συνοικίες, στην επαρχία και μέσα στις συζητήσεις. «Δεν υπάρχει καιρός! Καλλιτέχνες και κοινό πρέπει γρήγορα να πιαστούν χέρι χέρι και ν' ανέβουν μαζί στην κορυφή του λόφου, για να δουν αυτό που κρύβεται από την άλλη μεριά!».

Συστήνει στο κοινό νέους συνθέτες, όπως τον Μάνο Λοΐζο και τον Χρήστο Λεοντή. Μάλιστα, τους χάρισε και την πέτρα που του είχαν ρίξει στη διάρκεια συναυλίας στη Νάουσα παρακρατικές ομάδες.

Το 1963 δολοφονείται στη Θεσσαλονίκη ο βουλευτής της ΕΔΑ Γρηγόρης Λαμπράκης. Ο Θεοδωράκης αναλαμβάνει Γραμματέας της Δημοκρατικής Νεολαίας Λαμπράκη και εκλέγεται στο κοινοβούλιο.

Το 1964 κυκλοφορεί το «Αξιον Εστί» σε ποίηση Οδυσσέα Ελύτη. Σύμφωνα με τον ίδιο, το «Αξιον Εστί» συνοψίζει σε μία μόνο κορύφωση όλες του τις σκέψεις, τις προθέσεις και τις απόπειρες όσον αφορά τη δημι-

Πορεία Ειρήνης 1965, ο Μίκης με Λαμπράκιδες του Πειραιά

Σε αντιπολεμικό συλλαλητήριο το 2001

ουργία ενός νεοελληνικού λαϊκού μουσικού έργου.

Με την επιβολή της δικτατορίας ο Μίκης Θεοδωράκης περνά στην παρανομία. Η μουσική του απαγορεύεται με ειδικό διάταγμα, το διάταγμα 13/1-6-1067 του Οδυσσέα Αγγελή. Συμμετέχει στο Πατριωτικό Μέτωπο και ορίζεται πρόεδρος του. Συλλαμβάνεται και φυλακίζεται. Το 1968 χάρη σε διεθνείς πιέσεις, ο Μίκης αποφυλακίζεται και τίθεται σε κατ' οίκον περιορισμό στο Βραχάτι. Τον Αύγουστο του 1968 εξορίζεται μαζί με την οικογένειά του στη Ζάτουνα της Αρκαδίας. Με διάφορους τρόπους καταφέρνει να στέλνει μαγνητοταινίες με τα καινούργια έργα του στο εξωτερικό. Τα έργα μεταδίδονται από ξένους σταθμούς και ακούγονται στην Ελλάδα. Τον Οκτώβριο του 1969 μεταφέρεται από τη Ζάτουνα και φυλακίζεται στο στρατόπεδο Ωρωπού. Το 1970 φυγαδεύεται στο Παρίσι όπου ξεκινά τον αγώνα κατά της χούντας. Παρουσιάζει τα έργα που είχε συνθέσει κατά το διάστημα της παρανομίας, της φυλακής και της εξορίας σε αμέτρητες συναυλίες σε όλο τον κόσμο, αφιερωμένες στον αντιδικτατορικό αγώνα. «Έξω συναντήθηκα με τη Φαραντούρη και τον Καλογιάννη. Κάναμε μια ορχήστρα κι αρχίσαμε τις δραστηριότητες θυμάμαι από την Ιταλία. Στη συνέχεια η πρώτη μεγάλη εμφάνιση ήταν στη γιορτή της "Ουμανιτέ". Εκείνη τη μέρα υπολόγιζαν περίπου σε 600.000 κόσμο, όταν έγινε η συναυλία αυτή», είχε πει ο ίδιος.

Εκείνη την περίοδο συνθέτει τα «Τραγούδια του αγώνα», «Επιφάνεια Αβέρωφ», «Κατάσταση Πολιορκίας», «Τα τραγούδια του Ανδρέα», «Τα 18 λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδα» κ.ά. Εκείνης της περιόδου έργο είναι και το μεγαλειώδες «Κάντο Χενεράλ» σε ποίηση Πάμπλο Νερούντα. Τις πρόβες του έργου είχε παρακολουθήσει ο ίδιος ο ποιητής. Σχεδιαζόταν μάλιστα, να γίνει μια μεγάλη συναυλία στο Σαντιάγο, όπου θα παρουσιαζόταν το έργο και θα απήγγειλε ο Νερούντα. Η συναυλία δεν έγινε κατορθωτό να πραγματοποιηθεί λόγω του πραξικοπήματος του Πινοσέτ.

Με την πτώση της δικτατορίας, η μουσική του Μίκη ακούγεται πλατιά σε συγκεντρώσεις και μεγάλα στάδια. Το 1983 του απονέμεται το Βραβείο «Λένιν».

Τα επόμενα χρόνια, ο Μίκης συνεχίζει να δημιουργεί και να παίρνει ξεκάθαρη θέση μπροστά σε γεγονότα του καιρού μας. Αξίζει να αναφέρουμε τη δήλωση που είχε κάνει ενάντια στο αντικομμουνιστικό μνημόνιο το 2005: «Το Συμβούλιο της Ευρώπης αποφάσισε να αλλάξει την Ιστορία. Να τη διαστρεβλώσει εξισώνοντας τα θύματα με τους θύτες. Τους εγκληματίες με τους ήρωες. Τους κατακτητές με τους απελευθερωτές και τους ναζιστές με τους κομμουνιστές. Δυστυχώς, σήμερα είμαι υποχρεωμένος να μιλώ περισσότερο στο όνομα των νεκρών παρά των ζωντανών. Στο όνομα, λοιπόν, των νεκρών συντρόφων μου κομμουνιστών, αυτών που πέρασαν από την Γκεστάπο, τα στρατόπεδα

θανάτου και τους τόπους των εκτελέσεων για να εξοτιωθεί ο ναζισμός και να θριαμβεύσει η λευτεριά, έχω να απευθύνω στους "κυρίους" αυτούς μόνο μια λέξη: ΝΤΡΟΠΗ!».

«Όλη μου τη ζωή τη μοίρασα σε αγώνες και σε μουσική»

Με το έργο του καταγράφει σαν σειсмоγράφος τις διακυμάνσεις της συνείδησης του λαού μας, καθώς τη διαμορφώνουν τα ιστορικά γεγονότα, οι κοινωνικές συνθήκες και οι πολιτικές εξελίξεις. Άλλωστε, μέσα από την Τέχνη του τον λαό και τους αγώνες του θέλησε να υπηρετήσει. Εκεί αφιέρωσε το ταλέντο και τη δημιουργία του. Γι' αυτό και ο λαός τον τίμησε και τον αγάπησε παρά τις αντιφάσεις του.

Σε όσους του έλεγαν να κάτσει «ήσυχος» γιατί να διαφυλάξει το ταλέντο του και την καριέρα του εκείνος απαντούσε: «Είναι οι αγώνες και η μουσική τόσο δεμένα πια μέσα μου, ώστε δεν μπορώ να φανταστώ ούτε αγώνες χωρίς τραγούδι ούτε τραγούδι χωρίς αγώνα. Φαίνεται πως το ταλέντο μου, σαν μια παράξενη μπαταρία, εκεί μέσα γεμίζει. Μέσα στη ζεστασιά της χειραψίας, μέσα στο αετίσιο

4-10-1983. Παρασημοφόρηση με το Βραβείο Λένιν

βλέμμα του συναγωνιστή, μέσα στις ιαχές των συλλαλητηρίων και στη βοή της μάχης... Όμως το ταλέντο δεν έρχεται μόνο του. Για να φυτρώσει, του πρέπει στρώμα παχύ ευαισθησίας. Αυτό σημαίνει πως ο αληθινός καλλιτέχνης δεν μπορεί να μείνει αδιάφορος όταν γύρω του οι άλλοι βογκούν, ταπεινώνονται, πεινούν, τσακίζονται... Τότε η ευαισθησία αυτή γίνεται ευθύνη και φέρνει τον καλλιτέχνη μέσα στον λαό».

Ο ίδιος θεωρούσε τον «Κάκτο» που έγραψε το 1967, κρατούμενος στην Ασφάλεια, το πιο αντιπροσωπευτικό του τραγούδι.

*... Πότε πέρασαν κιάλας τόσοι αιώνες;
Θα ζήσω άλλους τόσους
ακούγοντας τις ρίζες να προχωρούν
μέσα στο ξερό χώμα της καρδιάς μου.*

Και πράγματι, το έργο του θα ζήσει «άλλους τόσους»... Γιατί, όπως και ο ίδιος είχε πει σε συνέντευξή του στον «Ριζοσπάστη»: «Από όλα τα είδη ζωής, ποιο είναι αυτό που αντέχει περισσότερο στο χρόνο; Η πνευματική, το πνευματικό δημιούργημα. Αυτό αντέχει. Και η αντοχή του, η διάρκειά του, δεν είναι παρά μια μορφή αθανασίας. Μια νίκη στο θάνατο, τον τελικό μας νικητή. Εκτός και αν με το πνευματικό έργο υψωθούμε εκεί που δεν μπορεί να μας φτάνει το αρπακτικό του χέρι. Έτσι είναι συλλογική, και όχι αποκλειστικά προσωπική, η νίκη με το θάνατο, όταν η κοινωνία μιας εποχής μπορεί να εκφραστεί και αναγνωριστεί μέσα στην πνευματική δημιουργία». Και ο Μίκης Θεοδωράκης αυτό το κατάφερε.

Πηγές: «Ριζοσπάστης» κ.α.

ΠΡΟΜΗΘΕΩΝ ΤΟΠΟΙ

«Δύσκολο πια να χαμηλώσουνε...»

Καιρός να επιστήσουμε ξανά την προσοχή στην εξαιρετική ποιητική σύνθεση της **Μαριάνθης Αλειφεροπούλου-Χαλβατζή** που κυκλοφόρησε το 2008 από τις εκδόσεις «Σύγχρονη Εποχή» με τον εύστοχο τίτλο «Προμηθέων Τόποι». Διότι για «Προμηθείς» πρόκειται.

«Η «ανθρωπογονία», θα πει η δημιουργός στην εισαγωγή, «διαδικασία νομοτελειακή και αδιάκοπη, πορεύεται πολλές χιλιάδες χρόνια τον ανοδικό της δρόμο προς τον εξανθρωπισμό του ανθρώπου, μέσα από το μόχθο, τον ιδρώτα, τα οράματα και τους αγώνες των ανθρώπων και των λαών. Οι Προμηθείς, σάρκα από τη σάρκα αυτών των λαών, γίνονται σύμβολα και θρύλοι στην αναμέτρησή τους με τους εκάστοτε τυράννους, αλλά και με τον εαυτό τους και οι τόποι που μαρτύρησαν, σηματοδοτούν την ιστορική μνήμη της ανθρωπότητας».

Λόγια χαρακτηριστικά για το φιλοσοφικό υπόβαθρο αυτού του έπους. Το πανανθρώπινο μήνυμα ξεκινάει από συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, αλλά γίνεται οικουμενικό. Από τους χιλιάδες Προμηθέων τόπους η Μαριάνθη Αλειφεροπούλου επέλεξε συμβολικά δύο: το Μονοδένδρι και το Μακρονήσι. Το Μονοδένδρι της Λακωνίας, όπως θα ομολογήσει στην εισαγωγή η ποιήτρια, γιατί εκεί εκτελέστηκαν συντοπίτες και συγχωριανοί της, αγωνιστές της ΕΑΜικής Εθνικής Αντίστασης, και το Μακρονήσι, διότι εκεί εφαρμόστηκε το πρώτο οργανωμένο πείραμα της νεότερης ιστορίας της Ελλάδας από το μοναρχοφασιστικό κράτος για να συντρίψει τους ιδεολογικούς του αντιπάλους.

Στίχοι που «ήρθαν από μακριά»

Ο στίχος που επιλέχθηκε είναι στίχος με ιστορία και μήνυμα. Είναι ο δεκαπεντασύλλαβος στον οποίο έχουν γραφτεί έπη και δημοτικά τραγούδια, όπως του Διγενή Ακρίτα, παραπέμποντας μαζί με όλο το μυθολογικό ύψος σε παλιότερες εποχές δίνοντας, έτσι, τη συνέχεια ενός παρελθόντος ηρωικών απελευθερωτικών αγώνων, όπως αντανάκλαται και στα δημοτικά τραγούδια. Μ' αυτό τον τρόπο συμβολίζεται η συνέχεια της αιώνιας αναμέτρησης των ανθρώπων με τυράννους που συνεχίζεται ως τις μέρες μας σε πολλούς τόπους παγκοσμίως.

Στο «Μονοδέντρι» μια μάνα μαθαίνει ότι και οι τέσσερις γιοί της θα εκτελεστούν. Ζητάει από το Γερμανό διοικητή να σώσει έστω έναν. Μετά την περιφρονητική του άρνηση η μαρτυρική μητέρα πάει να βρει τον ίδιο τον Χάρο που τη συμπόνεσε και της υπόσχεται να φέρει τον ένα ζωντανό. Γυρίζει άπρακτος, γιατί:

«πήγα το γιο σου για να βρω, μα πώς να στον γυρίσω; Λάθεψα δεύτερη φορά, πήγα σε μετερίζι

Πήγα και βρήκα θάνατους, σε θέριο πανηγύρι.

Είχανε στήσει το χορό, τους βρήκα αρματωμένους

Εγώ παίρνω λιπόψυχους, ανήμπορους και γέρους

Άρρωστους παίρνω και παιδιά, μόνο αυτούς γυρεύω

πλιάτσικο κάνω στις ψυχές, κυρά, τις μακελεύω.

Μα εκεί, στ' αλώνι της αντρείας, το πλιάτσικο

δεν στέργει

Όπου παλεύουν γίγαντες, μεράδι δε μου πέφτει».

Μια ιστορία που δεν τελειώνει

Στην αναμέτρηση της λεβεντιάς με το φασισμό η ηρωική ιστορία είναι πάντα παρούσα, ακόμα και οι τριακόσιοι της Αρχαιότητας που φύλαγαν Θερμοπύλες. Στέκονται και κοιτούν τους σύγχρονους συνεχιστές τους στη μάχη με το νέο τύραννο: «και οι τριακόσιοι απ' τις κορφές κι αυτοί τους καμαρώνουν». Σ' έναν επιτύμβιο, με το οποίο κλείνει το «Μονοδένδρι», ξαναζωντανεύει το «μόλων λαβέ...»: «Και συ διαβάτη που περνάς, στάσου, δεν είσαι ξένος σ' αυτό το γλέντι της ζωής και συ 'σαι καλεσμένος».

Το «Μακρονήσι» αποτελεί τον πλέον πρωτότυπο τρόπο γραπτής προσέγγισης του φοβερότερου κολαστηρίου. Η ποιήτρια ζωντανεύει και εδώ τον δεκαπεντασύλλαβο και το δημοτικό τραγούδι. Ενώ στο «Μονοδένδρι» μιλάνε η φύση και τα πουλιά, το έλατο και ο Χάρος, στο «Μακρονήσι» στο διάλογο μπαίνουν ο Ουρανός, η Γη, ο Ήλιος και το Φεγγάρι, η Πούλια, ο Δίας, ο Ποιητής, η Μάνα. Και η Ιστορία, στο τέλος, ...προσκυνά:

«Αμέτρητοι κύκλοι ο χορός κι οι θάνατοι παρέα και στ' ακρωτήρι του μυαλού, το φως του Προμηθέα φάρος κι ελπίδα ζωντανή στου ανθρώπου την πορεία κλείνει το γόνα, προσκυνάει, σεμνά η Ιστορία».

Οι Μακρονησιώτες ήρωες είναι οι σύγχρονοι Προμηθείς, ο Δίας αντιπροσωπεύει τη φασιστική βία του κράτους και... χάνει:

«Σάστισε ο Δίας, μούγκρισε, φόβος του τρώει τα στήθη τον πόλεμο τον έχασε εδώ στο Μακρονήσι και τούτος, ο πρωτοθεός κι όλα τα όργανά του η βία και ο φασισμός και τα παράπαιδά του άθλιος, δειλός και μισερός, κρυφά μέσα στη νύχτα φεύγει απ' το βράχο που 'γινε της λευτεριάς η μήτρα».

Το μέτρο που χάνεται δικαίως

Τα δύο αυτά ποιήματα, ή μάλλον καλύτερα ποιητικές συνθέσεις, είναι εξαιρετικά πλούσια σε συμβολισμό. Η σύγχρονη ανθρωπογονία γίνεται μέσα από έναν σκληρό και οδυνηρό αγώνα, στον οποίο χάνεται «τ' ανθρώπινο το μέτρο» και τους σύγχρονους

Προμηθείς

«δεν τους χωράει το σπιτικό, η γειτονιά, το σπίτι και γι' αγκαλιά της μάνας τους, η ανθρωπότητα όλη. Στενό το εγώ κι η ζήση τους, μικρή να τους χωρέσει Αιώνια και παντοτινή η δόξα που τους πρέπει».

Τα χαρακτηριστικά της Βάσως Κατράκη και του Μακρονησιώτη ζωγράφου-χαρακτή-συγγραφέα Γιώργου Φαρσακίδη κοσμούν τη γραφή, «σιγοντάρουν» το περιεχόμενο δημιουργώντας ένα εξαιρετικό ποιητικό-εικαστικό σύνολο, μια τέλεια αρμονία μορφής-περιεχομένου. Το «αντι-εμπορικό», απέριττο, λιτό και καλαισθητικό εξώφυλλο προσδίδει ακόμα περισσότερη δύναμη στο μήνυμα του βιβλίου. Συμβολίζει μαζί με τον δεκαπεντασύλλαβο όχι ένα κάλεσμα επιστροφής στο παρελθόν, αλλά μια δυναμική αγωνιστική πρόταση για το μέλλον.

Άννεκε Ιωαννάτου

ΕΓΚΛΗΜΑΤ[ΟΛΟΓ]ΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ: Ένα πολυπαράγοντικό πλέγμα

Όσοι λένε ότι ισότητα στην παρανομία δεν νοείται αποδέχονται ότι μπορεί να υπάρχει ανισότητα στη νομιμότητα;

Προλεγόμενα

Η ανισότητα στις ανθρώπινες καταστάσεις δεν προσεγγίζονται όπως στα Μαθηματικά. Δεν αποτυπώνονται με τη βεβαιότητα των αριθμών γιατί σε αυτές τις μη-εξισώσεις υπεισέρχονται πλείστοι όσοι, προβλέψιμοι και μη, παράγοντες. Ο κοινωνικός αποκλεισμός συνιστά σήμερα –τηρουμένων των αναλογιών– ότι η εκμετάλλευση στο παρελθόν αφού συνυπάρχει με τις ποικίλες ανισότητες. Ο κοινωνικός αποκλεισμός μοιάζει με μία αλυσίδα καθώς ο ένας φτωχογόνος κρίκος [π. χ. έλλειψη εκπαίδευσης] συνδέεται άρρηκτα με τον επόμενο [π. χ. ανεργία] με κατάληξη τη χαμηλή αυτοεκτίμηση/αυτοεικόνα των ίδιων των πληττομένων και τη δημιουργία προ'υποθέσεων κοινωνικής έκ-ρηξης.

Οι κρίκοι**1. Εκπαιδευτικές καταπτώσεις**

Ο τρόπος που μία κοινωνία επιλέγει, μεταδίδει, ταξινομεί, αξιολογεί τους κώδικες της εκπαιδευτικής γνώσης αντανακλά τη μορφή της κρατούσας εξουσίας. Περιχαράσσονται ή στεγανοποιώνται τα συστήματα μετάδοσης της γνώσης ή εκπαίδευση, ως ορθολογικός[.] κοινωνικός επιμεριστής, ανοιγοκλείνει το πλαίσιο των ευκαιριών κινητικότητας. Το εκπαιδευτικό σύστημα αναθέτει ρόλους μέσα από ορατές και μη-ορατές παιδαγωγικές λειτουργίες χρησιμοποιώντας πολιτισμικά προσδιορισμένους μηχανισμούς επιτυχίας ή απόρριψης, υποχρεώνοντας έτσι πολλούς μαθητές/σπουδαστές στην εγκατάλειψη των σπουδών. Για πολλούς η εκπαίδευση έχει τα χαρακτηριστικά της *‘Νέας Δύσης’*, με την έννοια ότι επιτρέπει να καλλιεργηθούν μύθοι ισότητας. Η πείρα όμως έχει δείξει ότι ακόμα και η πλέον σύγχρονη εκπαιδευτική πολιτική δεν μπορεί ν'αποφύγει τη μέγγενη των σιδερένιων νόμων της Αγοράς. Κατά συνέπεια η *‘εκπαιδευτική ισότητα’* μόνο σε εξίσωση μπορεί να οδηγήσει καθώς οι επιρροές των παραγόντων κοινωνικής ανισότητας ευνοούν τους ήδη ευνοημένους. Σε τελική ανάλυση η ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών μπορεί ν'αποδειχθεί παραπλανητική εάν δεν εναρμονιστεί η τριάδα: *κοινωνική καταγωγή - εκπαιδευτικό σύστημα - κοινωνική θέση*.

2. Εργασιακές εκππτώσεις

Ο κοινωνικός αποκλεισμός αποδεικνύει περίτρανα την αντίφαση της αφηρημένης/απατηλής κοινωνίας, η οποία δεν παρέχει τα μέσα πραγμάτωσης στόχων σε όλα τα μέλη της. Έτσι ο άνεργος βιώνει μία ιδιόρρυθμη κοινωνική περιθωριοποίηση, μία ανενεργή υποδούλωση, μία ανομική κατάσταση που δεν διαφέρει πολύ από τον *‘κοινωνικό θάνατο’* [ανασφάλεια για τη συμμετοχή του στην αγορά εργασίας, ανασφάλεια για το χρόνο απασχόλησης, ανασφάλεια για τις συνθήκες εργασίας, ανασφάλεια για τη σταθερότητα του εισοδήματος, ανασφάλεια για την πρόσβαση σε νέες τεχνολογίες κλπ]. Επειδή η ίδια η ιδιότητα του ανθρώπου προσδιορίζεται από τη φύση, το είδος, τη διάρκεια της εργασίας του, η ανεργία και η απώλεια ελπίδων για το μέλλον αποτελούν -για ορισμένους- τους γενεσιουργούς λόγους της βίας και της εγκληματικότητας. Κατά τη γνώμη μου μπορεί η μακρόχρονη ανεργία να μη συνδέεται ευθέως με την εγκληματογένεση αλλά είναι βέβαιο ότι αλλάζει τις αντιλήψεις και τις σχέσεις του από-

μου με την κοινωνία. Όποιος βρίσκεται συνεχώς έξω από το εργασιακό πλαίσιο εύκολα εκτοπίζεται θεσμικά, χάνει την κοινωνική του ταυτότητα και καθίσταται ένας αδιάφορος ‘γνωστός/άγνωστος’. Η ανεργία απροσωποποιεί την ίδια ώρα που η εργασία απροσωποποιείται, αφήνοντας και στις δύο περιπτώσεις το άτομο σ'ένα μετέωρο βήμα ανάμεσα στη νομιμότητα του αποκλεισμού του και την παρανομία της επιβίωσής του.

3. Ψυχολογικές πτώσεις

Η αίσθηση αδικίας που δημιουργείται σε άτομα, τα οποία βιώνουν εξ απαλών ονύχων τις ανισότητες και την απόρριψη, καταλήγει άλλοτε σε φαταλιστικά διαβήματα κι άλλοτε σε μία αποστασιοποίηση από τους άλλους ή σε μία άρνηση της πραγματικότητας. Οι μηδενικές επιλογές αλλαγής της μοίρας και η αδυναμία αυτοπροστασίας ενδυναμώνουν το αίσθημα αβοηθησίας κι αποδυναμώνουν το αίσθημα του συν-ανήκειν, διευκολύνοντας με αυτό τον τρόπο την περιθωριοποίηση ή το πέρασμα στην εγκληματική πράξη.

4. [Αντι]κοινωνικές επιπτώσεις

Η κοινωνική πόλωση με τα στερεότυπά της και τις προκαταλήψεις της αρέσκει στο να δημιουργεί παρίες και καρικατούρες ανθρώπων, θυματοποιώντας τους συχνά περισσότερο γι'αυτό που είναι ή εκφράζουν παρά γι'αυτό που –ενδεχομένως– έπραξαν. Με ενταφιασμένο το Κοινωνικό συμβόλαιο, με ανύπαρκτη κοινωνία των πολιτών και με συρρίκνωση του κοινωνικού Κράτους, η εκτροπή και η άρνηση των θεσμικών ορίων παρουσιάζεται ως η μόνη διέξοδος επιβίωσης.

Από τη φτώχεια στο έγκλημα

Οι ανισότητες, εκτός από συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού και αδυναμία διαβίωσης με αξιοπρέπεια, στερούν από τα άτομα την οποιαδήποτε προσωπική αυτονομία ή λειτουργική σχέση με τους έχοντες και κατέχοντες. Αισθανόμενοι σαν πόνια μιάς *θεωρίας/παρτίδας των παιγνίων* και μη-έχοντας τίποτε άλλο να χάσουν, ορισμένοι όχι μόνον αρνούνται τη συμμόρφωση με τους ισχύοντες κανόνες και την πειθάρχισή τους σε αυτούς, αλλά παραβιάζουν το νόμο χωρίς κανένα αίσθημα ενοχής, άλλοτε τελώντας εγκλήματα ατομικής επιβίωσης κι άλλοτε εντασσόμενοι σε οργανωμένες ομάδες. *Οι marginal men, οι μετέχοντες στις classes dangereuses ή στην underclass* [very poor with very low status] συγκροτούν εκόντες/άκοντες την εγκληματ[ολογ]ική εκδοχή των προηγηθεισών ανισοτήτων. Σε αυτούς πρέπει να προσθέσουμε και τους *ανθρώπους-φαντάσματα/σκιάς* [sans papiers] για ν' αντιληφθούμε πως κάποιες κατηγορίες συνανθρώπων μας κουβαλάνε –εν είδει στανού του μαρτυρίου– όλες τις ανασφάλειες της λεγόμενης *κοινωνίας της διακινδύνευσης*. Απροσάτευτοι και στερημένοι βασικών δικαιωμάτων, έχοντας χάσει και τις δυνατότητες να οχυρωθούν πίσω από έναν αμυντικό ατομικισμό, αρνούνται ακόμα και τις ηθικές αξίες του ποινικού κώδικα [σεβασμό στη ζωή, στην ελευθερία, στην τιμή κλπ]. Σήμερα ο φτωχός δεν είναι ένας πολίτης με λιγότερα λεφτά αλλά ένας *“άλλος άνθρωπος”*. Αρνούμενος την κοινή μοίρα και τις κοινές αξίες αισθάνεται νομιμοποιημένος κι εξαρχής δικαιολογημένος ακόμα κι όταν στερεί τα αγα-

θά, ακόμα και τη ζωή των 'άλλων'. Έχοντας στιγματισθεί σαν 'λειτουργικό απόβλητο' της κοινωνίας, χωρίς δουλειά, χωρίς ταυτότητα, χωρίς κοινωνικά στηρίγματα, εύκολα εκλαμβάνει τη βία ως άμυνα, επιτιθέμενος σε εκείνους που τον απέρριψαν. Αυτός ο αντί-κοσμος κι αυτή η αντι-κοινωνία των ζώντων σε 'νεκρές ζώνες' [no man's land], όχι μόνον αρνούνται το Δίκαιο και τη Δικαιοσύνη αλλά ενίοτε εχθρεύονται και τους δημοκρατικούς θεσμούς.

'Ανισες Ζωές - Άνισες Ποινές;

Το ποινικοκατασταλτικό σύστημα κάθε χώρας και οι διάφορες μορφές κοινωνικού ελέγχου πολλές φορές προκαλούν και δευτερογενείς ανισότητες τιμωρώνας περισσότερο [του προβλεπόμενου ή του αναγκαίου] όσους ήδη ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες των 'χαμένων του παιχνιδιού'.

Στη λογική της ασφάλειας στις πόλεις η αντεγκληματική πολιτική εντάσσει στην κατηγορία 'των εσωτερικών εχθρών' κι εκείνους που έχουν κοινωνικά αποκλεισθεί ή χαρακτηρίζονται 'αποκλίνοντες', προκαλώντας ανατιολόγητους ηθικούς πανικούς. Από την ανισότητα κατά την επιλεκτική λειτουργία των αστυνομικών επιχειρήσεων [προσαγωγών, συλλήψεων, συνθηκών κράτησης] μέχρι τη διακριτική [μεροληπτική:] μεταχείριση από τα δικαστήρια διαφόρων ομάδων [π.χ. μετανάστες, ρομά κλπ] ή την επιβολή βαρύτερων [άνισων] ποινών σε πρόσωπα χωρίς δουλειά και μόνιμη κατοικία, μιάς στερεοτυπικής αντίληψης πρακτική. Το ίδιο ισχύει και με τα καταστήματα κράτησης. *Φτωχές φυλακές και φυλακές των φτωχών* αποδεικνύουν καθημερινά ότι τα σωφρονιστικά καταστήματα –παρά το δόγμα του penal welfarism– εξακολουθούν να προβαίνουν στην *κάθαρση* του μη-παραγωγικού πληθυσμού [exurgatory], για να μη μολύνει και το υγιές τμήμα των πολιτών[!] και στην *αχρήστευση* των περιττών [surplus population outside production-more than is needed or used], για μην επιχειρήσουν να επανενταχθούν. Σε γενικές πάντως γραμμές η φυλακή παράγει φτώχεια, διαχειρίζεται φτώχεια και εξαγάγει φτώχεια, αποκλείοντας από μία ευκαιρία δεύτερης ζωής τους ήδη αποκλεισμένους.

Εμπύθιο

Επειδή οι ανισότητες κάθε τύπου και μορφής οδηγούν συχνά σε ακραία φτώχεια [extreme poverty], η οποία αντιβαίνει στα Ανθρώπινα Δικαιώματα κι επειδή 'κάθε άνθρωπος αξίζει όσο κάθε άλλος άνθρωπος', ο κοινωνικός θάνατος του 'ανθρώπακου', που τον καταβρόχθισε η μαύρη τρύπα των ανισοτήτων και των αδικιών, πρέπει ν' αποφευχθεί και κατάστασή του ν' αντιμετωπισθεί με γενναία αντισταθμιστικά μέτρα. Σε διαφορετική περίπτωση ο φαύλος κύκλος της βίας και της εγκληματικότητας δεν θα κλείσει ποτέ, αφού ο κοινωνικο-οικονομικός δαρβινισμός θα έχει υπερβεί τα όρια αντοχής κι αξιοπρέπειας του αποκλεισμένου με συνέπεια να διαρραγούν οριστικά οι δεσμοί του με την κοινωνία. Χρειάζεται επανεκτίμηση των μηχανισμών κατανομής των κοινωνικών αγαθών, ώστε να μην οδηγούνται κάποιοι στην *εξαθλίωση* [rauperism], θεωρώντας τον εαυτό τους θύμα των περιστάσεων και όχι δράστη εγκληματικών πράξεων. Άλλωστε η διαρκής ανισότητα συνιστά εξίσου σημαντική *κοινωνική βλάβη* [social harm] με την εγκληματικότητα επιβίωσης. Ακόμα κι αυτοί που εξακολουθούν να πιστεύουν ότι 'η φτώχεια γεννάει το έγκλημα' [poverty breeds crime] οφείλουν να παραδεχθούν ότι το έγκλημα των ισχυρών και του λευκού κολλάρου έχουν μεγαλύτερη ηθική απαξία και ότι ούτε όλοι οι άνεργοι εγκληματούν, ούτε όλοι οι φτωχοί - εργαζόμενοι [labouring poor] έχουν την ίδια προοπτική [λόγω μόρφωσης, φύλου, ηλικίας κλπ] επίτευξης ενός καλύτερου status. Σε κάθε πε-

ρίπτωση υποχρέωση της Πολιτείας και της Κοινωνίας είναι να επαναχαράξουν τα θεσμικά όρια και να επαναβεβαιώσουν τις ηθικοπολιτισμικές αξίες συμβίωσης, ώστε να μη δοθεί η εντύπωση ότι η ανισότητα αποτελεί 'πεπρωμένο' κι ότι ο αδύναμος/άτυχος θα εκτίσει 'ισόβια ποινή κοινωνικού αποκλεισμού'.

ΥΓ. Ο Αριστοτέλης είχε πει ότι η *Δημοκρατία είναι το Πολίτευμα στο οποίο κυβερνούν οι φτωχοί*, αλλά νομίζω ότι σήμερα το κρίσιμο ζήτημα στο οποίο πρέπει να συμφωνήσουμε άπαντες είναι ότι *Πείνα και Δημοκρατία* δεν συμβιβάζονται.

ΥΓ2. Ελπίζω η Πανδημία να μη δημιουργήσει μία νέα ανισότητα, του τύπου: *υγιείς ομάδες/ευάλωτες-επαθείς ομάδες*.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βιόλα, Φ.**, *Η κοινωνία της αφαίρεσης*, Στάχυ 1993
- Bourdieu, P. -Passeron, J. Cl.**, *Οι κληρονόμοι-οι φοιτητές και η κουλτούρα*, Ινστιτούτο του Βιβλίου 1993
- Box, St.** *Recession, crime and punishment*, McMillan Education, London 1983
- Crow, I. -Richardson, P. -Riddington, C. -Simon, Fr.**, *Unemployment, crime and offenders*, Routledge, London/NY 1989
- Hagan, P. -Peterson, R**[eds] *Crime and Inequality*, Stanford University press 1995
- Ηλιού, Μ.**, Η έννοια της ισότητας ευκαιριών και η πολλαπλή πολιτική της χρήσης, *Παιδεία και Πολιτική*, τ. 3, 1982, 93 επ.
- Hope, T.**, Crime victimization and inequality in Risk society, in R. Matthews and J. Pitts[eds] *Crime, disorder and community life*, Routledge, London/NY 2001, 193-218
- Καρύδης, Β.**, *Όψεις κοινωνικού ελέγχου στην Ελλάδα - ηθικοί πανικοί, ποινική Δικαιοσύνη*, Media+ Έγκλημα -20, Α. Σάκκουλας 2010
- Μπούουμαν, Ζ.**, *Η εργασία, ο καταναλωτισμός και οι νεόπτωχοι*, μτφ. Ιπρολ. Κ.Γεώργας, Μεταίχμιο 2004
- Offe, Cl.**, *Κοινωνία της εργασίας*, εισαγ./επιμ. Γ.Τουτζιράκης, νήσος 1993
- Πανούσης, Γ.**, *Το περιθώριο στην κοινωνία του 2000* μ.Χ, Α. Σάκκουλας 1999
- Πανούσης, Γ.**, *Το έγκλημα του φτωχού και η φτώχεια ως έγκλημα*, Α. Σάκκουλας 2002
- Πανούσης, Γ.**, Φιλόπτωχος φυλακή;, *Ποινικολόγος* 3/2003, 1311-1320
- Πανούσης, Γ-Βιδάλη, Σ.**, Φτώχεια και έγκλημα, σε Κ. Σπινέλλη, Ν. Κουράκης, Μ. Κρανιδιώτη [επιμ.] *Λεξικό Εγκληματολογίας*, Τόπος 2018, 1105-1108
- Πετμετζίδου-Τσουλουβή, Μ.**, *Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνική πολιτική*, Εξάντας 1993
- Riffkin, J.**, *Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της*, μτφ. Γ.Κοβαλένκο, Α.Α. Λιβάνης 1996
- Snyder, Fr. -Hay, D.** [eds] *Labour, Law and Crime*, Tavistock publ., London/NY 1987
- Summer, C.**, *Crime, Justice and Underdevelopment*, Gower, Aldershot 1982
- Tonry, M.** [ed] *The Handbook of crime and punishment*, Oxford University press 1998
- Young, J., Matthews, R.** [eds] *Rethinking Criminology: the realist debate*, Sage, London 1992
- Wacquant, L.**, *Toward a dictatorship over the poor?, Punishment and Society* 2003, 5/2, 107-208
- Wilkins, L.**, *Punishment, Crime and Market forces*, Dartmouth, Aldershot 1991.

Γιάννης Πανούσης

Η Μικρασιατική Καταστροφή

«Νέμεσις»: «**Η Ιστορία / ούτε διαψεύδει ούτε δικαιώνει / αμετάκλητα / Αφήνει όλους τους λογαριασμούς / ανοιχτούς / γιατί τρέφεται με τις έριδες / των ανιστόρητων ανθρώπων.**»

**Γιάννης Πανούσης απόσπασμα
από την ποιητική συλλογή «Μοιρόγραφο»**

Τέλη Αυγούστου 1922, η Μικρασιατική Καταστροφή: Οι «προστάτιδες δυνάμεις» οδηγούσαν σε μια μεγάλη περιπέτεια την Ελλάδα. Ο ελληνικός καπιταλισμός σερνόταν στο άρμα πρώτα των βρετανικών, αργότερα των γαλλικών ιμπεριαλιστικών σχεδίων. Η «αξιοπιστία», η «συνεργασιμότητα» της ελληνικής αστικής τάξης: Έστειλε Έλληνες στρατιώτες στην Ουκρανία, να πολεμήσουν με τις δυνάμεις του Βρετανού στρατηγού Ντενίκιν, ενάντια στη σοβιετική κυβέρνηση. Το Μάη του 1919, με την παρότρυνση του Λόιντ Τζορτζ, ο ελληνικός στρατός καταλαμβάνει τη Θράκη και τη Σμύρνη. Προχώρησε στα βάθη της Μικράς Ασίας. Ο πόλεμος μεταξύ Ελλάδας - Τουρκίας διαρκούσε. Είχε ήδη στοιχίσει 400 εκατομμύρια δολάρια, τεράστιες απώλειες σε ζωές. Το 1922 οι Γάλλοι ιμπεριαλιστές σε «διαμάχη» με τα βρετανικά συμφέροντα, όπλισαν τον τουρκικό στρατό με ό,τι καλύτερο είχαν... καθιστώντας τον ικανό να εξουθενώσει τις ελληνικές δυνάμεις. «Ανέμουαλοι βασιλιάδες, δεκαρολόγοι πολιτικάντηδες θέλασι να μας οδηγήσουν στην Αγκυρα και τους Τούρκους στην Κόκκινη Μηλιά... Πίστεψαν στις υποσχέσεις άλλων, μοίρασαν υποσχέσεις, φωτογραφήθηκαν στ' ανάκτορα του Εσκί Σεχίρ. Ηπιαν ρακί στο Αφιόν Καραχισάρ. Εγιναν πόνια στα χέρια των μεγάλων...» (Γιώργος Δεληγιάννης: «Η αιχμαλωσία - έξοδος απ' τη Σμύρνη»).

Η Σμύρνη μέχρι και την καταστροφή του 1922, ήταν ένας απ' τους μεγάλους πνευματικούς φάρους του ελληνισμού. Συναγωνιζόταν ισάξια την Κωνσταντινούπολη, την Αλεξάνδρεια και την Αθήνα. Χάρη στην οικονομική ευμάρεια και το φιλοπρόδοον πνεύμα των Ελλήνων κατοίκων της και κάτω από εξαιρετικά δυσχερείς συνθήκες, κατόρθωσε να δημιουργήσει, όλη εκείνη τη μορφωτική και καλλιτεχνική υποδομή, ώστε

δικαίως να αποκαλείται "Το Παρίσι της Ανατολής". Παρατηρείται μία άνθηση των σμυρναϊκών γραμμάτων και μάλιστα, της ποίησης. Ενώ, τα άξια ποιητικά τέκνα της Σμύρνης, όπως ο Θεόδωρος Ορφανίδης και ο Ιωάννης Καρασούτσας, γίνονται ινδάλματα των φιλόμουσων Αθηναίων στα μέσα του ΙΘ' αιώνας. Μία άλλη πλειάδα ποιητών ζει και δημιουργεί μέχρι και την καταστροφή του 1922 εκεί. Δίνοντας το στίγμα του πολιτισμού: Οι Νικόλαος Σαλτελής, Ιωάννης Ισιδωρίδης - Σκυλίτσης, Αλέξανδρος Κατακουζηνός, Λέων Γεγήρακης, Σωκρ. Σολομωνίδης, Ξενοφών Ραφόπουλος, Μιχαήλ Αργυρόπουλος, Χρ. Βασιλάκης, Γιώργος Βοντζαλίδης, Φωκίων Βουτινιάς, Δημ. Βρετόπουλος, Φρ. Δελαγραμμάτικας, Μιλτιάδης Εμμανουήλ, Γιώργος Ζερμπίνης, Αριστείδης Καλλιγιάς, Μιλτ. Κρενδινόπουλος, Ιπποκ. Γ. Λέων, Κων/νος Μάγνης, Λουκάς Νικολαΐδης, Στέφανος Παπαμιχάλης, Στίλπων Πιττακής, Μιλτιάδης Δ. Σεϊζάνης, Ευριπίδης Σεκιάρης κ.ά.» (Γιώργος Πετρόπουλος - Σμυρνιοί Ποιητές, πριν τη Μικρασιατική Καταστροφή).

«Κι οι ελιές μας φορτωμένες απ' τον καρπό/ έγειραν και ξεψύχησαν προτού να 'ρθει/ το φθινόπωρο, σαν μια πέταξαν στη θάλασσα...» (Γιώργος Δεληγιάννης)

Η Μικρασιατική Καταστροφή μεταφράζεται σε 1.100.000 νεκρούς, 1.300.000 ξεριζωμένους. Καταγράφεται στην ελληνική πολιτική ζωή, ως η μεγάλη χρεοκοπία του αστικού εθνικισμού, της «μεγάλης ιδέας». Με το γεγονός, πως η ελληνική μπουρζουαζία, δε διαθέτει ιστορικά κανένα ίχνος κάποιας προοδευτικής αποστολής. Κάτω απ' την ανερχόμενη σημαία, δύναμη, του κομμουνιστικού κόμματος, τις ιδέες του, εντάχθηκαν οι πρόσφυγες της Μ.Ασίας, οι εργάτες, και τ' άλλα προοδευτικά στρώματα. Οδηγώντας τους πρόσφυγες στις φτωχομένες γειτονίες της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, του Πειραιά, της Ελλάδας - στην ιστορική πρωτοπορία των ταξικών αγώνων.

Το «Αντισταθείτε» του ποιητή...

**«Ανεμος νερό φωτιά μέσα στο φύτρο
πο μικρό / δύναμη βαθιά τα μόρια
του κόσμου...»
(Μιχάλης Κατσαρός)**

Ο ποιητής του «Αντισταθείτε», ο Μιχάλης Κατσαρός, μιλούσε, μέσα απ' τη ζωή και το έργο του, τη γλώσσα της επαναστατημένης συνείδησης - γομωμένη με ισχυρά «εκρηκτικά»: Στα «χρόνια της φωτιάς» της Εθνικής Αντίστασης πάλεψε, μέσα από τις γραμμές της ΕΠΟΝ και του ΕΑΜ, για τα πανανθρώπινα οράματα του σοσιαλισμού: «Τα οράματά μου οι λαοί» έλεγε. Αργότερα, περπατώντας στους δρόμους της Αθήνας προσχώρησε στον ΕΛΑΣ, με μια πλατιά ταινία στο στήθος του: «Η Αεροπορία του ΕΛΑΣ, Ελευθερία». Πιάστηκε από συνεργάτες των Γερμανών κατακτητών, σύρθηκε στα κολαστήρια της Γκεστάπο. Βασανίστηκε αγρίως, κλείστηκε στις φυλακές Χατζηκώστα. Πήρε μέρος στον

ηρωικό Δεκέμβρη του 1944, κατά των Εγγλέζων αποικιοκρατών.

Το καλοκαίρι του 1945 ο «Ριζοπάστης» δημοσίευσε ποίημά του με τον τίτλο «Σήμερα έγινα σύντροφος», όταν έγινε μέλος του ΚΚΕ. Ο Νίκος Ζαχαριάδης κατά τις εργασίες του 7ου Συνεδρίου του ΚΚΕ, τον Οκτώβρη του 1945 (έγινε στην Αθήνα στο ξενοδοχείο «Τιάνια») ανέφερε τα πιο επαινετικά λόγια για την ποίηση του Μιχάλη Κατσαρού. Δείγμα για τον προσανατολισμό των νέων ποιητών, διανοουμένων, ανέφερε τους στίχους του: «Κάτω στο βάθος / τόσα πέλματα βαριά. / Ακούω να 'ρχεται καινούργιο Βήμα».

Μίλησε για τη φτωχολογιά. Στη διαδήλωση του 1935, συμπορεύτηκε με τους σταφιδοπαραγωγούς της Κυπαρισσίας κατά τα «Σταφιδικά», κρατώντας την κόκκινη σημαία του Κομμουνιστικού Κόμματος: «Η πόλις αμύνετο περί πάτρης. / Θα ξεκινήσω από ένα μικρό πεζοδρόμιο. / Η πρώτη σημαία στο πέτο μου ερυθρά».

Ένα ποίημα, τα γεγονότα. Τον Αύγουστο του 1945 δημοσιεύει στο «Ριζοσπάστη» το ποίημα «Χιροσίμα» με αντιιμπεριαλιστικό χαρακτήρα: «Κραυγές / Λευτεριά! / Θάνατος στο φασισμό» ήταν οι λέξεις-κλειδιά. Στις 20 του Μάη του 1947 πεθαίνει ο Γιώργος Σιάντος, ένας από τους θρύλους του Κομμουνιστικού Κόμματος. Στις 26 του Μάη ο «Ριζοσπάστης της Δευτέρας» φιλοξενεί το ποίημα του ΕΑΜίτη Μιχάλη Κατσαρού «Στον τάφο του Γ. Σιάντου». Δεκαπεντασύλλαβος με δημώδες άρωμα θρήνου: «Αστροβολήστε πέλαγα! Κορφούλες ντουφεκάτε! / Επεσε ο γερο-πλάτανος και τράνταξε η γη μας! / Οι μαυρομάνες τον θρηνούν, κλαίνε τα παλικάρια. / Κι ανάβουνε στα στήθια τους δάσα και τραμουντάνες».

Τον Μιχάλη Κατσαρό τον καίγαν οι πυρκαγιές των ιδεών της Παρισινή Κομμούνιας και της Οχτωβριανής

Επανάστασης, το κίνημα της απελευθέρωσης των νέγων. Τον «καίγαν» τα κηροπήγια του Γιάννη Αγιάνη. Τραγούδησε την επανάσταση του Τσε Γκεβέρα στην Κούβα (Ήταν «ένας αρουραίος και αχθοφόρος της ελευθερίας»). «Τραγούδησε», με την ποίησή του, την Αλαμάνο, το Σαραντάπορο, τον Βελουχιώτη, τον Ορέστη, καπετάνιο του ΕΛΑΣ στη Ρούμελη (2ης Μεραρχίας), τους αντάρτες των ΕΑΜ-ΕΛΑΣ. Ντυμένος πάντοτε συνωμοτικά, βγαλμένος από τα χρόνια του παράνομου αντιστασιακού αγώνα, κόντρα στην αστική τάξη. Φίλος μου από το 1973 μέχρι το θάνατό του. Χρησιμοποίησε πάντα την Ηρακλειτική θεώρηση στη διαλεκτική του: «Μην αφήσετε το νερό, τον άνεμο και τη γη / κάθε λεπτό μαζί σας». Γιατί, «το μέλλον μας έχει πολλή ξηρασία».

Παναγιώτης Καραβασιλής

ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ: ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΡΙΑΝ ΤΟ ΣΠΕΡΜΑ!

Ως γνωστό, οι αρχαίοι Έλληνες είχαν προσεγγίσει και το ζήτημα της ιδανικής πολιτείας. Είχαν ασχοληθεί, διατυπώσει αλλά και εφαρμόσει διάφορα συστήματα διακυβέρνησης. Ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης στα ομότιτλα έργα τους «Πολιτεία» ασχολούνται εκτενώς με το ζήτημα αυτό. Ο Κλεισθένης και μεταγενέστερα ο Περικλής εγκατέστησαν στην Αθήνα το καινοφανές τότε σύστημα διακυβέρνησης, τη Δημοκρατία και ο θρυλικός νομοθέτης-μεταρρυθμιστής Λυκούργος στη Σπάρτη άφησε και το ίχνος της κοινοκτημοσύνης στη Σπαρτιατική Πολιτεία. Ο Ξενοφώντας, σε δικά του έργα, προσέγγισε και ανέλυσε τα πολύ συναφή με την διακυβέρνηση ζητήματα της διοικητικής και της ηγεσίας. Ανήσυχα όμως πνεύματα, όπως ήταν, οι αρχαίοι Έλληνες διανοητές, προσέγγισαν και διατύπωσαν ακόμα και συστήματα διακυβέρνησης όπως ο Σοσιαλισμός και ο Κομμουνισμός, που όμως δεν έχουν γίνει γνωστά στον πολύ κόσμο.

Μια σειρά από φιλοσόφους και σοφιστές, οι αποκληθέντες αργότερα μεταρρυθμιστές, ιδεολόγοι, ή ουτοπιστές, οι πιο πολλοί πανεπιστήμονες, προβληματίστηκαν πάνω σε πρακτικά προβλήματα, όπως η ατομική ιδιοκτησία, που μερικοί μάλιστα τη θεωρούσαν πηγή όλων των δεινών, η κοινοκτημοσύνη της γης, ή δικαιότερη κατανομή της ιδιοκτησίας, η εξάλειψη των ανισοτήτων, κ.ά. Στα έργα αυτών των φιλοσόφων και σοφιστών αναφέρονται ο Στράβων, ο Διόδωρος Σικελιώτης, αλλά και πολλοί άλλοι αρχαίοι αλλά και σύγχρονοι ιστορικοί συγγραφείς. Ο Πλάτων π.χ. συνέλαβε το σύστημα του ουτοπικού «αριστοκρατικού σοσιαλισμού», τον οποίο διακωμώδησε ο Αριστοφάνης στις «Εκκλησιάζουσες», αλλά ο Αριστοτέλης, παραδέχεται ότι στην κοινοκτημοσύνη είναι πολύ λίγοι αυτοί που συγκρούονται συγκριτικά με το πλήθος αυτών που έχουν χωριστές ιδιοκτησίες.

Αξίζει όμως να αναφέρουμε εκείνους τους φιλοσόφους που ασχολήθηκαν ειδικά με την κοινοκτημοσύνη, αλλά και με τον σοσιαλισμό και τον κομμουνισμό. Δυστυχώς, ο βαθύτατα ριζωμένος αντικομμουνισμός, ήδη από τον 20ο αιώνα δεν έχει επιτρέψει μια συνολική παράθεση και αποτίμηση των έργων των φιλοσόφων αυτών, στα έργα ορισμένων από τους οποίους κάνουν αναφορά ακόμα και οι ιδρυτές του σύγχρονου κομ-

μουνισμού, Μάρξ και Ένγκελς. Στο παρόν σημείωμα, που σχολιάζει ένα όχι άγνωστο, αλλά σκόπιμο, κατά τη γνώμη μου, αποσιωπημένο, σοβαρό εντούτοις, θέμα, θα αποτολμήσουμε μια πολύ σύντομη αναφορά στους βασικούς εκπροσώπους αυτών των τάσεων, με στόχο την απόκτηση μιας οριζόντιας εικόνας από τον απλό αναγνώστη.

Έφορος ο Κυμαίος (405-330), «Ιστορίαι»: Η κοινοκτημοσύνη των πρωτόγονων

Ο μαθητής αυτός του Ισοκράτη, ιστορικός με 29 βιβλία, επαινεί την κοινοκτημοσύνη ανδρών και γυναικών των πρωτόγονων νομάδων που επεκτείνεται σε όλη την οικογένεια. Ο κομμουνισμός που περιγράφει, αμφίβολος όμως, εξελίσσεται σε ένα είδος αδελφότητας.

Ποσειδώνιος ο Ρόδιος, (135-51)

Κατ' αυτόν, η ανθρώπινη κοινωνία εκφυλίστηκε από την εισβολή της ιδιοκτησίας, που κατέστρεψε τους δεσμούς αγάπης ανάμεσα στους ανθρώπους, χωρίς όμως ταυτόχρονα να προαγάγει την ευδαιμονία.

Δικαίρχος ο Μεσσήνιος (352-285), πολλά βιβλία σε διάφορους τομείς

Υπήρξε μαθητής του Αριστοτέλη και φίλος του Θεόφραστου. Στα έργα του περιγράφει την πρωτόγονη παραδεισιακή ζωή, μέχρι την «εισβολή» της ιδιοκτησίας που απομάκρυνε τους ανθρώπους από την ευδαίμονα ψυχική κατάσταση και προκάλεσε τον εκφυλισμό του Ελληνικού πολιτισμού. Από τον Δικαίρχο επηρεάστηκε ο J.J. Rousseau στην συγκρότηση του «Κοινωνικού Συμβολαίου», ο οποίος μάλιστα και τον αναφέρει.

Φαλέας ο Χαλκηδόνιος (400 π.χ.), «Περί πολιτείας»

Στα έργα του οραματίζονταν ένα νέο ιδεώδες κράτος ή τον προσανατολισμό στο Σπαρτιατικό πρότυπο πολιτείας. Ο Χαλκηδόνιος σοφιστής θεωρεί ως βασική αιτία των δεινών του ανθρώπου την οικονομική ανισότητα. Υποστήριξε ακόμα και την κρατικοποίηση της

βιοτεχνίας. Στο Φαλέα, πέρα από τον Αριστοτέλη, κάνει αναφορά και ο γνωστός Γάλλος διανοητής, πολιτικός και μεταρρυθμιστής Μοντεσκιέ.

Ιππόδαμος ο Μιλήσιος (5ος αι. π. Χ.), «Περί πολιτείας»: Η κομμουνιστική πόλη

Ανήκε στην σχολή του Πυθαγόρα, έζησε την εποχή του Περικλή και εφεύρε το πολεοδομικό σχέδιο των παράλληλων δρόμων που φέρει το όνομά του μέχρι σήμερα. Ενέπνευσε όμως και τον Πλατωνικό κομμουνισμό και σ' αυτόν οφείλουμε τον όρο «κοινοβουλευτισμός», όχι όμως με τη σημερινή του έννοια.

Θεόπομπος ο Χίος (380-300), «Η Πονηρούπολις, Η Μεροπίς γη»

Όπως και ο Έφορος ο Κυμαίος, ο Θεόπομπος ήταν μαθητής του Ισοκράτη. Παρά το γεγονός ότι το έργο του θεωρούν μερικοί ότι γράφτηκε για ψυχαγωγικούς λόγους, εν τούτοις η προηγμένη σκέψη του είχε συλλάβει μια πολιτεία 2 εκ. κατοίκων, που απαρτιζόταν από πολλές πόλεις, «Η Μεροπίς γη», που κατά ένα μέρος ήταν μια πολιτεία με ιδανικές κομμουνιστικές συνθήκες και κατά ένα άλλο μέρος ένα κράτος πονηρών, εξ ου και ο τίτλος του έργου του «Πονηρούπολις».

Ευήμερος ο Μεσσήνιος, (340-260 π.Χ.) «Ιερά αναγραφή», «Παγχαία»

Εισηγήθηκε τον Κομμουνισμό για τους χειροτέχνες. Περιγράφει τη νήσο των Παγχαίων στις ακτές των Ινδιών υπό κομμουνιστικό καθεστώς, που διευθύνονταν από το ιερατείο. Κατ' αυτόν, η γη είναι κοινή και η διανομή του εισοδήματος γίνεται κατά την συμβολή του καθενός.

Εκαταίος ο Μιλήσιος (560-480 π.Χ.), «Κιμμερία Πολιτεία»: Το κοινωνικό ιδεώδες.

Το κοινωνικό ιδεώδες ως βασική γραμμή του έργου του Εκαταίου δεν είναι η μεγαλύτερη δυνατή αύξηση

του πλούτου, αλλά η ανάπτυξη πολιτών προς την κατεύθυνση του ύψιστου κοινωνικού ιδεώδους. Ίση κατανομή γης, απαγόρευση εκποίησης της ήταν από τα ζητήματα με τα οποία καταπιάνεται στο έργο του.

Ιάμβουλος (3ος-2ος αι. π.Χ.), «Νήσοι του Ηλίου»

Είναι ίσως ο πιο γνωστός από τους φιλοσόφους που ασχολήθηκαν με τον κομμουνισμό, η δε πρότασή του θεωρείται από τους μελετητές ως η πιο ριζοσπαστική που υποβλήθηκε ποτέ στην ιστορία του κομμουνισμού. Στο έργο του «Νήσοι του Ηλίου» περιγράφει ένα καθεστώς κοινοκτημοσύνης, χωρίς την ύπαρξη του θεσμού της δουλείας, με υποχρέωση εναλλαγής των προσώπων στην εργασία για αποφυγή της ανίας από την ομοιόμορφη εργασία, δηλ. από ένα καθεστώς αλλοτριώσεως. Πρότεινε μάλιστα και εναλλαγή από την χειρωνακτική στην πνευματική εργασία και αντίστροφα. Πρότεινε έναν πλήρη κομμουνισμό στα μέσα παραγωγής και στα προϊόντα ακόμα και στην κατανάλωση, ενώ το έργο θα επιτελείται από τον καθένα σύμφωνα με τις ικανότητές του. Η όλη οικονομική και κοινωνική ζωή είναι υπό κομμουνιστικό καθεστώς: ιδιοκτησία, παιδεία, γυναίκες. Οι ιδέες του Ιάμβουλου, όπως έχει δηλώσει ο R. von Pohlmann, υπήρξαν ο πρόδρομος του σύγχρονου σοσιαλισμού και όχι οι ιδέες της Αναγέννησης, όπως έχει υποστηριχθεί. Από το έργο του «Νήσοι του Ηλίου», εμπνεύστηκαν τα έργα τους «Ουτοπία» ο Th. Moore και η «Ηλιούπολη» ο Tommaso Campanella. Το βιβλίο «Η Πολιτεία του Ήλιου» του Παναγή Λεκατσά είναι επίσης εμπνευσμένο από τον Ιάμβουλο και αναφέρεται στην «κοινοκτημονική επανάσταση των δούλων και των προλετάρων της Μικρασίας 133-128 π.Χ.» Ο Διόδωρος ασχολήθηκε εκτεταμένα με την πρόταση του Ιάμβουλου για την εναλλάξ εργασία.

Θανάσης Φροντιστής

Δρ Οικονομολόγος-Συγγραφέας

14/5/2021

Εκλεπτυσμένα ρεαλιστικά πορτρέτα από τον κεφαλονίτη δημιουργό Γεώργιο Άμβλιχο (1842-1909)

Γράφει ο **Κώστας Ευαγγελάτος**

Ο Γεώργιος Άβλιχος αναφέρεται σε λεξικά και καταλόγους τέχνης ότι γεννήθηκε στο Ληξούρι της Κεφαλονιάς το 1842. Σχετικά πρόσφατες πληροφορίες όμως αναφέρουν ότι γεννήθηκε στην Τεργέστη στις 2 Απριλίου 1842. Μητέρα του ήταν η Σλοβενικής καταγωγής Γελτρούδη Πρίμιτζ, η οποία περίπου το 1850 μετοίκησε στην Κεφαλονιά και το 1851 παντρεύτηκε τον Ληξουρίωτη έμπορο Γεώργιο Θ. Άβλιχο, του οποίου ο εννιάχρονος τότε Γεώργιος έλαβε το επώνυμο του.

Ο Γεώργιος Άβλιχος σπούδασε ζωγραφική σε σχολή ελευθέρων σπουδών στην Νάπολη της Ιταλίας και ταυτόχρονα παρακολούθησε μαθήματα νομικών. Συνέχισε τις καλλιτεχνικές του σπουδές στην Γερμανία, για να επιστρέψει κατόπιν στην Κεφαλονιά όπου εργαζόταν ως βιβλιοθηκάριος στην Βιβλιοθήκη Αργοστολίου. Ως ζωγράφος καταπάστηκε κυρίως με προσωπογραφίες, νεκρές φύσεις, ηθογραφικές και θρησκευτικές σκηνές. Τα πρωιμότερα γνωστά έργα του

είναι ζωγραφισμένα το 1878, όταν ο καλλιτέχνης ήταν γύρω στα σαράντα του χρόνια, γεγονός που δείχνει πως επιδόθηκε επαγγελματικά κάπως αργά στη ζωγραφική. Η τέχνη του αντανάκλα τον ακαδημαϊκό ρεαλισμό της εποχής του. Το έργο του είναι γεμάτο μελαγχολική απαισιοδοξία και εκδηλώνει την τρυφερή και ευαίσθητη πλευρά της προσωπικότητάς του στην ποιητική απεικόνιση νεαρών προσώπων. Οι εκλεπτυσμένες προσωπογραφίες του κατατάσσονται μεταξύ των καλύτερων της νεοελληνικής ζωγραφικής.

Όπως σχεδόν όλοι οι ζωγράφοι και αγιογράφοι της εποχής του παρέδιδε μαθήματα για να ανταπεξέλθει στις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που βίωνε. Υπάρχουν σχετικές αγγελίες στον τοπικό τύπο του Αργοστολίου ήδη από το 1889. Σε μια από αυτές αναφέρει

προς τους γονείς της πόλης ο Άβλιχος ότι η έλλειψη διδασκαλίας ιχνογραφίας και καλλιγραφίας που είναι μαθήματα απαραίτητα για την συμπλήρωση της καλής αγωγής τον προέτρεψε να αναπληρώσει το ουσιώδες κενόν με το να παραδίδει μαθήματα σε παιδιά τρεις φορές την εβδομάδα στο εργαστήριο του. Ανάμεσα στις μαθήτριες του ήταν η Ασπασία Αννίνου (1879-1941) που επιδόθηκε κύρια σε νατουραλιστικές νεκρές φύσεις. Η μεγαλύτερη προσωπογραφία που φιλοτέχνησε ο Άβλιχος είναι του Ιωάννη Σάββα Άνιννου, με πλάι του σε μικρό καβαλέτο το κορνιζαρισμένο ψήφισμα της Ιονίου Βουλής για την Ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα. Επίσης του Μαρίνου Π. Γκεντιλίνη, του Γεράσιμου Α. Άνιννου, του κορυφαίου Ριζοσπάστη, πολιτικού και εκδότη Ηλία Ζερβού-Ιακωβάτου, που στην κηδεία του το 1894 απήγγειλε ελεγείο του για αυτόν, της Χρυσάνθης Ζερβού-Ιακωβάτου, της Κάτε Τυπάλδου-Φορέστη, και άλλων προσωποποιήσεων, πολλά των οποίων καταστράφηκαν από σεισμούς ή έχουν φθαρεί και αλλοιωθεί παρά τις όποιες συντηρήσεις. Για τα έργα του αυτά έχω γράψει αισθητικά σχόλια στο λεύκωμα του Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου Αργοστολίου του Κοργιαλένειου Ιδρύματος Κεφαλονιάς επισημαίνοντας την υποβλητική τους διάσταση. Ο ιστορικός τέχνης Δημήτρης Παπαστάμος τον έχει κατατάξει στους εκπροσώπους της δημιουργικής ενδυνάμωσης της επανησιακής σχολής στα μέσα του 19ου αιώνα μαζί με τους Διονύσιο Τσόκο, Χαράλαμπο Παχή και Άγγελο Γιαλλινά. Την ίδια εποχή δημιουργούσαν επίσης οι επανήσιοι Γεώργιος Μηνιάτης, Διονύσιος Βέγιας, Αιμίλιος και Σπυρίδων Προσαλέντης, Διονύσιος Καλυβκάς κ.α.

Γενικά τα θέματα που ζωγράφιζε ο Άβλιχος, συνήθως κατά παραγγελία, ποικίλουν ως προς την ποιότητα. Ακολουθεί μεθοδικά τα συνθετικά πλαίσια που έχουν καθοριστεί από την κλασικιστική ιταλική και γαλλική σχολή προσωπογραφίας, με στυλιστικές αναφορές στον μετρ Ντομνίκ Ένγκρ. Αριστουργηματικά θεωρούνται τα έργα του «Πορτραίτο του πατέρα» 1886, «Η κυρία του κρατάει μπουκετάκι» 1886, «Κοπέλα στο παράθυρο» 1887 (Η νεαρή Ρουμπίνα Καβαλλιεράτου στο εξοχική αρχοντικό της οικονέτειας της στα Βλαχάτα Κεφαλονιάς), «Η Κεφαλονιτοπούλα» 1888 της συλλογής Κουτλίδη στην Εθνική Πινακοθήκη. Οι κοινωνικές συνθήκες της μικρής τοπικής κοινωνίας, η δυσμορφία του, οι ιδιοτροπίες του χαρακτήρα του και η αρνητική αντιμετώπιση από συμπολίτες του τον έθεσαν στο περιθώριο. Κύρια η αντιζηλία και οι περιουσιακές διενέξεις με τον αδελφό του Μικέλη Άβλιχο (1844-1917) γνωστό στο πανελλήνιο σατιρικό ποιητή και ένθερμο αναρχικό, οπαδό του Μπακούιν, καθό-

ρισαν μέχρι τέλους την γεμάτη δυσκολίες ζωή του. Πέθανε βαριά άρρωστος και άπορος το 1905 και κατ' άλλους το 1909 στο Αργοστόλι.

Η βαθιά και πολυεπίπεδη πνευματική του καλλιέργεια και η πολλαπλή εκφραστική του ικανότητα, σαν ποιητής, μουσικοσυνθέτης, μεταφραστής θεωρητικών κειμένων για την τέχνη, θεατρικός συγγραφέας και λόγιος οικοδόμησαν μεν ένα εκλεπτυσμένο εικαστικό έργο, χαρακτηριστικό της ευρωπαϊζουσας αισθητικής του επανησιακού χώρου τον 19ο αιώνα, το οποίο όμως διατηρεί πολλά σκοτεινά σημεία και αμφιλεγόμενες προσεγγίσεις.

Ο Άβλιχος έγραψε τα λογοτεχνικά έργα του στο δημοτικό επανησιακό ιδίωμα, ενώ το 1883 παρουσίασε στο κοινό το έμμετρο ιστορικό δράμα του «Η καταστροφή των Ψαρών», το οποίο έκανε πρεμιέρα το ίδιο έτος στο θέατρο «Κέφαλος» στο Αργοστόλι. Επίσης ασχολήθηκε με την μελοποίηση ποιημάτων. Πίνακές του με προσωπογραφίες παρουσιάστηκαν στην έκθεση του Συλλόγου «Παρνασσός» το 1885 και στην Πανελλήνια Καλλιτεχνική Έκθεση του Ζαπτείου το 1888. Στο έργο του κυριαρχεί μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα που δίνει την αίσθηση της υπέρβασης της καθημερινότητας. Όσον αφορά τις προσωπογραφίες του, σε αυτές διακρίνονται η αρμονία της παράθεσης των χρωμάτων και ο ρεαλισμός στην απόδοση των χαρακτηριστικών. Επίσης ο Άβλιχος ήταν ένας από τους

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΛΙΧΟΣ
Κοπέλα στο παράθυρο, 1877
Εθνική Πινακοθήκη

λίγους Έλληνες ζωγράφους που απέφυγε τις τεχνικές των ακαδημαϊκών καλλιτεχνών της εποχής του χρησιμοποιώντας καθαρές και φωτεινές αποχρώσεις. Είχε την ικανότητα να ζωντανεύει με απαλές πινελιές τα πρόσωπα που αντέγραφε από φωτογραφικές απεικονίσεις τους για την φιλοτέχνηση μεταθανάτιων πορτρέτων. Ακολουθώντας στις προσωπογραφικές συνθέσεις του τις απαραίτητες και απαιτούμενες από τους πελάτες συμβάσεις πετύχαινε με μαεστρία την ανάδειξη στοιχείων που χαρακτήριζαν το κάθε πρόσωπο που ζωγράφιζε. Με την πρόσθεση ανάλογων αντικειμένων και λεπτομερειών στον τύπο της ένθετης νεκρής φύσης, όπως βιβλία, άνθη, επιγραφές, παράσημα, ενδυματολογικές απολήξεις και μπορντούρες, κοσμήματα, δήλωνε υπαινικτικά και διακριτικά την πνευματική μόρφωση, το πιθανό πολιτικό αξίωμα, την κοινωνική θέση, τις ασχολίες και τα ενδιαφέροντα των προσωποποιήσεων. Χαρακτηριστικό είναι το ιδιότυπο πρασινίζον χρώμα που έπλαθε τα σχεδόν υπερβατικά φόντα των έργων του, που θα μπορούσε να ονομαστεί «το πράσινο του Άβλιχου».

Κώστας Ευαγγελάτος
Ζωγράφος, Λογοτέχνης,
Θεωρητικός της Τέχνης

ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ

Παντελείς οι ελλείψεις πρόληψης και τεράστιες οι καταστροφές

Για άλλη μια φορά ο δασικός πλούτος της χώρας αλλά και κάτοικοι βρέθηκαν εκτεθειμένοι στη γύμνια του αστικού κράτους με την μη ύπαρξη υποδομών πυροπροστασίας και την παντελή έλλειψη πρόληψης.

Η όξυνση της παγκόσμιας κλιματικής κρίσης αποτέλεσε και στη χώρα μας άλλοθι της μόνιμης ανεπάρκειας και το μόνο σχέδιο που υπήρχε ήταν το «τρέξτε να σωθείτε».

Η λαϊκή αγανάκτηση υπήρξε μεγάλη και είναι δικαιολογημένη. Έτσι σε πάμπολλες περιπτώσεις ο καθένας μόνος του, ή σε μικρές

ομάδες, καθώς και σε κάποια χωριά όλοι οι κάτοικοι, συγκεντρώθηκαν και έσωσαν τα σπίτια τους.

Επίσης, στις πολλαπλές εστίες διάδοσης, εκεί βασικά που δεν μπορούσαν να επέμβουν τα εναέρια μέσα, κοντά στους επίγειους πυροσβέστες και εθελοντές, που έδιναν πολλές φορές ολονύχτιες μάχες, βρέθηκαν στα κύρια μέτωπα του αγώνα μικροαγρότες, οι οποίοι σε συνδυασμό με την καλή γνώση του εδάφους, διέθεταν εξοπλισμό κατάσβεσης, όπως βυτία, μηχανές ποτίσματος, γεννήτριες, τρακτέρ με καταστροφή.

Χάρτης που αποτυπώνει το μέγεθος της καταστροφής στη βόρεια Εύβοια. Τεράστιες και οι καταστροφές στην Αττική και άλλες περιοχές της χώρας.

Βαρυμπόμπη

Βαρυμπόμπη

Δροσοπηγή

Αδάμες

Τατόι

Θρακομακεδόνες

Αφίδνες

Κρουονέρι

Εύβοια

Ροβιές

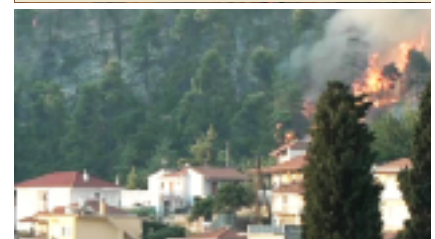
Στροφυλιά

Βασιλικιά

Γούβες

Ελληνικά

Ηλεία Λάλα

Ηλεία

Γορτυνία

Πτέρη Ερυμάνθου

Αρχαία Ολυμπία

Αιγιάλεια Αχαΐας

Μαρκάτι

Κερατέα

Βίλια

Στο κάλεσμα του ΠΑΜΕ συνδικαλιστικές οργανώσεις σε όλη τη χώρα, ανταποκρίθηκαν για την έμπρακτη έκφραση της αλληλεγγύης στους πληγέντες. Ταυτόχρονα εθελοντές από τα γύρω χωριά, φοιτητές από την Αθήνα, προσφέρουν καθη-

μερινά τη βοήθειά τους στη συγκέντρωση, κατανομή και διανομή των ειδών. Διάφορα προϊόντα συσκευάζονται σε σακούλες: τρόφιμα, νερά, ρουχισμός, είδη πρώτης ανάγκης κι επίσης ζωοτροφές, διανέμονται στους πυρόπληκτους.

Αποστολές του ΠΑΜΕ

Φορηγό του ΠΑΜΕ

ΠΑΜΕ Περάματος

Αλιβέρι

Μαθητές Λάρισα

Αίγινα

Θεσσαλία

Στο Γαλάτσι καταφύγιο ζώων

Νεολαίοι εθελοντές

Ο λαός στον αγώνα αλληλεγγύης για τους πυρόπληκτους

Κέντρο Αγώνα και Αλληλεγγύης Πυρόπληκτων Στροφυλιάς

Μετά τη λαϊκή πρωτοβουλία για την κατάσβεση της φωτιάς, ο λαός, σύλλογοι και σωματεία στις πυρόπληκτες περιοχές, παίρνουν την κατάσταση στα χέρια τους και καλούν σε αλληλεγγύη.

Με πρωτοβουλία του Αγροτικού Συλλόγου Μαντουδίου και του Σωματείου Ρετινοπαράγωγων Εύβοιας, λίγο έξω από το Μαντούδι και στο δρόμο προς το χωριό Στροφυλιά, τοποθετήθηκε κοντίνερ το οποίο θα λειτουργήσει ως κέντρο οργάνωσης του αγώνα και της αλληλεγγύης.

Επίσης λειτουργεί και δεύτερο «Στέκι Αγώνα και Αλληλεγγύης Πυρόπληκτων» για την ευρύτερη περιοχή του Αρτεμισίου και της Ιστιαίας. Το στέκι λειτουργεί πίσω από το super market Γαλαξίας στην Ιστιαία.

Στέκι Αγώνα και Αλληλεγγύης Πυρόπληκτων Ιστιαίας

Στην ανακοίνωσή του, το Σωματείο Ρητινοκαλλιεργητών Εύβοιας τονίζει: «Επιδιώκουμε και με αυτόν τον τρόπο να συμβάλουμε στην οργάνωση του αγώνα για να ορθοποδήσει ο λαός της περιοχής μας, να μην εγκαταλείψει τα χωριά μας μετά την ολική καταστροφή, αλλά και για τη διαχείριση της μεγάλης και συγκινητικής προσφοράς από όλη τη χώρα που φτάνει ήδη στην περιοχή.

Καλούμε όποιον συμπατριώτη μας έχει οποιαδήποτε ανάγκη, όποιον θέλει να εκφράσει την αλληλεγγύη του και όποιον επιθυμεί να συμβάλει με οποιονδήποτε τρόπο να επικοινωνήσει στα τηλέφωνα:

Στέκι στη Στροφυλιά 6972636475 και 6978503379.

Στέκι στην Ιστιαία 6989852767 και 6947422517.»

~ ~ ~ Ανακοίνωση 11 Αυγούστου από το στέκι της Ιστιαίας ~ ~ ~

Συγχωριανοί - συγχωριανές

Εμείς που δώσαμε τη μάχη τις κρίσιμες ώρες που η πυρκαγιά κοτάκαιγε τα πάντα γύρω μας, που κινδύνευαν οι ζωές μας και οι ζωές των οικογενειών μας, όταν κινδύνευαν να καούν τα σπιττα μας και οι καλλιέργειές μας, μπήκαμε μπροστά και κάναμε κάθε προσπάθεια για να σβήσουμε την πυρκαγιά και να καταφέρουμε τελικά να σώσουμε ότι μπορέσαμε.

Σήμερα που βλέπουμε το μέγεθος της καταστροφής και των δυσκολιών που έχουμε μπροστά μας, παίρνουμε την πρωτοβουλία να οργανώσουμε την προσπάθεια για να ξανασταθούμε στα πόδια μας και να διεκδικήσουμε τη ζωή μας και όσα μας ανήκουν.

Αυτοί που ευθύνονται για την εξέλιξη της καταστροφικής πυρκαγιάς δεν πρόκειται να μας σώσουν. Κανείς δεν θα μας δώσει πίσω όσα μας πήρε η φωτιά, αν εμείς οι ίδιοι δεν παλέψουμε και δεν δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις να ξαναφτιάξουμε όσα είναι αναγκαία ώστε να συνεχίσουμε να ζούμε στον τόπο μας και στα χωριά μας.

Γι' αυτό σας καλούμε, χωρίς να χάσουμε χρόνο, άμεσα και οργανωμένα να συστήσουμε Επιτροπή Πληγέντων στο χωριό μας που θα έχει στο επίκεντρό του την ικανοποίηση των άμεσων αναγκών μας. Να διεκδικήσουμε:

- Εξασφάλιση στέγασης και υγιεινής διαβίωσης για όλους τους πυρόπληκτους.

Άμεση αποκατάσταση της ηλεκτροδότησης και της ύδρευσης σε όλη την περιοχή.

- Άμεση καταγραφή των ζημιών από τις αρμόδιες υπηρεσίες σε κατεστραμμένα σπίτια, δάση ρετινής, καλλιεργειών, κοπαδιών και σταύλων, μελισσιών, επιχειρήσεων τουρισμού και εστίασης και σε ότι άλλο περιουσιακό στοιχείο κατέστρεψε η πυρκαγιά. Παράλληλα, να εξασφαλιστεί άμεσα για τα κοπάδια που έχουν μείνει χωρίς βοσκότοπους οι αναγκαίες ζωοτροφές για να επιβιώσουν.

- Άμεσα να προχωρήσει το κράτος σε αποζημίωση όλων των πυροπαθών στο 100% της ζημιάς που έχουν υποστεί χωρίς όρους και προϋποθέσεις που θα δημιουργούν συνθήκες αποκλεισμού τους από τις αποζημιώσεις.

- Εξασφάλιση εισοδήματος γιό όσους έχουν χάσει τη φετινή σοδειά, την τουριστική σεζόν, το αντικείμενο εργασίας τους (αγρότες, ρετιναδες κλπ).

- Να ξεκινήσουν άμεσα τα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας και θωράκισης σε όλες τις πληγείσες περιοχές από την πυρκαγιά γιατί είναι άμεσος ο κίνδυνος πλημμυρών, αφού πλέον σε μια τεράστιη περιοχή της Βόρειας Εύβοιας δεν υπάρχουν τα δάση που μέχρι τώρα συγκρατούσαν τα βρόχινα νερά. Για να μην κλάψουμε από τις πλημμύρες όσους δεν κλάψαμε από τις πυρκαγιές.

- Να παρθούν τώρα μέτρα αντιπυρικής προστασίας για όλες τις περιοχές, γιατί είναι άμεσος ο κίνδυνος να πληγούν και αυτές.

Τα όνειρα δεν καίγονται - Οι αυταπάτες καίγονται... ΔΡΑΣΗ ΤΩΡΑ...

ΣΤΡΟΦΥΛΙΑ ΕΥΒΟΙΑΣ

Το μεγάλο συλλαλητήριο των πυρόπληκτων της Βόρειας Εύβοιας

Το Σάββατο **21 Αυγούστου**, στις 7 μ.μ. στον κόμβο της Στροφυλιάς, από τους πυρόπληκτους της βόρειας Εύβοιας, πραγματοποιήθηκε το μεγάλο συλλαλητήριο που αποτελεί αφετηρία του αγώνα για τη διεκδίκηση δίκαιων αιτημάτων.

Κάλεσμα στον λαό της βόρειας Εύβοιας να δώσει αποφασιστικά και οργανωμένα τον αγώνα, απευθύνουν με κοινή τους ανακοίνωση το Σωματείο Ρητινοκαλλιεργητών - Δασεργατών Εύβοιας, ο Αγροτικός Σύ-

λογος Μαντουδίου - Λίμνης - Αγίας Άννας και οι Επιτροπές Αγώνα Πυρόπληκτων. «Όλοι στον αγώνα για να ζήσουμε στον τόπο μας, το μήνυμα που στέλνει το μεγάλο συλλαλητήριο - και συνεχίζουν...

Στο συλλαλητήριο παραβρέθηκε ο ΓΓ της ΚΕ του ΚΚΕ Δημήτρης Κουτσούμπας επικεφαλής πολυμελούς αντιπροσωπείας, ο οποίος προέβη σε δηλώσεις. Το συλλαλητήριο συνεχίστηκε με συναυλία που έδωσαν διάφοροι καλλιτέχνες.

Ψήφισμα του μεγάλου συλλαλητηρίου των πυρόπληκτων της Βόρειας Εύβοιας

«Όλοι εμείς, χιλιάδες κάτοικοι της Βόρειας Εύβοιας και εκπρόσωποι σωματείων, συλλόγων, φορέων που συγκεντρωθήκαμε απόψε στον κόμβο της Στροφυλιάς μετά το κάλεσμα του σωματείου Ρετσινάδων, του Αγροτικού Συλλόγου Μαντουδίου - Λίμνης - Αγ. Άννας και των επιτροπών πυρόπληκτων εκφράζουμε την οργή και την αγανάκτησή μας για την για την εγκατάλειψη του λαού της Βόρειας Εύβοιας με αποτέλεσμα να καούμε απ' άκρη σ' άκρη.

Οι ευθύνες είναι μεγάλες!

Για χρόνια ολόκληρα κυβερνήσεις, περιφέρεια και δήμοι δεν πήραν κανένα ουσιαστικό μέτρο αντιπυρικής προστασίας και προστασίας του δάσους με αντιπυρικές ζώνες, με καθαρισμούς δασικών δρόμων, με καθαρισμούς των σπασμένων δέντρων από τα χιόνια του χειμώνα. Για δεκαετίες υποχρηματοδοτούν πυροσβεστική και δασαρχεία με αποτέλεσμα να έχουν μείνει υποστελεχωμένα και με απαρχαιωμένο εξοπλισμό.

Τώρα, μετά τη φωτιά, πιστεύουν ότι θα μας βρουν εύκολη λεία για αυτό έπεσαν σα τα κοράκια για να κάνουν επενδύσεις. Θέλουν να μας διασπάσουν για να κάνουν μετά ανενόχλητοι τις «πράσινες» και άλλες μπίζνες τους.

Σήμερα, με το μεγαλειώδες συλλαλητήριο μας δίνουμε μια πρώτη απάντηση σε όλους αυτούς πως δε θα μας χωρίσουν!

Δε θα μας ξεγελάσουν τα ψίχουλα της κυβέρνησης και τα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα!

Θα συνεχίσουμε και θα παλέψουμε μέχρι να υλοποιηθούν τα δίκαια αιτήματά μας που αφορούν όλο το λαό της Βόρειας Εύβοιας γιατί όλοι είμαστε πυρόπληκτοι!

Διεκδικούμε:

- **Αποκατάσταση όλων των ζημιών** που έχουν προκύψει στα χωριά. **Να εξασφαλιστεί η διαμονή και η διατροφή όλων των ανθρώπων που κήκκαν τα σπίτια τους.**
- **ΑΜΕΣΑ μέτρα αντιπλημμυρικής προστασίας** για όλα τα χωριά γιατί στις πρώτες βροχές θα πνιγούμε. Απασχόληση όλων των ρετσινάδων στα αντιπλημμυρικά έργα με την επιστημονική επίβλεψη των δασαρχείων, οι ρετσινάδες έχουν γνώση του δάσους και τα αναγκαία εργαλεία.
- **Άμεσα έκτακτη οικονομική ενίσχυση** όλων των πληγέντων χωρίς κανένα όρο και προϋπόθεση, για να κα-

λυθθούν οι βασικές ανάγκες επιβίωσης.

- **Αποζημίωση για τις καταστροφές** σε φυτικό και ζωικό κεφάλαιο, για τα καμένα αγροτικά μηχανήματα και όλο τον εξοπλισμό στο 100% χωρίς όρους και προϋποθέσεις.
 - **Με ευθύνη του κράτους** να χορηγηθούν όσες ζωοτροφές είναι αναγκαίες σε όλους τους κτηνοτρόφους για όσο καιρό διαρκεί η απαγόρευση βόσκησης. Να εξασφαλιστεί η αναγκαία τροφή για την επιβίωση των μελισσοσμηνών.
 - **Αποζημίωση για την φετινή μας παραγωγή** που κήκε, ενώ την είχαμε δουλέψει, στο συνολικό ύψος παραγωγής και τιμής (τιμή επιδότησης + τιμή πώλησης + ασφάλιση).
 - **Άμεσα εκπόνηση διαχειριστικής μελέτης** από τα αρμόδια δασαρχεία και υπηρεσίες για να επανέλθει το πευκοδάσος και να μην γίνει ζούγκλα. Απασχόληση όλων των ρετσινάδων με σταθερή σχέση εργασίας, για την φροντίδα και ανάπτυξη του καμένου δάσους, για να μπορέσουν τα παιδιά και τα εγγόνια μας να το ξαναδούν.
 - **Δυνατότητα συνταξιοδότησης** για όποιον ρετσινά - δασεργάτη επιθυμεί και έχει θεμελιώσει δικαίωμα (πάνω από 4500 βαρέα και ανθυγιεινά ένημα) στα 55 για τους άνδρες και στα 50 για τις γυναίκες.
 - **Να απαγορευτεί η υλοτόμηση στο δάσος** από εργολάβους και εμπόρους ώστε να αποτραπεί η περαιτέρω διάβρωση του εδάφους. Να επιτραπεί στους κατοίκους της περιοχής να κόψουν ξύλα για τις προσωπικές τους ανάγκες σε περιοχές που δεν επηρεάζουν τα αντιπλημμυρικά έργα.
 - **Στελέχωση των δασαρχείων Λίμνης και Ιστιαίας** με δασολόγους και δασοπόνους για να μπορούν να επιβλέψουν τα αντιπλημμυρικά έργα και την αναδάσωση.
 - Για όσους συναδέλφους έχουν παιδιά που σπουδάζουν να προβλεφθεί είτε στεγαστικό επίδομα, είτε εξασφάλιση δωματίου στις φοιτητικές εστίες.
 - Πάγωμα και διαγραφή χρεών σε εφορία, ΔΕΗ, τράπεζες. Κατάργηση του ΕΝΦΙΑ και του ΦΠΑ για όλους τους κατοίκους των δήμων Ιστιαίας - Αιδηψού και Μαντουδίου - Λίμνης - Αγ. Άννας.
- Δεν πάμε ούτε βήμα πίσω από τα αιτήματά μας!
Ο μαζικός ενωτικός αγώνας είναι ο μόνος δρόμος!».**

Αιμίλιος Βεάκης

Μικρό αφιέρωμα στον μεγάλο μύστη του Διονύσου

Ο Αιμίλιος Βεάκης, ο σπουδαίος Έλληνας ηθοποιός - μύστης του Διονύσου, έλαμψε με το ταλέντο του στο πρώτο μισό του εικοστού αιώνα, ερμηνεύοντας κορυφαίους ρόλους του παγκόσμιου και ελληνικού δραματολογίου. Υπηρέτησε την Τέχνη του με συνέπεια, ήθος και αλήθεια και σεβάστηκε απόλυτα ότι ο καλλιτέχνης ασκεί κοινωνικό λειτουργήμα.

Ο Αιμίλιος Βεάκης γεννήθηκε στις 13/12/1884 στον Πειραιά, ήταν εγγονός του λόγιου και θεατρικού συγγραφέα Ιωάννη Βεάκη και ορφάνεψε γρήγορα. Η μητέρα του, Αιμιλία Μεξή ήταν από την Τεργέστη και πέθανε δώδεκα ημέρες μετά τη γέννησή του. Στον μικρό δώσανε το όνομά της όμως σε ηλικία τεσσάρων ετών ορφάνεψε και από πατέρα. Την κηδεμονία του ανέλαβαν άτεκνοι συγγενείς του πατέρα του από τη Σύρο, οι οποίοι έμεναν στον Πειραιά.

Από μικρός αγωνίστηκε για να πραγματοποιήσει το όνειρό του και να γίνει ηθοποιός. Όπως ο ίδιος έχει αναφέρει, η πρώτη επαφή του με το θέατρο ήταν σε μια παράσταση του Ευάγγελου Παντόπουλου, στο θερινό θέατρο «Τσόχα» στο λιμάνι της Ζέας. Τότε, κατά τη διάρκεια της παράστασης, όταν ένας ηθοποιός σηκώνει τον λοστό για να χτυπήσει τον πρωταγωνιστή, ο μικρός Αιμίλιος ξεσπάει σε ένα υστερικό κλάμα που αναστατώνει το θέατρο. «Έτσι γνώρισα για πρώτη φορά τον Παντόπουλο χωρίς να φαντάζομαι πως ύστερα από λίγα χρόνια θα είχα τη μεγάλη τιμή να παίζω μαζί του και μάλιστα σε αυτό τον ρόλο του οξύθυμου γιου σηκώνοντας ο ίδιος το λοστό στο θείο του κεφάλι». Αυτή υπήρξε η πρώτη και «επεισοδιακή» γνωριμία του Αιμίλιου Βεάκη με το θέατρο.

Σε ηλικία 16 χρονών, παρά τις αντιρρήσεις των κηδεμόνων του, που τον προόριζαν για οικονομικές σπουδές, γράφτηκε στη «Βασιλική Δραματική Σχολή». Τότε υπήρξε μια απότομη διακοπή της δραματικής σχολής του Βασιλικού Θεάτρου και ο Αιμίλιος εισήχθη στη Σχολή Καλών Τεχνών, όπου και σπούδασε ζωγραφική. Το 1901 όμως, αφήνει τις σπουδές και αρχίζει την καριέρα του ως ηθοποιός στο Βόλο με τον θίασο της Ευαγγελίας Νίκα, στην κωμωδία του Σαρντού «Ποιους βάζουμε στα σπίτια μας». Τον Σεπτέμβρη με τον ίδιο θίασο ξεχωρίζει πάλι σε έναν κωμικό ρόλο στο έργο «Σαμπινιόλ χωρίς να θέλει».

Από τότε και μέχρι το 1911 παρά τις προτάσεις που του έγιναν από θέατρα της Αθήνας, ξεκίνησε μια μακρόχρονη περιοδεία στην ελληνική ύπαιθρο, με τα μπουλούκια της εποχής - τα «παλιοσάνιδα της σκηνής» (όπως θα γράψει στο «Ημερολόγιό» του). Ήθελε να προσφέρει την τέχνη του σε ανθρώπους που την είχαν ανάγκη και περιπλανήθηκε στην τουρκοκρατούμενη Βόρεια Ελλάδα, διαλέγοντας πάντα έργα που διακήρυτταν τα ιδανικά της ελευθερίας, δίνοντας τα μηνύματα στους ταπεινούς και καταφρονεμένους.

Σ' αυτή την περίοδο παντρεύεται την ηθοποιό Μα-

ρία Ράμφου, κόρη του ηθοποιού Γιάννη Ράμφου, που όλα τα μέλη της οικογένειας του ήταν επίσης ηθοποιοί.

Το 1912 επιστρατεύεται και πολεμάει στην πρώτη γραμμή στους Βαλκανικούς πολέμους (1912-1913) όπου μάλιστα θα προαχθεί σε λοχία λόγω «ανδραγαθίας». Επιστρέφοντας από το μέτωπο ο Βεάκης, το 1914 τύπωσε το αφήγημα «Πολεμικά Εντυπώσεις» με τις αναμνήσεις από τη συμμετοχή στον πόλεμο. Τότε άρχισε και συνεργασίες με τους μεγαλύτερους θιάσους της εποχής και διακρίθηκε σε όλα τα θεατρικά είδη: Με το θίασο του Τηλέμαχου Λεπενιώτη και της Χριστίνας Καλογερίκου, στο έργο «Πολιτική που σκοτώνει» και στο μονόπρακτο του Πιραντέλο «Η μέγκενη». Το 1915-16 συνεργάζεται με την Μαρία Κοτοπούλη και το 1917-18 με την Κυβέλη. Στο «Βασιλικό Θέατρο» (14/1/1918) παίζει τον Ιάσονα στη «Μήδεια» του Λεγκουβέ. Όμως, μεγάλος σταθμός στην πορεία του ήταν η ερμηνεία του στον «Οιδίποδα Τύραννο» με την «Εταιρία Ελληνικού Θεάτρου», σε μετάφραση - σκηνοθεσία του Φώτου Πολίτη. (πρεμιέρα 20/5/1919)

Από τότε καθιερώθηκε στο θεατρικό σανίδι. Δημιούργησε δικό του θίασο και συμμετείχε σε αμέτρητες παραστάσεις σε όλη την χώρα. Το 1920 έδωσε παραστάσεις στη Σμύρνη με το έργο «Αρλεκίνος Βασιλιάς» του Λοτάρ και αποθεώθηκε. Πρωταγωνίστησε στα έργα «Αδελφοί Καραμαζώφ», «Εμπορος της Βενετίας», «Άθλιοι», «Ο Επιθεωρητής», «Πατρικό σπίτι», του Δάφνη, «Ο Θάνατος του Περικλέους», του Κορομηλά, ενώ ανέβασε και ένα δικό του έργο «Πλάι στον αρχηγό». Τον επόμενο χρόνο εμφανίστηκε με την Κυβέλη στην «Επίθεση» του Μπερνστάιν, «Ανθή» και «Ανάσταση» του Τολστόι. Με προσωπικό θίασο ανέβασε για πρώτη φορά το «Φυντανάκι» του Χορν (1921), ενώ με αφορμή το δράμα «Κατακτητές» ο καθημερινός τύπος τον χαρακτηρίζει ως τον «μεγαλύτερο καλλιτέχνη της ελληνικής σκηνής». Συνεργάζεται με την Κυβέλη (1924, 1925, 1928) και με την Κοτοπούλη (1925, 1926, 1927). Ο Βεάκης βαθύς στοχαστής και ποιητής της ομορφιάς δημοσιεύει το 1926 τα πρώτα του ποιήματα με τίτλο «Τραγούδια της αγάπης και της ταβέρνας».

Το 1931 σχηματίζει θίασο με την Κατίνα Παξινού και τον Αλέξη Μινωτή, ανεβάζοντας τον «Πατέρα» του Στρίντμπεργκ και συνεχίζει με το «Πόθοι κάτω από τις λεύκες» του Ο' Νηλ, με το «Θείο Βάνια» του Τσέχωφ και με τα «Σπασμένα φτερά» του Μπόγρη.

Με την επανασύσταση του Βασιλικού Θεάτρου, ως Εθνικό Θέατρο το 1932, δίνεται η ευκαιρία στον Βεάκη να υποδυθεί τους κορυφαίους ρόλους της ζωής του. Επίσης διετέλεσε ο ίδιος θιασάρχης και καθηγητής υποκριτικής στην επαγγελματική σχολή του Εθνικού θεάτρου.

Η πιο σπουδαία στιγμή στην καριέρα του ήταν όταν το 1939 υποδύθηκε τον Βασιλιά Ληρ στο ομώνυμο δρά-

μα του Σαίξπηρ σε σκηνοθεσία Δημήτρη Ροντήρη. Όπως έχει αναφέρει η Κατίνα Παξινού, όταν βρέθηκε στο θέατρο «Ολντ Βικ» του Λονδίνου, είδε τη φωτογραφία του Αιμίλιου Βεάκη από τον «Βασιλιά Λήρ» σε περίοπτη θέση στο καμαρίνι του Άγγλου σαιξπηρικού ηθοποιού σερ Λώρενς Ολιβιέ, ο οποίος της είπε: «Αυτός είναι ο Ληρ!».

Στη διάρκεια της Κατοχής, ο Βεάκης ερμηνεύει τον «Οιδίποδα Τύραννο» με το Εθνικό Θέατρο (Ηρώδειο, 16-27/7/1941). Ήδη γνωστός για τις αριστερές ιδέες του, στις 29/7 συλλαμβάνεται «ως επικίνδυνος προπαγανδιστής» και κλείνεται στις φυλακές Αβέρωφ. Στις 5 Αυγούστου ελευθερώνεται. Ωστόσο, αφηφώντας ο Βεάκης αυτή την «προειδοποιητική» σύλληψη, με την ίδρυση του ΕΑΜ εντάχθηκε στις γραμμές του και δραστηριοποιήθηκε στην «Εθνική Αλληλεγγύη».

Το 1942 Βεάκης διώκεται από το Εθνικό Θέατρο και τότε συνεργάζεται με την Κατερίνα Ανδρεάδη («Καίσαρας και Κλεοπάτρα» του Σω, «Σουπιά» του Μπαλζάκ και «Φαμπρ 1942», «Σχολείο γυναικών» του Μολιέρου, 1943). Συγκροτεί θίασο με τη Βάσω Μανωλίδου, τον Γ. Παπά και τον Ν. Δέντρωμα («Θαμπά τζάμια» της Όλγας Πριτελάου 1943, «Νειάτα» του Μαξ Χάλμπε, «Αγαπητικός της Βοσκοπούλας», 1944), ενώ συνεργάζεται πάλι με την Κατερίνα Ανδρεάδη και πρωταγωνιστεί στα έργα «Κυρία δε με μέλει» του Σαρντού, «Μάγδα» του Σούντερμαν και «Μις Μπα» του Μπεζιέρ.

Μετά τα «Δεκεμβριανά» (1944) ακολούθησε την πορεία των δυνάμεων του ΕΛΑΣ κατά την υποχώρησή τους στην ηπειρωτική Ελλάδα και συγκρότησε θίασο με άλλους ηθοποιούς, δίνοντας παραστάσεις με τον «Οιδίποδα» στις πόλεις, όπου περνούσαν. Μαζί τους και η δεύτερη σύζυγός του, επίσης ηθοποιός, Σμαράγδα Μπόλλα. Καρποί της σχέσης τους είναι τα τρία παιδιά τους, η Μαρία, ο Γιάννης και ο Δημήτρης, που ακολούθησαν το ιδεολογικό και θεατρικό τους μονοπάτι και υπέστησαν διώξεις.

Με τη Συμφωνία της Βάρκιζας (12 Φεβρουαρίου 1945) ο Βεάκης επέστρεψε στην Αθήνα και υπέστη διώξεις λόγω των πολιτικών του φρονημάτων. Κλήθηκε από τον ανακριτή για τη λεγόμενη δήλωση μετανοίας. Στο υπόμνημά του στις 27 Μαρτίου 1945 έγραψε μεταξύ άλλων: «...Μισώ τα τυραννικά καθεστώτα, το φασισμό και τη βία. Πιστεύω ότι ο ιμπεριαλισμός οδηγεί και διαιωνίζει την αλληλοσφαγή των εθνών. Επιζητώ και εύχομαι την ειρηνική συμβίωση των λαών της Γης κάτω από ελεύθερα δημοκρατικά καθεστώτα. Είμαι δημοκράτης και ανθρωπιστής».

Το καλοκαίρι του 1945, παρά τις διώξεις και την κλονισμένη υγεία του, συνεργάζεται με τους «Ενωμένους Καλλιτέχνες» και συμμετέχει στις παραστάσεις «Ιούλιος Καίσαρας» του Σαίξπηρ, «Αδελφοί Καραμαζόφ» του Ντοστογιέφσκι, «Θεοδώρα» του Δημήτρη Φωτιάδη και «Εχθροί» του Γκόρκι. Τον επόμενο χρόνο συμμετείχε στο θέατρο «Βρετανία» με τον Γ. Παπά.

Το 1947, κουρασμένος και πικραμένος από τις διώξεις, αποσύρεται από τη σκηνή και ζητάει τη σύνταξή του. Του απονέμεται μια φτωχή σύνταξη «λόγω γήρατος». Το 1948 τον απολύουν και από το Ωδείο Αθηνών όπου δίδασκε. Τον επόμενο χρόνο ενίσχυσε με την παρουσία του το νεανικό «Ρεαλιστικό θέατρο» παίζοντας στα «Χρυσάφι» του Ο' Νηλ, «Σχολείο συζύγων» του Μολιέρου και «Το νυφιάτικο τραγούδι» του πρωτοεμφανιζόμενου Νότη Περγιάλη.

Το 1951, ύστερα από πολλές δημόσιες διαμαρτυρίες, το Εθνικό Θέατρο επιτέλους κάλεσε το μεγάλο καλλιτέχνη και ο Βεάκης παίζει τους τελευταίους του ρόλους με την Κυβέλη: «Δάφνη Λωρεόλα» και «Τρεις κόσμοι, μια ζωή».

Στις 13 Μαΐου 1951 παίρνει μέρος στην εναρκτήρια θεατρική εκπομπή του ραδιοφώνου και ερμηνεύει την τελευταία σκηνή του «Οιδίποδα Τυράννου» και το «Κύκνειο άσμα» του Τσέχωφ - ήταν το κύκνειο άσμα για τον ίδιο...

Φωτογραφία του Αιμίλιου Βεάκη από το ρόλο του «Βασιλιάς Ληρ»

Ο Αιμίλιος Βεάκης έχει σημαδέψει το χώρο της θεατρικής Τέχνης με τις εμφανίσεις και τα λόγια του: «Η Τέχνη είναι εβδομήντα στα εκατό μελέτη... δεν μπορούμε να τα φορτώνουμε όλα στο ταλέντο και στην έμφυτη δεξιότητα. Είμαι εξήντα επτά χρονών και τα πενήντα τα πέρασα πάνω στο σανίδι... Κι όταν παίζω και τον πιο μικρό ρόλο, κάθομαι μερόνυχτα και τον δουλεύω να να πρωταρχίζω... ώσπου να τον νιώσω μέσ' στο αίμα μου».

Οι εμφανίσεις του Βεάκη στη μεγάλη οθόνη μετριούνται στα δάχτυλα των δύο χεριών. Χαρακτηριστικοί είναι οι ρόλοι του στις ταινίες «Αστέρω» (1929) και «Η φωνή της καρδιάς» (1943). Ο σπουδαίος ηθοποιός έγραψε ποιήματα, διασκεύασε για το θέατρο τους «Ταπεινούς και Καταφρονημένους» του Ντοστογιέφσκι κι έγραψε και μερικά πρωτότυπα θεατρικά έργα. Μετά το θάνατό του είδε το φως το «Ημερολόγιό» του.

Ο Αιμίλιος Βεάκης πέθανε πάμφτωχος από εγκεφαλικό επεισόδιο σε ηλικία 67 ετών, στις 29 Ιουνίου το 1951. Την περίοδο εκείνη ετοιμαζόταν να παίξει τον Τειρεσία στον «Οιδίποδα» σε μια παράσταση που θα ήταν αφιερωμένη σε εκείνον στο Ωδείο Ηρώδου Αττικού, όμως δεν πρόλαβε...

Στην κηδεία του η Κατίνα Παξινού είπε: «Είναι ο μεγαλύτερος ηθοποιός του τόπου μας. Ο μεγαλύτερος μέσα σε άνδρες και γυναίκες. Πόσα μάθαμε απ' αυτόν τον μεγάλο δάσκαλο της τέχνης».

Το 1976, το θερινό θέατρο "Σκυλίτσειο" στην Καστέλα του Πειραιά, μετονομάστηκε προς τιμήν του σε "Βεάκειο". Επίσης προτομή του Αιμίλιου Βεάκη αναγέρθηκε στην πρόσοψη του Δημοτικού Θεάτρου του Πειραιά, ενώ το θεατρικό μουσείο απονέμει σε άνδρες ηθοποιούς από το 1994 και ανά διετία, το "Έπαθλο Αιμίλιος Βεάκης" για την ερμηνεία "Α' Ανδρικού Ρόλου", καθώς και το "Τιμητικό Έπαθλο Βεάκη" για τη συνολική προσφορά τους στο θέατρο.

Γιάννης Α. Μαντάς

Κώστας Ρηγόπουλος

‘Ενας λαϊκός ζωγράφος, φίλος και σύντροφος...

Στη μνήμη του
«Δεν κάνεις τίποτε με τις αιτήσεις, με τις παρακλήσεις
-είπε- μήτε με το κλεισμένο στόμα' τίποτα, τίποτα' να
ξεχνάς τον μόχθο του μεροκάματου είναι να ξεχνάς την
Ιστορία, τη μάνα σου, τους πεθαμένους. Είναι να ξεχνάς
αυτό που λέμε δικαιοσύνη' τ' άλλα -σιωπές,
μεταμφιέσεις, πούπουλα, φτερούγες- κουραφέξαλα ».

Γιάννης Ρίσσος

(Από την ποιητική συλλογή «Γκραγκάντα»
Αθήνα, Καρλόβασι, Ιούνιος-Αύγουστος 1972)

Πριν από 3 χρόνια, στις 30 Μαΐου 2018, έφυγε από κοντά
μας, ένας εκλεκτός άνθρωπος και αγωνιστής της ζωής,
ο **Κώστας Ρηγόπουλος**, με καταγωγή από το Σεβδίκιοϊ

Μικράς Ασίας και το Βαλτεσινίκο
Αρκαδίας. Έζησε στο Χαλάνδρι, η έξο-
δός του άφησε ένα μεγάλο κενό για
τους φίλους, τους συντρόφους και την
οικογενειά του. Από μικρός στη
βιοπάλη, στους εργατικούς αγώνες,
πάλεψε για τη δικαιοσύνη. Υπήρξε ένας
σκεπτόμενος ουμανιστής σε όλες τις
δράσεις του. Ο σύντροφος και φίλος
μου Κώστας Ρηγόπουλος, ονειρευόταν
έναν κόσμο της αλληλεγγύης όπως τον
περιέγραφε ο Ρώσος ποιητής
Μαγιακόφσκι. Από την Αμερική να δίδει
την υψηλή τεχνολογία της. Από τη
Γερμανία τη δύναμη των χεριών. Από
την Ελλάδα, να φωτίζει με το αρχαίο
κάλλος και την σοφία των αιώνων της
Φιλοσοφίας. Από τη Ρωσία να ακούγεται
ο ανθρωπισμός της. Κουρασμένοι οι άνθρωποι να
βρισκονται στη Νάπολη της Ιταλίας με το τραγούδι να
ξεκουράζονται. Όταν θα κρουνουν υπάρχει δίπλα μας
η Αφρική. Όταν θα ζεσταίνονται, υπάρχουν εκεί δίπλα
στο Θιβέτ τα Ιμαλάια, η «χώρα των χιονιών» για να
δροσίζονται. Όλα είναι τόσο κοντά, τόσο μακριά μας...
Έκανε τους ανθρώπους να τον αγαπήσουν, όπως αυτός
τους αγαπούσε χωρίς προϋποθέσεις. Όλοι μας
αισθανόμασταν ασφαλείς δίπλα του. Μάλλον ζούσε σε
μια άλλη εποχή. Το ήθος του ήταν ξεχωριστό. Με
χαμηλό προφίλ και ευρυμάθεια αποτελεσματική.
Εργάστηκε στον ΟΑΕΕ(ΤΕΒΕ), όπου βίωσε τα
προβλήματα των ανθρώπων της καθημερινότητας από
την γραφειοκρατία. Ευαίσθητος, διαφανής σαν το ρυάκι
του δάσους, είχε ένα καλό λόγο για τους
συνανθρώπους του. Έδινε ένα ποτήρι νερό σ' αυτούς
που το είχαν ανάγκη. Στην προσωπική του ζωή έδειχνε
το παράδειγμα της γενναιοδωρίας, της καλοσύνης,
πάντα με το χαμόγελο. Υπόδειγμα καλού, σεμνού
οικογενειάρχη, αγωνιστού, ανυποχώρητου στη
διαφάνεια, γι' αυτό πρωτοστατούσε στους συνδι-
καλιστικούς αγώνες. **Συμμετείχε ως υποψήφιος, με την
παράταξη που στήριζε το κομμουνιστικό κόμμα,
εκλεγόταν στο Δ.Σ. του ΠΣΥ ΤΕΒΕ και ως αντιπρόσωπος
στην ΠΟΠΟΚΠ.** Όλοι τον τιμούσαν. Γενικά αποδεκτός
από όλους τους συναδέλφους πανελλήνια, ανε-
ξαρτήτως πολιτικών αποχρώσεων, χωρίς εκπτώσεις από

τις αρχές του. **Είχε προσωπική γνωριμία και φιλία με τον
αείμνηστο Γενικό Γραμματέα του ΚΚΕ, Χαρίλαο
Φλωράκη και τη σύζυγό του Μάγδα.** Βοήθησε και
στήριξε αόκνως για τη δημιουργία του ιστορικού
αρχείου του Χαρίλαου Φλωράκη, στο Χαλάνδρι.
Έφτιαξε αρκετά πανό, με συνθήματα των λαϊκών
αγώνων και των αιτημάτων για τις πορείες, όποτε το
ζητούσαν. Πάντοτε εν δυνάμει υπέρμαχος των
εργαζομένων. Με πλατεία μόρφωση για τα
τεκταινόμενα της πολιτικής, της ιστορίας, ήταν παρών.
Στους πάσχοντες, τους καταφρονεμένους, έδειχνε
μεγαλύτερη κατανόηση. Όχι από οίκτο, αλλά από
ανθρωπισμό. Πάντοτε έδινε το χέρι του, δείγμα ότι είναι
μαζί τους. Η προσωπική του οικειώση φανέρωνε
ζεστασιά. Είχαν έναν άνθρωπο δικό

τους. Αθλητικός και επικοινωνιακός για
συνύπαρξη με τους συναθλητές του
ποδοσφαίρου. Ήταν ο γαλήνιος
«τερματοφύλακας» των ιδεών και του
ήθους, δίχως νικητές και ηττημένους.
Υπήρξε ιδρυτικό μέλος, με συμμετοχή
στην ομάδα ποδοσφαίρου των
υπαλλήλων του ΤΕΒΕ, προωθώντας τον
εργασιακό αθλητισμό.

Άνθρωπος με δημοκρατική συν-
είδηση, μιλούσε, γινόταν ελκυστικός,
προσιτός, δοτικός, ευπροσέγγιστος.
Διαλεκτικός, έδινε ονόματα, λύσεις στα
προβλήματα. Αποκάλυπτε τον καλύτερο
εαυτό των ανθρώπων. Συναισθηματικός
άνθρωπος και ζωγράφος, εικονο-
γραφούσε τα πάθη των ανθρώπων, την
λαϊκή παράδοση. Επισφράγισε με τον υποδειγματικό του
βίο τα δρώμενα. Όπου βρέθηκε εξευγένισε την εργασία
με την παρουσία του, κατέστησε την αλληλεγγύη
καθολική. Η αρετή και το ήθος ήταν μέρος της
φιλοσοφίας του. Η οικογένειά του, οι συναδέλφοί, οι
φίλοι του θα τον έχουν πάντοτε στην καρδιά τους. Τον
αγόνα τον καλό τετήρηκε. Έτσι η μνήμη του είναι
αγαθή και αειθαλής. Κράτησε γερά την πίστη του για
τον άνθρωπο, την ομολογία για τις ιδέες της
αδελφοσύνης, ισότητας, δικαιοσύνης. Θα τον θυμό-
μαστε διαρκώς για τα ψυχικά χαρίσματά του, το θάρρος,
την αλήθεια, την ανιδιοτέλεια. Όλοι εμείς οι φίλοι του,
αισθανόμαστε υπερήφανοι για τη ζωή του Κώστα
Ρηγόπουλου. Η μνήμη του, θα είναι παρούσα για όλους
μας. Έλεγε ότι η πολιτική εμπεριέχει την τέχνη.
Αγαπούσε τη φύση και το τραγούδι της βροχής: **«Η
φωνή που τη γη ομορφαίνει. Η φωνή αψηλά. Η φωνή της
βροντής από ένα μαύρο σύννεφο. Όλο χτυπά και όλο
χτυπά η φωνή που τη γη ομορφαίνει. Η φωνή που τη γη
ομορφαίνει, η φωνή του αετού απ'τον ουρανό, όλο
χτυπάει κι όλο χτυπάει τα φτερά, η φωνή που τη γη
ομορφαίνει...»**

(Από την ποίηση των ανθρακορύχων της Ν.Αμερικής
- της Χιλής - των Ινδιάνων της Β.Αμερικής. Έτος 1880).

Παναγιώτης Καραβασίλης

ποιητής και αναλυτής συστημάτων Πληροφορικής

Έφυγε από τη ζωή ο καθηγητής Απόστολος Κώστιος

«Έφυγε» από τη ζωή την **1η Ιούνη** ο ομότιμος καθηγητής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ, Απόστολος Κώστιος, ο οποίος έθεσε τα θεμέλια για την εδραίωση της επιστήμης της μουσικολογίας στον τόπο μας.

Σπούδασε Ανώτερα θεωρητικά και Πιάνο στο Ελληνικό Ωδείο και Τραγούδι στο Εθνικό Ωδείο Αθηνών. Συνέχισε τις σπουδές του στη Βιέννη, όπου σπούδασε Μουσικολογία, Ιστορία της Τέχνης και Φιλοσοφία. Το 1980 ανακηρύχθηκε Διδάκτωρ Φιλοσοφίας (Μουσικολογίας) από το Πανεπιστήμιο της Βιέννης.

Έντονη ήταν η δραστηριότητά του στην μετάφραση και επιμέλεια εκδόσεων λιμπρέτων όπερας και μουσικών συγγραμμάτων καθώς και επιμέλεια κριτικών εκδόσεων για έργα του Δ. Μητρόπουλου. Ήταν ιδρυτής και επιστημονικός υπεύθυνος της σειράς “Ελληνικές Μουσικολογικές Εκδόσεις” από τον εκδοτικό οίκο Panas Music, στο πλαίσιο της οποίας έχουν κυκλοφορήσει 21 τίτλοι.

Επίκεντρο του ενδιαφέροντός του αποτέλεσε η **προώθηση της ελληνικής μουσικής δημιουργίας**. Μέσα από το “Εθνικό Συμβουλίου Μουσικής–Unesco” αρχικά από τη θέση του Γενικού Γραμματέα (1983) και στη συνέχεια από τη θέση του Προέδρου (1998) προχώρησε σε σειρά ενεργειών για την διεθνή προβολή του έργου Ελλήνων συνθετών.

Το 1991 ίδρυσε τον “Σύλλογο των Φίλων της Ελληνικής Μουσικής Βιβλιοθήκης”, με σκοπό τη διάσωση, συγκέντρωση αρχείων και δημιουργία Τμήματος Μουσικής στην Εθνική Βιβλιοθήκη και το “Αρχείο και Κέντρο Τεκμηρίωσης της Ελληνικής Μουσικής”.

Υπηρέτησε ως πρόεδρος της επιτροπής απονομής τιμητικών συντάξεων του Υπουργείου Πολιτισμού και ως αντιπρόεδρος του Δ.Σ. της Ε.Λ.Σ. (1999-2006).

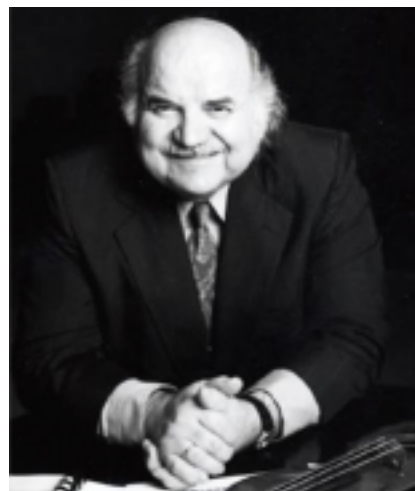
Ο Απόστολος Κώστιος για την προσφορά του έλαβε τιμητικούς τίτλους και θέσεις. Του απονεμήθηκε ο τίτλος του “Professor” από το Υπουργείο Παιδείας της Αυστρίας (1988), αναγορεύτηκε σε επίτιμο μέλος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών (2004), ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών (2005), επίτιμος Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Μουσικής (2009), επίτιμο μέλος της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (2010) και επίτιμο μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας (2015).

Πέθανε ο Ηπειρώτης αρχιμουσικός και παιδαγωγός Ντίνος Κωνσταντινίδης

«Έφυγε» στις **20 Ιούλη**, σε ηλικία 92 ετών, ο Ηπειρώτης συνθέτης, βιολονίστας, αρχιμουσικός και παιδαγωγός Ντίνος Κωνσταντινίδης. Για πάνω από 50 χρόνια καθηγητής Σύμβασης στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Λουιζιάνα (LSU - ΗΠΑ) κατέχοντας τον ανώτατο ακαδημαϊκό τίτλο του Πανεπιστημίου Boyd Professor τα τελευταία 35 χρόνια.

Ο Κωνσταντινίδης γεννήθηκε στα Γιάννενα και ξεκίνησε βιολί με την Όλγα Μέντζου στην Κατοχή, δασκάλα που «έβγαλε» και άλλους λαμπρούς βιολιστές. Συνέχισε σπουδές στο Ελληνικό Ωδείο στην Αθήνα, αποφοιτώντας στα 1952 με Α' βραβείο και έπαθλο «Διονύσιος Λαυράγκας». Μελέτησε επίσης ιδιωτικά μουσική δωματίου. Διετέλεσε επίλεκτο μέλος της ΚΟΑ επί δεκαετία και της ΣΟ του ΕΙΡ και εξάρχων της Μικρής Ορχήστρας Αθηνών. Εμφανίστηκε επίσης ως σολίστ σε κοντσέρτα για βιολί, ενώ έργα του παίχτηκαν αρκετές φορές από τις Ορχήστρες μας.

Στην Αμερική ο Κωνσταντινίδης σπούδασε βιολί και σύνθεση στα με-

γαλύτερα Πανεπιστήμια, όπως στην Τζούλιαντ της ΝΥ, στην Ιντιάνα και το Μίτσιγκαν, με τους καλύτερους καθηγητές της εποχής του και εργάστηκε ως εξάρχων κυρίως σε πολλές ΣΟ της χώρας, δίνοντας παράλληλα πολλά ρεσιτάλ και κοντσέρτα ως σολίστ. Στη Λουιζιάνα δίδαξε από το 1966 (!), ενώ από τα 1974 διηύθυνε το Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής του Παν/μίου και από το 1980 το Τμήμα Σύμβασης. Από δε τις

αρχές του 1980, είναι διευθυντής και μαέστρος της «Louisiana Sinfonietta» έχοντας ένα ευρύτατο ρεπερτόριο από το μπαρόκ έως σήμερα.

Έχει τιμηθεί με πάμπολλα βραβεία μεταξύ των οποίων το Α' βραβείο Όπερας Δωματίου του Παν/μίου του Μπρούκλιν, 17 ASCAP για συνθέσεις του και το βραβείο διδασκαλίας της Εθνικής Μουσικής Εταιρείας Παιδαγωγών Αμερικής. Ευτύχησε εν ζωή να δει τυπωμένα και να ακούσει ηχογραφημένα (πάνω από 65 CDs) τα περισσότερα των έργων του από διάφορους εκδοτικούς οίκους και δισκογραφικές εταιρείες ανά τον κόσμο.

Τα έργα του Κωνσταντινίδη ξεπερνούν τα 250, μεταξύ των οποίων όπερες, μελοποιήσεις ποιημάτων, διάφορα κοντσέρτα, πάμπολλα έργα μουσικής δωματίου και για περιέργους συνδυασμούς οργάνων, όπως 4 τούμπες, 4 σαξόφωνα κ.ά., αλλά και σκηνική μουσική.

Ο Κωνσταντινίδης βοηθούσε πάντοτε όσο μπορούσε τους νέους μουσικούς Έλληνες και μη, είτε ήταν μαθητές του είτε όχι.

«Εφυγε» η λογοτέχνης Φαίδρα Ζαμπαθά - Παγουλάτου

«Εφυγε» από τη ζωή την **Κυριακή 13 Ιούνη** πλήρης ημερών η λογοτέχνης Φαίδρα Ζαμπαθά - Παγουλάτου.

Παιδί της φασιστικής Κατοχής, η Φαίδρα, κόρη του λογοτέχνη Κούλη Ζαμπαθά, γραμματέα για ένα διάστημα του ΕΑΜ Λογοτεχνών, γεννήθηκε στην Αθήνα. Το όνομά της το χρωστάει στους Μενέλαο Λουντέμη και Γιάννη Σκαρίμπα.

Στο σπίτι της οικογένειας της Φαίδρας φιλοξενήθηκαν οι Νίκος Μπελογιάννης και Νίκος Πλουμπίδης, καθώς και άλλοι αγωνιστές, ενώ η ζωή της ίδιας και της οικογένειάς της την περίοδο εκείνη "αποτυπώθηκαν" στην ταινία του Νίκου Τζήμα "Ο Ανθρωπος με το Γαρούφαλλο".

Το πρώτο ποίημά της το έγραψε σε ηλικία 12 ετών και το αφιέρωσε στον ποιητή Νίκο Καββαδία, ο οποίος ήταν φίλος του πατέρα της. Η γραφή της ανθρώπινη, τρυφερή και ανθρωποκεντρική. Την πρώτη της εμφάνιση στα γράμματα την έκανε το 1962, με την ποιητική συλλογή «Σταγόνες από φως».

Ακόμα, επιμελήθηκε και την έκδοση του βιβλίου του πατέρα της, Κούλη Ζαμπαθά, «Νίκος Μπελογιάννης - Νίκος Πλουμπίδης. Κουβέντες και σκέψεις που κάναμε μαζί στα στερνά της ζωής τους». Η οικία Ζαμπαθά ήταν τόπος «φιλόξενος» για τους παράνομους και κυνηγημένους κομμουνιστές. Εκεί είχαν βρει «καταφύγιο» και τα δύο στελέχη του Κόμματος. Όπως σημειώνει η Φαίδρα στον πρόλογο του βιβλίου: «Εσкупа ευλαβικά πάνω στις χειρόγραφες σελίδες του, που

ακολουθούν και που δείχνουν όλη την απλότητα και το μεγαλείο του ανθρώπου».

Σπούδασε Γαλλική και Ιταλική Φιλολογία. Υπήρξε μέλος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών, ενώ από το 1975 ως το 1982 εκλεγόταν Γενική Γραμματέας της ΕΕΛ και αποσύρθηκε μετά το 1983.

Πήρε μέρος στα κοινά μέσα από τις οργανώσεις της Ομοσπονδίας Γυναικών Ελλάδας (ΟΓΕ) και της Ελληνικής Επιτροπής για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη (ΕΕΔΥΕ).

Έλαβε μέρος σε πολλά συνέδρια μέσα κι έξω από την Ελλάδα. Διετέλεσε μέλος του Δ.Σ. της Στέγης Καλών Τεχνών και Γραμμάτων. Μέλος του Π.Ε.Ν. Club. Έδωσε πολλές διαλέξεις στο κέντρο και την επαρχία, σε σχολεία, στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.

Η Φαίδρα Ζαμπαθά - Παγουλάτου έχει εκδώσει περισσότερα από 20 βιβλία, ποιητικά, δοκίμια και μεταφράσεις. Έχει, επίσης, συνεργαστεί με περιοδικά και εφημερίδες. Υπήρξε και συνεργάτης του «ΡΙζοσπάστη», γράφοντας κυρίως μέσα από τη στήλη βιβλιοκριτικής. Έχει μεταφραστεί σε αρκετές γλώσσες και έχουν ανθολογηθεί ποιήματά της στην Ελλάδα και το εξωτερικό, συμμετείχε επίσης σε πολλές διαλέξεις. Στη μακρά δημιουργική της πορεία έλαβε πολλές τιμητικές διακρίσεις.

Η τελετή αποχαιρέτισμού της πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 16 Ιούνη στο Κοιμητήριο Ζωγράφου.

Έφυγε από τη ζωή η σπουδαία δημοτική τραγουδίστρια Φιλιά Πυργάκη

Έφυγε από τη ζωή στις **17 Ιούλη** σε ηλικία 82 ετών η σημαντική εκπρόσωπος του δημοτικού τραγουδιού, Φιλιά Πυργάκη, νικημένη από τον καρκίνο.

Η Φιλιά Πυργάκη γεννήθηκε στον Ασπρόκαμπο Σικυωνίων Κορινθίας στις 11 Οκτωβρίου 1939 και άρχισε να τραγουδάει από 14 ετών σε πανηγύρια.

Ύστερα από ένα ατύχημα που είχε, μετακόμισε στην Αθήνα, όπου παρουσιάστηκε στη δισκογραφική εταιρία Columbia, με την οποία κυκλοφόρησε, στα 17 της χρόνια, τον πρώτο της δίσκο: «Βαρέθηκα τα νιάτα μου», με μουσική και στίχους του Κώστα Κοντογιώργη, ο οποίος την είχε εντάξει στην ορχήστρα του.

Αργότερα, αναγνωρίστηκε στον χώρο του Δημοτικού τραγουδιού και παράλληλα συνεργάστηκε με μεγάλους και σπουδαίους μουσικούς. Κατά τη διάρκεια της καριέρας της ηχογράφησε περισσότερους από 200, ενώ το όνομά της συνδέθηκε με το δημοτικό τρα-

γούδι και τα πανηγύρια, ενώ η συνολική πορεία της στο τραγούδι έφτασε τα 45 χρόνια.

Όπως είχε δηλώσει σε παλιότερη συνέντευξη: «Ήμουν ένα χωριατόκοριτσο από την Πελοπόννησο. Φτώχεια πολλή, πήγαινα με τα πρόβατα στο βουνό και τραγουδούσα».

Πέρα από τις αναρίθμητες εμφανίσεις της στην Ελλάδα, η Φιλιά Πυργάκη έκανε και πολλές στο εξωτερικό (στις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αυστραλία, τη Σκανδιναβία κ.α.) ενώ συνεργάστηκε με σπουδαίους μουσικούς και έτσι κυκλοφόρησε σε πάρα πολύ κόσμο το νεοδημοτικό τραγούδι με μεγάλη επιτυχία.

Το 2008 διαγνώστηκε με καρκίνο με τον οποίον πάλεψε 13 χρόνια μένοντας ενεργή στο τραγούδι μέχρι το τέλος. Η κηδεία της έγινε στις 18 Ιούλη από τον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου στην Άκοβα Αργολίδας. Ο κόσμος την αποχαιρέτισε με τους ήχους παραδοσιακών οργάνων και με τραγούδια, ελάχιστος φόρος τιμής στην αρχόντισσα του δημοτικού τραγουδιού.

«Εφυγε» ο ερμηνευτής του ελαφρολαϊκού τραγουδιού Τόλης Βοσκόπουλος

Στις **19 Ιουλίου 2021** πέθανε ο ελαφρολαϊκός τραγουδιστής Τόλης Βοσκόπουλος, σε ηλικία 81 ετών. Όπως έγινε γνωστό, ο Τόλης Βοσκόπουλος έφυγε από τη ζωή από ανακοπή καρδιάς, ενώ νοσηλευόταν στο Νοσοκομείο ΓΝΑ με αναπνευστικά προβλήματα.

Ο Τόλης (Απόστολος) Βοσκόπουλος γεννήθηκε στις 26 Ιουλίου του 1940 στην Κοκκινιά του Πειραιά από Μικρασιάτες γονείς. Είχε 11 μεγαλύτερες αδελφές κι αυτός ήταν το δωδέκατο παιδί, ο χαϊδεμένος γιος, της οικογένειας του Χαράλαμπου Βοσκόπουλου και της Αικατερίνης Σαράφογλου.

Ο Πατέρας του που διατηρούσε εμπορομανάβικο στη λαχαναγορά του Πειραιά, τον έπαιρνε κοντά του για να μάθει τη δουλειά, όμως τελικά ενέδωσε στις καλλιτεχνικές τάσεις του μικρού.

Δεκαπέντε χρονών γράφεται στη Δραματική Σχολή, του Εθνικού Ωδείου με διευθυντή τον Θάνο Τράγκα. Τελειώνοντας τη σχολή το 1958 αρχίζει να σταδιοδρομεί ερμηνεύοντας μικρούς ρόλους, με μηδενικά σχεδόν μεροκάματα, γίνεται μέλος του μπαλέτου του Γιάννη Φλερύ και μαθαίνει μόνος του μπουζούκι.

Το 1960, στα 20 του χρόνια του, παντρεύεται την ηθοποιό Στέλλα Στρατηγού - ο γάμος τους κράτησε έως το 1965. Σ' αυτό το διάστημα καλείται ως σμηνίτης στο στρατό. Το ζεύγος επιβιώνει μέσα σε συνθήκες εργασιακής ακροβασίας κυρίως με τη σύνταξη της μητέρας της Στέλλας. Τότε ο Βοσκόπουλος μπαίνει και στη δισκογραφία με το τραγούδι «Βήμα-βήμα» του μουσικοσυνθέτη Λυκούργου Μαρκέα.

Στο μεταξύ, η ερωτική σχέση του με την τραγουδίστρια Δούκισσα (Φωταρά) του έχει ανοίξει βήμα σε περιφερειακές πίστες, στούντιο ηχογράφησης και κινηματογραφικά πλατό όπου, μέχρι το 1968, συμπρωταγωνιστούν ως ντουέτο.

Βρισκόμαστε στα τέλη της δεκαετίας του '60. Η χούντα δημιουργεί συνθήκες ενάντια στο λαϊκό τραγούδι, προβάλλουν νέες ανάγκες στην διασκέδαση και κάπως έτσι δημιουργείται το ελαφρολαϊκό τραγούδι. Σ' αυτό το στυλ ο Τόλης Βοσκόπουλος θα γράψει ιστορία: δισκογραφία, κινηματογράφος, θέατρο, περιοδικά και Τύπος, το ραδιόφωνο και η νεαρή τότε τηλεόραση τον ανάγουν σε πρωταγωνιστή.

Η ευκαιρία στη δισκογραφία ήρθε το 1967 στο θέατρο «Φλόριντα» της λεωφόρου Αλεξάνδρας, όπου ο Γιώργος Ζαμπέτας, έχει γράψει τη μουσική για την παράσταση «Πέντε πρόσωπα ζητούν μεροκάματο». Το τραγούδι του «Η Βαλίτσα» που δίνεται στον Βοσκόπουλο γίνεται μεγάλο σουξέ. Τον επόμενο χρόνο ο Ζαμπέτας του εμπιστεύεται το τραγούδι «Αγωνία» το οποίο μέσα σε πολύ λίγο χρονικό διάστημα ξεπέρασε τις 300.000 πωλήσεις, ένα νούμερο άπιαστο για εκείνη την εποχή. Έτσι γεννιέται ένας τροβαδούρος της αγάπης, ενώ πλούσιο ήταν και το έργο του ως συνθέτη.

Το 1970 έγραψε τη σύνθεση του τραγουδιού «Αδέλφια μου αλήτες πουλιά» (σε στίχους Ηλία Λυμπερόπουλου) το οποίο ερμήνευσε ο Γιάννης Βογιατζής και κέρδισε το πρώτο βραβείο στο Φεστιβάλ Τραγουδιού Θεσσαλονίκης. Το τραγούδι θα γράψει μεγαλύτερη

ιστορία, όταν θα το τραγουδήσει ο ίδιος τον επόμενο χρόνο στην ομώνυμη ταινία σε σκηνοθεσία του Οδ.Κωστελέτου. Μια ταινία ακαθόριστου τόπου και χρόνου για Τσιγκάνους.

Μέσα στα τότε πλαίσια της σόουμπιζ, όπου ενώωνται τα ζευγάρια στη ζωή και στην τέχνη, πλάθεται ο αισθηματικός δεσμός του Τόλη Βοσκόπουλου και της Ζωής Λάσκαρη. Συνέβη το 1971 στα γυρίσματα του μιούζικαλ «Μαριχούανα Στοπ» και γρήγορα τα λαϊκά περιοδικά μετατρέπουν τη σχέση τους σε σίριαλ. Μέσα σε αυτό το κλίμα ο Τόλης αφιερώνει στη Τζένη το τραγούδι «Ξανθή Αγαπημένη Παναγιά», σε μουσική δική του και στίχους Ηλία Λυμπερόπουλου.

Επίσης ο Γιάννης Δαλιανίδης αρπάζει την ευκαιρία και γράφει ειδικά για εκείνους το καινούριο μιούζικαλ «Εραστής του Ονείρου», ενώνοντας το πολυσυζητημένο ζευγάρι στο Θέατρο Βέμπο. Κάθε βράδυ οι δύο εραστής αποθεώνονται από πλήθος κόσμου.

Το 1973 μετά από μια περιοδεία τους στην Αμερική η Λάσκαρη εγκαταλείπει τη σχέση τους για τη δική της καριέρα - «οι εραστής του ονείρου» χωρίζουν. Ο Τόλης απομονώνεται στις καμπάνες στον «Αστέρα» της Γλυφάδας για να ξεπεράσει τον χωρισμό.

Μεταξύ αυτών που του συμπαραστάθηκαν είναι και η 39χρονη τότε Μαρινέλλα, η οποία θα μπει στη ζωή του - παντρεύτηκαν στις 10/11/1973. Οι δύο τραγουδιστές έγιναν ντουέτο στη ζωή και την τέχνη. Ηχογράφησαν μαζί το αξέχαστο «Εγώ κι εσύ» το 1974, το οποίο έκανε ρεκόρ πωλήσεων. Η Μαρινέλλα είχε ήδη αποσπασθεί στην επιτυχημένη καριέρα της, παλαιό και μόνιμο «προσόν» της ήταν η έντονη προσπάθεια για αυτοπροβολή. Μετά από μια αποτυχημένη εγκυμοσύνη που απογοήτευσε και τους δύο, το 1981 χώρισαν.

Το 1985 ο Τόλης γνωρίζεται με την Τζούλια Παπαδημητρίου κι έγιναν ζευγάρι - παντρεύτηκαν το 1990 όμως μετά 5 χρόνια χώρισαν. Σ' αυτό το διάστημα οι οικογενειακές τους σχέσεις διαρρηγνύονται με καβγάδες σε σχέση με την κόρη της Τζούλιας, η οποία φερόταν αρχικά ως «καρπός της εκτός γάμου σχέσης τους» αλλά δεν ήταν ήταν. Ακολούθησε ένα ενδοοικογενειακό ριάλιτι! με εκατέρωθεν αγωγές, μηνύσεις για υπεξαιρέσεις, απάτες και πλαστογραφίες, ο γάμος τους λύθηκε συναινετικά και η επιμέλεια της κόρης ανατέθηκε στη μητέρα της.

Ο Βοσκόπουλος επανέρχεται από αυτή τη βασιαντική πορεία ενώ τη σιγουριά της συναισθηματικής άγκυρας του την πρόσφερε η Άντζελα Γκερέκου. Παντρεύτηκαν στις 2/8/1996 στο δημαρχείο της της Κέρκυρας - γενέτειρα της νύφης και το 2001 απέκτησαν μια κόη, τη Μαρία. Ύστερα από 25 χρόνια ο θάνατος του Τόλη τους χώρισε.

Ο Τόλης Βοσκόπουλος κηδεύτηκε τη Δευτέρα 21 Ιούλη στο Α' Νεκροταφείο. Πλήθος κόσμου παρευρέθηκε για να πει το τελευταίο «αντίο» στον καλλιτέχνη, ενώ συνεργάτες του μουσικοί τον «συνόδευσαν» με τα μουσικά όργανά τους στον ρυθμό αγαπημένων τραγουδιών του.

Πέθανε η ηθοποιός Γκέλυ Μαυροπούλου

Σε ηλικία 89 ετών, έφυγε από τη ζωή στις **19 Ιούλη** η Γκέλυ Μαυροπούλου, μια σημαντική ηθοποιός του παλιού ελληνικού κινηματογράφου και του θεάτρου.

Η Γκέλυ Μαυροπούλου γεννήθηκε στις 21 Οκτώβρη του 1932 στη Θεσσαλονίκη. Γονείς της ήταν οι ηθοποιοί Άγγελος Μαυρόπουλος (1901-1979) και Μαρίκα Κρεβατά (1910-1994). Σπούδασε στη Γαλλική Ακαδημία Αθηνών και στη Δραματική Σχολή του «Θεάτρου Τέχνης» του Καρόλου Κουν.

Από τη σχολή αποφοίτησε το 1955 και την ίδια χρονιά έκανε την πρώτη της θεατρική εμφάνιση στο θέατρο «Ρεξ - Κοτοπούλη», υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση του Δημήτρη Μυράτ, στο έργο «Επτά χρόνια φαγούρα» του Άξελροντ, στο πλευρό της Μελίνας Μερκούρη.

Στο θέατρο έγινε γρήγορα πρωταγωνίστρια, είτε ως θιασάρχης είτε συμπράττοντας με άλλους θιάσους. Την περίοδο 1957-1961 πρωταγωνίστησε σε σημαντικές παραστάσεις του Εθνικού Θεάτρου, συνεργαζόμενη με γνωστούς σκηνοθέτες και ηθοποιούς. Το καλοκαίρι του 1959 έκανε τη μοναδική της εμφάνιση στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου, ερμηνεύοντας τον πρωταγωνιστικό ρόλο της θεάς Αθηνάς στην «Ορέστεια» του Αισχύλου, σε σκηνοθεσία Δημήτρη Ροντήρη.

Την περίοδο 1962-1963 συγκρότησε θίασο με τον τότε σύζυγό της, τον Στέφανο Στρατηγό, και παρουσίασαν στη Θεσσαλονίκη και σε περιοδεία τα έργα «Τα κόκκινα φανάρια» του Αλέκου Γαλανού, «Χρυσή μου Ρουθ» του Νόρμα Κράσνα και «Ανυπόμονη καρδιά» του Τζων Πάτρικ. Το 1991 πραγματοποίησε την τελευταία θεατρική της εμφάνιση, παίζοντας τον ρόλο της

Μπελίνα στο έργο «Ο κατά φαντασίαν ασθενής» του Μολιέρου.

Στον κινηματογράφο η Γκέλυ Μαυροπούλου εμφανίστηκε πρώτη φορά το 1953 με την ταινία «Ο μπαμπάς εκπαιδεύεται» του Γιώργου Λαζαρίδη και ακολούθησαν πρωταγωνιστικοί ρόλοι σε περισσότερες από 40 ταινίες που καλύπτουν όλα τα είδη του ελληνικού κινηματογράφου της περιόδου 1950-1980 («Η ωραία των Αθηνών», «Η θεία από το Σικάγο», «Έγκλημα στο Κολωνάκι», «Εταιρεία θαυμάτων», «Η κυρία του κυρίου»,

«Ο δρόμος με τα κόκκινα φώτα», «Απαγωγή», «Κάθε λιμάνι και καημός» κ.α.). Η τελευταία κινηματογραφική της εμφάνιση ήταν στην ταινία «17 σφαίρες για έναν άγγελο» (1981) των Νίκου Φώσκολου-Τάκη Βουγιουκλάκη. Θεωρείται η πρωταγωνίστρια που λάνσαρε το ροκ εντ ρολ στον ελληνικό κινηματογράφο, μαζί με τον Θεόδωρο Δημήτρηφ, στην ταινία «Η θεία απ' το Σικάγο» (1957).

Στις αρχές της δεκαετίας του '70, έκανε το ντεμπούτο της στην τηλεόραση στην αστυνομική σειρά του Νίκου Φώσκολου «13ον ανακριτικών γραφείων». Μετά πρωταγωνίστησε στη θρυλική σειρά «Άγνωστος πόλεμος» (1971-1974) των Νίκου Φώσκολου (σενάριο, σκηνοθεσία) και Κώστα Κουτσομύτη (σκηνοθεσία). Το 1973 ερμήνευσε την Αγία Ελένη στη σειρά «Εν τούτω νικά» του Νίκου Φώσκολου, ενώ ακολούθησαν πρωταγωνιστικοί ρόλοι στις σειρές «Τα αρραβωνιάσματα» του Κώστα Καραγιάννη, (1983) και «Ποιος σκότωσε τον Άβελ» του Δημήτρη Ποντίκα (1988).

Η Γκέλυ Μαυροπούλου μετέφρασε θεατρικά έργα και υπήρξε μέλος του ΔΣ του Σωματείου Ελλήνων Ηθοποιών (ΣΕΗ).

«Έφυγε» ο σκηνοθέτης Γιώργος Μεσσάλας

Ο ηθοποιός και σκηνοθέτης Γιώργος Μεσσάλας έφυγε στις **20 Ιούλη** από τη ζωή, σε ηλικία 79 ετών. Άφησε την τελευταία του πνοή σε νοσοκομείο της Αθήνας, όπου νοσηλευόταν, καθώς τους τελευταίους μήνες έδινε μάχη με τον καρκίνο.

Ο Γιώργος Μεσσάλας γεννήθηκε στο Αιγάλεω το 1942. Ο πατέρας του ήταν κρεοπώλης στο επάγγελμα. Σπούδασε στη Δραματική Σχολή και εργάστηκε σε διάφορους θιάσους και στο «Προσκήνιο» του Αλέξη Σολωμού. Ερμήνευσε πρωταγωνιστικούς ρόλους στα έργα «Ο αρχοντοχωριάτης» του Μολιέρου (1969), «Ο κοριός» του Μαγιακόφσκυ (1969), «Σαν περάσουν πέντε χρόνια» του Λόρκα (1970), «Ο καλός άνθρωπος του Σε Τσουάν» του Μπρεχτ κ.α.

Το 1973 ίδρυσε το «Μοντέρνο Θέατρο» και σκηνοθέτησε τη σάτιρα του Α. Ουέσκερ «Τα πατατάκια», ενώ το 1974 σκηνοθέτησε και πρωταγωνίστησε στο έργο «Νύχτα δολοφόνων».

Ερμήνευσε κλασικό ρεπερτόριο ενώ σκηνοθέτησε στο Εθνικό Θέατρο στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού, στο Λυκαβηττό, στο Ελεύθερο Θέατρο και αλλού, αλλά και σε περιοδείες του σε όλη τη χώρα.

Από το 1992 έως το 2012 στεγάστηκε στο θέατρο «Αλκυονίδα», το οποίο διατηρούσε και παιδική σκηνή. Η δραστηριότητα του θεάτρου έπαυσε για οικονομικούς λόγους.

Υπήρξε βοηθός και προσωπικός φίλος του Αλέξη Μινωτή, όταν ο τελευταίος ανέλαβε γενικός διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου επί μία δεκαετία (1974-1984).

Υπήρξε βοηθός σκηνοθέτη του Αλ. Σολωμού και πήρε μέρος σε όλες τις μεγάλες περιοδείες του Εθνικού Θεάτρου σε ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Ιαπωνία, Γαλλία, Βέλγιο και Γιουγκοσλαβία.

Το τελευταίο αντίο έγινε στις 22 Ιουλίου στον ιερό ναό Εσταυρωμένου στο Αιγάλεω και η ταφή του στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών.

Έφυγε από τη ζωή η σπουδαία Μάγια Λυμπεροπούλου

Την **Πέμπτη 22 Ιουλίου** έφυγε από τη ζωή –μετά από έμφραγμα– η Μάγια Λυμπεροπούλου. Ήταν 81 ετών.

Η Μάγια Λυμπεροπούλου γεννήθηκε στις 11 του Μάρτη 1940 στα Πατήσια. Φοίτησε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και παράλληλα σπούδασε σπούδαζε –κρυφά από τους γονείς της– υποκριτική στο Θέατρο Τέχνης του Κάρολου Κουν.

Τον Απρίλιο του 1959, στα 25χρονα του Κάρολου Κουν στο «Θέατρο Τέχνης» ερμήνευσε τον ρόλο της Κάθριν στο «Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι» του Τέννεσση Ουίλιαμς.

Μετά την αποφοίτησή της παρέμεινε στο πλευρό του Κουν ως καλλιτεχνική συνεργάτιδά του μέχρι το 1970. Για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα πήγε στην Γαλλία, όπου σπούδασε κινηματογράφο και εργάστηκε ως ηθοποιός.

Επιστρέφοντας στην Ελλάδα συνέχισε την καλλιτεχνική της πορεία συνεργαζόμενη με το Εθνικό Θέατρο, το Θέατρο Τέχνης, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδας και άλλους θιάσους αναλαμβάνοντας μεγάλους και απαιτητικούς ρόλους.

Οι συνεργασίες της με το Εθνικό Θέατρο ήταν: Το 1974 μετέφρασε το θεωρητικό κείμενο «Θέατρο και αντι-θέατρο» για το πρόγραμμα της παράστασης «Πείνα και δίψα» (σκηνοθεσία Σπύρου Ευαγγελάτου). Το 1997 ως ηθοποιός στη «Μήδεια» ερμήνευσε τον ρόλο της Τροφού (σκηνοθεσία Νικαίτης Κοντούρη) και το 1999

ως σκηνοθέτις της παράστασης «Η αυλαία πέφτει», του Ανδρέα Στάικου.

Από τις πιο σημαντικές προσφορές της ήταν το ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας. Το Θέατρο της Πάτρας ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1988 ως Δημοτικό Θέατρο Πάτρας υπό τη διεύθυνση της Μάγιας Λυμπεροπούλου και του Βίκτορα Αρδίττη. Η πρώτη παράσταση ήταν «Η Μαρκησία ντε Σαντ» του Μισίμα σε σκηνοθεσία της Λυμπεροπούλου. Στις 29 Ιουνίου του 1989 το θέατρο μετεξελίχθηκε σε ΔΗ.Π.Ε.Θ. Πάτρας. Μετά την αποχώρησή του Αρδίττη το 1990, η Λυμπεροπούλου παρέμεινε μόνη επικεφαλής ως το 1993. Τότε ξεχώρισαν τα έργα: «Γυάλινος Κόσμος», οι «Μικροαστοί» του Μαξίμ Γκόργκι και η «Τριλογία των παραθεριστών» του Κάρλο Γκολντόνι.

Στο Εθνικό Θέατρο επέστρεψε το 2010. Κορυφαίες θεωρούνται οι παραστάσεις στις οποίες πρωταγωνίστησε: «Άγγελοι στην Αμερική» (2010) σε σκηνοθεσία Νίκου Μαστοράκη, «Το πένθος ταιριάζει στην Ηλέκτρα» (2013) σε σκηνοθεσία Γιάννη Χουβαρδά, «Ο θείος Βάνιας» (2009) σε σκηνοθεσία Γιάννη Χουβαρδά, «Η τριλογία του παραθερισμού» (2011) σε σκηνοθεσία Νίκου Μαστοράκη κ.α.

Η πολιτική κηδεία της Μαίας Λυμπεροπούλου τελέσθηκε στο πρωτο κοιμητήριο της Αθήνας στις 26 Ιούλη και η αποτεφρωση της, σύμφωνα με την επιθυμία της, στην Ριτσώνα.

«Έφυγε» ο σκηνοθέτης Λευτέρης Δανίκας

«Έφυγε» από τη ζωή, σε ηλικία 63 ετών, **στις 28 Ιούλη** ο Λευτέρης Δανίκας. Το τελευταίο διάστημα ο σκηνοθέτης, σεναριογράφος και παραγωγός αντιμετώπιζε προβλήματα υγείας. Ήταν αδερφός του δημοσιογράφου και κριτικού κινηματογράφου Δημήτρη Δανίκα.

Ο Λευτέρης Δανίκας γεννήθηκε το 1958 στην Αμαλιάδα της Ηλείας. Το 1979 έφυγε για το Παρίσι όπου έκανε σπουδές πάνω στον κινηματογράφο. Επιστρέφοντας στην Αθήνα, το 1983, εργάστηκε ως βοηθός σκηνοθέτη και διευθυντής παραγωγής σε κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές, καθώς και στη διαφήμιση, δίπλα στον Παντελή Βούλγαρη, στον Νίκο Παναγιωτόπουλο, στον Χρήστο Σιοπαχά, στον Κώστα Κουτσομήτη, στον Κάρλο Ζωναρά κ.ά.

Από το 1985 άρχισε και την προσωπική του δραστηριότητα ως σκηνοθέτη, σεναριογράφου και παραγωγού. Μερικές από τις πιο γνωστές του παραγωγές ήταν οι ταινίες «Ανατολικά της Εδέν» και «Ο τελευταίος Ταμπάκος», ενώ σκηνοθέτησε πολλά ντοκιμαν-

τέρ. Είχε συμμετάσχει σε αρκετά φεστιβάλ, ελληνικά και διεθνή.

Τον Οκτώβριο του 1986, στο πλαίσιο προγράμματος επιμορφωτικών ανταλλαγών ανάμεσα στην Εταιρεία Ελλήνων Σκηνοθετών και την Ένωση Κινηματογραφιστών της ΕΣΣΔ, επισκέφθηκε τη Μόσχα και το Κίεβο. Από το Σεπτέμβριο του 2006 ήταν αντιπρόσωπος της Εταιρείας Ελλήνων Σκηνοθετών στην Ομοσπονδία Ευρωπαίων Σκηνοθετών Οπτικοακουστικών Εργων. Επίσης, έχει διδάξει στο πλαίσιο προγραμμάτων της Λαϊκής Επιμόρφωσης και σε επιμορφωτικά σεμινάρια δήμων.

Τελευταία δουλειά του Λευτέρη Δανίκα στον κινηματογράφο ήταν ως διευθυντής παραγωγής της ταινίας «Πέντρο Νούλα» του Κάρλο Ζωναρά. Είχε επίσης συνεργαστεί με τον ίδιο σκηνοθέτη στην ταινία «Μπιγκ Χιτ».

Η Εταιρεία Ελλήνων Σκηνοθετών αποχαιρέτησε τον Λευτέρη Δανίκα. Την Παρασκευή 30 Ιούλη έγινε η καύση του στο Αποτεφρωτήριο της Ριτσώνας. Η στάχτη του θα μεταφερθεί στην Αμαλιάδα.

Πέθανε ο ποιητής Νίκος Φωκάς

Πέθανε στις **25 Ιούλη** ο ποιητής Νίκος Φωκάς. Γεννήθηκε στην Κεφαλληνία το 1927 αλλά μεγάλωσε στην Αθήνα, όπου αργότερα σπούδασε φιλολογία και ιστορία-αρχαιολογία.

Στο πέρασμα του χρόνου άσκησε διάφορα επαγγέλματα. Από το 1962 έως το 1972 υπηρέτησε στην Ελληνική Υπηρεσία του BBC, στο Λονδίνο, ενώ από το 1972 έως το 1974 εργάστηκε στην αγγλική πρωτεύουσα ως ελεύθερος δημοσιογράφος. Επέστρεψε στην Ελλάδα το 1974 και εργάστηκε στη Μέση Εκπαίδευση και το ραδιόφωνο έως το 1982.

Στη συνέχεια, ταξίδεψε στις Η.Π.Α. ως προσκεκλημένος του Διεθνούς Προγράμματος Συγγραφέων και όταν επέστρεψε, αφιερώθηκε στη συγγραφή και τη μετάφραση λογοτεχνίας καθώς και τη διδασκαλία δημιουργικής γραφής.

Στα γράμματα εμφανίστηκε το 1954 με την ποιητική συλλογή «Κυνήγια από σύγχρονα γεγονότα». Συμμετείχε σε διάφορα ελληνικά και διεθνή συμπόσια και σεμινάρια για τη λογοτεχνία. Πολυβραβευμένος, τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Μετάφρασης (1994) για τα «Δεκαπέντε ποιήματα του Μπωντλαίρ», με το βραβείο ποίησης του περιοδικού «Διαβάζω» (1997) για την ποιητική του συλλογή «Στον ποταμό Κολύμα» (Αθήνα, Ύψιλον, 1997) και με το Αριστείο Γραμμάτων και Τεχνών της Ακαδημίας Αθηνών, το 2005, για τη συνολική του προσφορά στα γράμματα.

Πέθανε ο διεθνούς φήμης αρχαιολόγος Στέφανος Μίλλερ

«Εφυγε» από τη ζωή στις **11 Αυγούστου** σε ηλικία 79 ετών ο παγκοσμίως φήμης αρχαιολόγος Στέφανος Μίλλερ, που έφερε στο φως και ανέδειξε την Αρχαία Νεμέα.

Ο Στίβεν Γ. Μίλλερ (Stephen G. Miller) γεννήθηκε στο Γκόσεν της Ιντιάνα των ΗΠΑ το 1942, με ελβετο-γερμανική καταγωγή. Ολοκλήρωσε το πρώτο του πτυχίο στα Αρχαία Ελληνικά στο Wabash College και το διδακτορικό του στην Κλασική Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Πρίνστον.

Από το 1967 πέρασε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στην Ελλάδα. Μετά από ανασκαφές σε διάφορες τοποθεσίες του αρχαίου ελληνικού κόσμου, όπως της Ολυμπίας, της αρχαίας αγοράς των Αθη-

νών κ.ά., ξεκίνησε τις δικές του ανασκαφές στη Νεμέα το 1973.

Διενέργησε ανασκαφές που έφεραν στο φως το στάδιο όπου διεξάγονταν τα Νέμεα, επίσης δημιούργησε και αρχαιολογικό πάρκο, κατασκεύασε αρχαιολογικό μουσείο και

οργάνωσε την έκθεσή του, ενώ ξεκίνησε και την αναστήλωση του αρχαίου ναού του Δία.

Υπηρετούσε ως καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια στο Berkeley, ενώ διετέλεσε διευθυντής της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα. Έχει δημοσιεύσει πολλά βιβλία και άρθρα σχετικά με τις ανακαλύψεις του στη Νεμέα, τον αθλητισμό στην αρχαία Ελλάδα κ.ά.

Το 2005 με Προεδρικό Διάταγμα πολιτογραφήθηκε Έλληνας υπήκοος, ενώ είχε ανακηρυχθεί επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών και μεταξύ άλλων διακρίσεων είχε τιμηθεί ως Ταξίαρχης του Τάγματος της Τιμής από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας.

“Εφυγε” ο ηθοποιός Νίκος Μπίνας

Στις **13 Αυγούστου** έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 85 χρονών ο γνωστός ηθοποιός Νίκος Μπίνας.

Ο Νίκος Μπίνας είχε σπουδάσει οικονομικές επιστήμες στην Ανωτάτη Σχολή Βιομηχανικών Σπουδών Θεσσαλονίκης και Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων στην Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή Πειραιά. Παράλληλα, σπούδασε υποκριτική στην Επαγγελματική Δραματική Σχολή του Σ.Η.Κ Αθηνών (Σωματείο Ηθοποιών Κινηματογράφου), όπου αποφοίτησε το 1965 και υπήρξε Διευθυντής και καθηγητής της Σχολής του Σ.Η.Κ. μέχρι το 1970.

Παρακολούθησε σεμινάρια θεάτρου και κινηματογράφου σε Αγγλία

και Ιταλία. Ήταν μέλος του Σωματείου Ελλήνων Ηθοποιών, του Σωματείου Ιδρυτών Δραματικών Σχολών, της Ένωσης Συνταξιούχων Ηθοποιών και του Ελληνικού Κέντρου Θεάτρου.

Εμφανίστηκε στους θιάσους : Μάνου Κατράκη, Αλέκου Αλεξανδράκη, Λίνου Καρζή, Γιάννη Γκιωνάκη, Γιάννη Μιχαλόπουλου-Χριστίνας Σύλβα, Γ.Μεσάλα, Α.Σιδεράτου, Κώστα Πρέκα, Δ.Τόκα. Συμμετείχε επίσης σε βιντεοταινίες, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές παραγωγές και κινηματογραφικές ταινίες.

Το 1970 ίδρυσε την Ανωτέρα Επαγγελματική Σχολή Θεάτρου Αθηνών Νίκος Μπίνας. Συμμετείχε

σε βιντεοταινίες, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές παραγωγές και κινηματογραφικές ταινίες. Είχε πλούσιο λογοτεχνικό και συγγραφικό έργο, ενώ δημοσίευε τακτικά άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά

Πέθανε ο Κώστας Τριανταφυλλόπουλος

Ο Κώστας Τριανταφυλλόπουλος έφυγε από τη ζωή το **Σάββατο 21 Αυγούστου**, σε ηλικία 65 ετών.

Γεννήθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 1956 στο Αθήναιο Αρκαδίας. Αποφοίτησε από τη δραματική σχολή του Γιώργου Θεοδοσιάδη το 1977 και είχε μια μακρά πορεία στο θέατρο, έχοντας παίξει μια μεγάλη γκάμα από σημαντικούς ρόλους σε όλα τα είδη θεάτρου, από Αρχαία Τραγωδία, Αριστοφάνη, Σαίξπηρ, Γκόγκολ, Τσέχωφ, Ζολά και Λόρκα, μέχρι Ζαν-Πωλ Σαρτρ, σύγχρονο αμερικανικό δράμα αλλά και νεότερο ελληνικό δράμα και κωμωδία.

Ο Κ. Τριανταφυλλόπουλος έχει υπηρετήσει το κλασικό και το σύγ-

χρονο ρεπερτόριο στα σημαντικότερα ελληνικά θέατρα όπως το Εθνικό Θέατρο, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, το Θέατρο Τέχνης, το Ανοιχτό Θέατρο, το Θέατρο Αμόρε, το Θέατρο Πόρτα και πολλά άλλα

μεγάλα θεατρικά σχήματα.

Στην τηλεόραση, είναι γνωστόι οι ρόλοι που είχε παίξει σε πολλές δημοφιλείς ελληνικές σειρές όπως στο «Έλα στη θέση μου», στο «Κανείς δε λέει σ' αγαπώ», στο «Πενήντα-Πενήντα» και στα «Μυστικά της Εδέμ».

Επίσης είχε χαρίσει τη χαρακτηριστική φωνή του σε μερικούς από τους πιο δημοφιλείς χαρακτήρες κινουμένων σχεδίων, κυρίως της Ντίσνεϋ.

Στον κινηματογράφο έπαιξε σε ταινίες όπως: «Η γυναίκα είναι... σκληρός άνθρωπος», «Paperboat», «Νήσος», «Απ' τα κόκαλα βγαλμένα» και «Αύριο θα 'ναι Αργά».

Έφυγε από τη ζωή ο ηθοποιός Θάνος Μαρτίνος

Πέθανε στις **22 Αυγούστου** σε ηλικία 84 ετών ο ηθοποιός Θάνος Μαρτίνος, ένας άνθρωπος με μακρά θητεία στον ελληνικό κινηματογράφο αλλά και στο θέατρο, ως ηθοποιός αλλά και επιχειρηματίας.

Γεννήθηκε το 1937 στο Περιστέρι και σπούδασε στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου.

Ο Θάνος Μαρτίνος είχε πάρει μέρος σε πολλές ελληνικές ταινίες πλάι σε μεγάλους πρωταγωνιστών όπως ο Λάμπρος Κωνσταντάρας, η Τζένη Καρέζη, η Ρένα Βλαχοπούλου, ο Ντίνος Ηλιόπουλος, Διονύσης Παπαγιαννόπουλος.

Έπαιξε σε περισσότερες από 50 ταινίες του παλιού ελληνικού κινη-

ματογράφου. Ξεκίνησε την καριέρα του το 1958 στην ταινία «Κέφι, γλέντι και φιγούρα» και συνέχισε με ταινίες όπως «Η χαρτοπαίχτρα», «Φωνάζει ο κλέφτης», «Ο τρελός τ'χει 400».

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 εξελίχθηκε σε θεατρικό επιχειρηματία και παρουσίασε θεατρικές παραγωγές στα μεγάλα θέατρα της Αθήνας, Ακροπόλ, Διάνα, Καλουτά, Μετροπόλιταν, Περοκέ και Χατζηχρήστος.

Ο Θάνος Μαρτίνος αντιμετώπιζε εδώ και χρόνια σοβαρά κινητικά προβλήματα. Πριν λίγους μήνες μάλιστα, το περασμένο Πάσχα, κινδύνεψε η ζωή του όταν ξέσπασε φωτιά

στο σπίτι του στην Καλλιθέα από ένα καντήλι. Ευτυχώς η πυροσβεστική έσπευσε άμεσα, τον απεγκλώβισε και τον μετέφερε στο «Σπίτι του Ηθοποιού» όπου φιλοξενήθηκε.

Πέθανε ο γνωστός ηθοποιός Ανέστης Βλάχος

Στις **24 Αυγούστου** πέθανε σε ηλικία 87 ετών ο Ανέστης Βλάχος, ο γνωστός ηθοποιός του κινηματογράφου και του θεάτρου. Νοσηλεύονταν στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός» εδώ κι

έναν περίπου μήνα.

Ο Α.Βλάχος γεννήθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1934 στην Προσοτσάνη Δράμα. Εγκαταστάθηκε στην Καλλιθέα το 1946 και σπούδασε στην Ανωτέρα Σχολή Κινηματογράφου-Θεάτρου Σταυράκου. Παράλληλα με τις σπουδές του δούλεψε σε οικοδομή όπου χτύπησε σε ένα καρφί, με αποτέλεσμα να χάσει το μάτι του.

Τη χρονιά της αποφοίτησής του, ο Ανέστης Βλάχος ξεκίνησε την καριέρα στον κινηματογράφο παίρνοντας μέρος στην πρώτη ταινία του Ν.Κούνδουρου «Μαγική Πόλις». Το 1956 συμμετείχε σε δύο ακόμα από τις σημαντικότερες ταινίες του ελληνικού κινηματογράφου, «Το Κορί-

τσι με τα Μαύρα» του Μ.Κακογιάννη και στο «Δράκο» του Ν.Κούνδουρου.

Είχε λάβει μέρος σε περισσότερες από 90 ταινίες. Είχε κερδίσει τιμητικές διακρίσεις στο ΦΕΚΘ το 1966 και το 1974, για τις ερμηνείες στις ταινίες «Με τη Λάμψη στα Μάτια» και «Κιέριον». Επίσης κέρδισε τιμητική διάκριση για την ερμηνεία στην ταινία του Κ. Μανουσάκη «Ο Φόβος» στο Φεστιβάλ Τυνησίας το 1966.

Στο θέατρο, πρωτοεμφανίστηκε στο έργο «Θάψτε τους νεκρούς» (θέατρο του Τριβιζά). Συνέχισε παίζοντας σε όλα τα είδη, ενώ εμφανίστηκε και στην τηλεόραση.

Ο ΠΟΝΟΣ ΤΟΥ ΞΕΝΗΤΕΜΕΝΟΥ

Κίνησε νου γοργόφτερε
 ασύλληπτε στον χρόνο
 συ που νικάς τον άνεμο
 το κύμα εξανεμίζεις
 και τις ακτίνες του ηλιού
 κι αυτές τις υπερβαίνεις.
 Εσύ που είσ' ο πιο ταχύς
 και πιο λαμπρός στην πλάση
 Κίνησε, τρέξε, πέταξε
 και γύρισέ με πάλι
 στα μέρη όπου αγάπησα
 στην όμορφή μου νιότη
 Να ιδείς πώς είν' οι φίλοι μου
 πώς είναι οι δικοί μου
 οι χωριανοί μου οι όμορφοι
 και όλοι οι συγγενείς μου
 Πώς είναι ο πατέρας μου
 η μάνα μου, τ' αδέλφια
 Ποιος ζει και ποιος απέθανε
 και ποιος καλοπαντρεύθη
 τι εγώ παντρεύτηκα εδώ
 της ξενιτιάς την πίκρα
 Είμαι χωρίς επιστροφή
 και δίχως άλλο δρόμο
 Τρέξε γοργά και λέγε μου
 πώς είν' εκεί ο κόσμος
 Αν κάποιοι έχουνε χαρά

χαίρε και συ με 'κείνους
 κι αν άλλοι λύπη έχουνε
 ζήσε και συ τη λύπη
 Κι όσοι τον κόσμο άφησαν
 πάν' από τα μνήματά τους
 πέσε με συντριβή ψυχής
 να διπλοπροσκυνήσεις
 κι άναψε όλα τα κεριά
 κι όλα τα καντηλάκια
 για να 'χουν φως να βλέπονται
 μες στο βαρύ σκοτάδι
 σαν συζητούν μεταξύ τους
 να ξέρουνε ποιος είναι.
 Κι αν δεις τη δόλια μάνα μου
 το δόλιο μου πατέρα
 να κουβεντιάζουν και να λεν
 γύρ' από τ' όνομά μου
 πες τους πως σ' έστειλα εγώ
 γιατί είμ' εδώ δεμένος
 στα σίδερα της ξενιτιάς
 και δεν μπορώ να έρθω
 'ίσως ερθώ όταν εσύ
 και η ψυχή μ' αφήστε
 και σε κιβούρι ολόμαυρο
 με φέρουν νεκρωμένο
 για να με θάψουν δίπλα τους
 τότε να ιδωθούμε.

Γιάννης Κ. Τσώλης

ΘΑ

Θα ρίξω άγκυρα σ' άλλο λιμάνι.
 Θα δέσω το καράβι στην προβλήτα.
 Θα πάρω τα καντούνια μάνι μάνι
 και θα χαθώ μέσα σε ξένη αλφαβήτα.

Θα γνωριστώ με άγνωστους ανθρώπους.
 Θα μου μιλούν να μην καταλαβαίνω.
 Θα ζήσω μια ζωή με ξένους τρόπους,
 το Γολγοθά μου μακριά σου θ' ανεβαίνω.

Το σπείραμε το «ΘΑ», μα δε φυτρώνει,
 τα όνειρα τσακίζονται κομμάτια,
 καθώς η μέρα αργοξημερώνει,
 λυγίζω κι ακλουθώ τα ίδια μονοπάτια

Γιάννης Δ. Παπάνης

ΚΑΠΟΤΕ

Κάποτε δρομολογείται στη ζωή
το δείπνο των πατέρων όταν κατάματα
εισχωρούν οι σχέσεις των ανθρώπων,

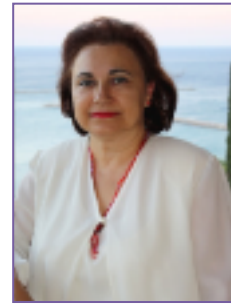
κι' όταν του περιβάλλοντος η γόνιμη
ευκαρπία της έντασης γονιμοποιεί
την απότοκη αιθρία του μέλλοντος.

Πίνεις την άνοιξη –ενδεχομένως–
χωρίς πρόσωπο κι' απρόοπτες επενδύσεις,
μιας πνιχτής –μελωδίας– αιθάλης, όταν οι μέλισσες
γητεύουν την όσφρηση της τηλεθέωσης!!!

Στη ζωή σου κρατάς μια ταριχευμένη
ταραχή –στις κατολισθήσεις των αισθήσεων–
της ίδιας προτεραιότητας των εγκοσμίων.

Καλωσορίζεις την επαύριον μ' ένα
κοινωνικό ρήμα –ετερόχρονης θέασης–
και πάντα στα ενδότερα πίνεις την άνοιξη!!!

Κώστας Καρούσος
Πρόεδρος ΕΕΛ

Αγώνας και πίκρα

Δεν μετανιώσαμε,
αλλά
σφυροκοπήσαμε αμείλικτα
τη νειότη μας
στο αμόνι της απαντοχής...

Ατσαλωθήκαμε στη σκέψη
μιας περήφανης αναμέτρησης
με το άδικο κατεστημένο,
ή
με τον ανελέητο κατατρεγμό του...

Σφυρηλατήσαμε
τη νειότη μας
στο ατσάλι της απόφασης
να δώσουμε τη ζωή μας
για την ισότητα των ανθρώπων
και
το δίκιο του κόσμου...

Δε μετανιώσαμε!
αλλά
γεράσαμε
κι ακόμα
παλεύουμε...

Ακόμα γνέφουμε
στο μακρινό ήλιο
του ονείρου μας...

Μαργαρίτα Φρονιμάδη-Ματάτση

Από **ΣΦΟΥΜΑΤΟ ΚΑΙ ΞΙΦΟΣ**

V

Μαζεύεις κάθε σταγόνα
χρυσής βροχής
μυριάδες σταλαγματιές
της θείας εκπερμάτισης.
Η υπηρέτρια σου
τις στέλνει στο χυτήριο...
Πλάκες χρυσού
θα συνοδεύουν το κορμί σου
στο φέρετρο της ηδονής.
Τότε που θα γεννήσει
η σάρκα σου σκουλήκια
και για καιρό το σώμα σου
θα λειώνει στο τιποτένιο χώμα.

Προσωπογραφία

Σε πνίγουν κίονες πορφύρας
χαράξεις και βαφές
μιας άναρχης σοφίας.
Αιμάτινες σταγόνες
μιας τρυφερής σιγής
που σκιερά πλανιέται.
Κρατάς το αποκεφαλισμένο
κοιτώντας μας ατάραχη
στον αδυσώπητο τριγμό
της λαιμητόμου

Κώστας Ευαγγελάτος**ΤΑ ΟΡΑΜΑΤΑ**

Σε σπουργιτιού φτερά
φόρτωσα τα οράματα μου
και τα έστειλα να ταξιδέψουν
στα σύνορα του κόσμου.
Τα στόλισα με δάφνες
και τα έλουσα με μόρα,
τα σκέπασα με μετάξι
και τα χαιρέτησα μ' ένα τραγούδι!
Ακριβά μου δώρα
της ζωής μου στολίδια
σκορπιστείτε στους ανέμους,
στα παζάρια των φτωχών!
Έστειλα τα οράματά μου
στα όνειρα των αιχμαλώτων
στις υγρές φυλακές
και στους λασπωμένους καταυλισμούς.
Έστειλα τα οράματά μου
σαν τους σπόρους του σιταριού,
σαν τις σταγόνες της βροχής,
για να γίνουν ψωμί και νερό!
Έστειλα το τραγούδι μου
με το φως του ήλιου,
να γίνει φωνή και συνθήματα
στην καινούργια επανάσταση!

Ηλέκτρα Στρατωνίου

ΧΩΡΙΣ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟ

Αποχαιρετισμός·
μ' ένα κόμπο στο λαιμό
και μια σιωπή ως την αιωνιότητα.

Ο Θίασος στην προσμονή
στο τελευταίο πλάνο
ο σκηνοθέτης λείπει.

Χωρίς καπετάνιο
πώς θα ταξιδέψουμε
στην άλλη θάλασσα

Η ζωή μας κοντινή λήψη.
Το χρόνο θα μετράμε με το δάκρυ
ή αντίστροφα.

Το αύριο ανήκει στους τολμηρούς.
Που θα μας λύσουν τις απορίες
μέσα από πλάνα ατόφιους πίνακες
ποίησης και ιστορίας.

Σπύρος Ζαχαράτος**ΞΗΜΕΡΩΜΑ**

Ξημέρωμα και τ' όνειρό μου
αρχίζει να ξανακεντιέται στη σκέψη μου
ακτίνα - ακτίνα, με το φως του ήλιου.

Το νιώθω
σαν έναν ξεχασμένο ήχο καμπάνα
που προσπαθώ
μέσα απ' τ' αγουροξύπνημά μου
να τον συγχρονίσω

με τους κτύπους της καρδιάς μου,
με την καθημερινότητά μου.

Είναι καιρός είπα, να προσπεράσω
τα μελαγχολικά γιοφύρια,
ν' ανοίξω νέους δρόμους
στον περίγυρο της ζωής.

Κόντρα στους μανιακούς αγέρες,
τους παγερούς χειμώνες,
τους θανατερούς ιούς.

Να παραμερίσω να φράγματα
και ν' αφήσω

τους ορμητικούς χειμάρρους να ξεχυθούν
μοιράζοντας στον κόσμο Ειρήνη.

Γιατί μόνο
της Ειρήνης η θερμή σιγουριά

χαράζει δρόμους
δημιουργίας αγάπης και δίκιου.
Διασχίζοντας τα δάκρυα
σε κάθε γωνιά της γης
διαγράφει τον πόνο π' άφησαν
οι πόλεμοι και η μίζερη ζωή,
αντικαθιστώντας αυτά
με χαρά και αισιοδοξία.
Τις θανατερές σκιές,
τις ομίχλες και τους γκρίζους ουρανούς
εξαφανίζουν
οι γλυκές ανταύγειες της αυγής,
οι ανταύγειες
του κόκκινου ήλιου που έδυε.
Τώρα ξέρω πόσο σταθερά
μπορώ και πατώ τα πόδια μου
πάνω στο χώμα.
Αν όλα αυτά τα χαρίσω και στην ζωή
τότε αυτή θα με ανταμείψει.
Αιώνια θά 'νε η παρουσία του ανθρώπου
θα την αγκαλιάζει με σεβασμό το σύμπαν
και δεν έχει τίποτε να φοβηθεί πια.

Γεράσιμος Μ.Λυμπεράτος
(Σύδνεϋ Αυστραλίας)

ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ

Σαν τα ντουβάρια
Πέφτουνε οι λέξεις
Σε άναρθρους σωρούς
Απ' της οργής μου
Τους σεισμούς,
Της άφατης απελπισίας μου
Τα ηφαίστεια.
Βόγγους στοιχειώνουν, όχι φράσεις
Κι ανατινάζουν τα γιοφύρια
Προς κάθε είδους λογική.
Ο νους δεν έχει χώρο πια
Στένεψε μέχρι το μηδέν.
Της ιστορίας η πορεία
Δε βγάζει πλέον νόημα.
Ακόμα κι η Πυθία παραπέμπει
Στο λάλον ύδωρ
Που απέσβετο.

Θανάσης Φροντιστής

Από Άνεμος τε Κυβερνήτης

Δεν ξέρω αν είναι καλύτερα
να μιλά κανείς για το χτες
παρά για το αύριο·
Είναι όλα οχεδόν
σαν το αινιγματικό σκοτάδι
καθώς στα χέρια του
κοιμάται το φως.

Εσύ μπορεί ν' αγάπησες πράγματα
διαφορετικά από εμένα·
Όμως
τίποτε δε λογαριάζεται αληθινά·
Η κάθε απόδραση έναν θάνατο κρύβει.

Μαρία Μιστριώτη

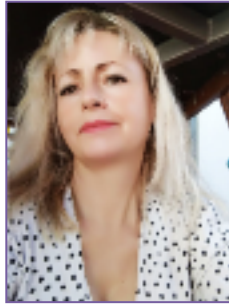

Κι εγώ θα σου γράφω τραγούδια

Κι εγώ τραγούδια
θα σου γράφω
ολάνθιστα και μυρωμένα
για μια φίλια τρυφερή.
Τάχα πως νοιάζεσαι
για μένα.

Πως είμαι πάντα
στο μυαλό σου
πως μ' αγαπάς και δεν το λες...
Τι σημασία έχει η λέξη
σαν η καρδιά
έχει διαλέξει ...

Λίζα Βραχοπούλου

Αίσθηση Κοιμωμένη

Κρυστάλλινη ανάσα μου θάλασσα
Αργά μέσα μου κυλά η παρατεταμένη θέρμη
Ανάμνηση γλυκιά που ξεμακραίνει
Οι παλμικές κινήσεις δονούν τα έγκατα της γης
Είναι η πλεύση ξέπνοη στιγμή
Το κύμα η πλέρια ευτυχία
Μνήμη σκληρή και μόνο μνήμη
Θύελλα γέννημα του νου
Λυγίζω ηδυπαθώς στο ποθητό επιφώνημα
Αφύπνιση!
Αίσθησης κοιμωμένης
Φιλί θαρρώ στο κύτταρο που διεγείρει
το ζωντάνεμα
Η μνήμη πόνος
Η λήθη άψυχη ζωή
Ο νους πάλι αρπάζεται από αναίτιες σκέψεις
που εκτέθηκαν στο φως
Ο έρωτας αρνείται να πεθάνει
Εκδικείται με ξύπνημα γνώσης εκστατικής

Μαρίνα Ζαπάντη

Πυορροούν

Μικρές αναπνοές
των αγαλμάτων οι μορφές·
Αθήνα
σκουριασμένη πόλη.

Πυορροούν οι πάλοι ζωγραφιές
σε κράζουν τώρα χλωμοί κράχτες
αιθαλομίχλη, όροφοι πολλοί,
του ήλιου σου οι νεκροθάφτες.

Πορτραίτα Ενδότερα

Βήματα δειλά.
Άλογοι φόβοι.
Κραυγές από τις όχθες.
Σκιές οι αφές.

Ένωση κι ύστερα η πλήξη·
ύστερα μνήμες αιώνιες
να καρτερούν εκφορτίσεις.
Πορτραίτα παθών.

Λησμονημένη ζωγραφιά,
κρατάς στην υποδόρια φυλακή σου,
τις ρίζες αλησμόνητης
παρθένας συνουσίας.

Παναγιώτης Καραβασίλης

Η ΕΦΗΜΕΡΗ ΑΛΩΣΗ ΜΙΚΡΗΣ ΒΑΣΤΙΛΗΣ

Είτανε οι μέρες αμέσως μετά την άλωση του Πολυτεχνείου από τις δυνάμεις της χουντικής δικτατορίας! 18-19-20 Νοεμβρίου 1973! Η Αθήνα γέμισε από στρατιωτικά φορτηγά αυτοκίνητα, που τα γέμιζαν με νέους περαστικούς που αιχμαλώτιζαν στην τύχη ΕΣΑ και Αστυνομία, σαν ύποπτους της... ανταρσίας του Πολυτεχνείου! Γιά να τους φυλακίσουν, να τους βασανίσουν σε μαρτυρικές ανακρίσεις κι έπειτα, τους περισσότερους να τους εξωρίσουν σε ξερονησία! Αφού τους... φακέλωναν γιά όλη τους τη ζωή πρώτα πρώτα!

Παράλληλα όμως γινόντουσαν στις γειτονιές της Αθήνας, όπως στα Εξάρχεια, στη Βαρβάκειο Αγορά, στο Μοναστηράκι, στου Ψυρρή στο Θησείο, στο Σύνταγμα, στο Κολωνάκι, Πλατεία Βικτωρίας, Αττικής, Πατήσια κ.λ.π., ολιγάριθμες συνάξεις νέων και γέρων, αγοριών και κοριτσιών που φώναζαν για λίγα λεπτά της ώρας, συνθήματα κατά της Χούντας, υπέρ του Πολυτεχνείου, ζητώντας Δημοκρατία, φωνάζοντας ακόμα, "Συμπαράσταση Λαέ! ή "Απόψε σκοτώσαν τα παιδιά σου!" Και τέλειωναν αμέσως, ψέλνοντας τον Εθνικό μας ύμνο! Τότε διαλύονταν γρήγορα κατευθυνόμενοι αραιά, προς όλες τις κατευθύνσεις του ορίζοντα, για να συγκεντρωθούν σε άλλο, ορισμένο απ' αυτούς, μέρος της Αθήνας και να συνεχίσουν τον... ξεσηκωμό τους, παρακινώντας όλον το Λαό να ξεσηκωθεί κατά της δικτατορίας των συνταγματαρχών!

Για να τους αποθήσουν, για να τρομοκρατήσουν τον Λαό να μην ξεσηκωθεί κι άλλο επικίνδυνα γι' αυτούς, αποσπάσματα οπλισμένα αστυνομίας έτρεχαν από δώ κι από κει να τους διαλύσουν, ρίχνοντας στον αέρα ριπές αυτομάτων, με πραγματικά πυρά! Τότε φοβησμένοι, πανικόβλητοι ήσυχτοι πολίτες όλων των ηλικιών, άνδρες, γυναίκες, παιδιά διαβάτες που πήγαιναν στην δουλειά τους, έτρεχαν να κρυφτούν να γλιτώσουν, μπουλούκια - μπουλούκια, κυνηγιμένοι απ' τους αστυνομικούς και τις ριπές των αυτομάτων τους! Οι αστυνομικοί έτρεχαν πίσω τους πυροβολώντας γιά να τους κατατροπώσουν! Αυτό γινόταν -ένας χαμός- σ' όλους τους κεντρικούς δρόμους και τα δρομάκια της Αθήνας!

Δούλευα στο συμβολαιογραφείο του πατέρα μου, στην οδό Αριστείδου αριθμός 3. Ακούγαμε το ποδοβολητό των πανικόβλητων ανθρώπων που έτρεχαν και από πίσω τους τους πυκνούς πυροβολισμούς από τις ριπές των αστυνομικών αυτομάτων. Οι σφαίρες αυτές σφύριζαν στον αέρα. Για να μη μας βρεί καμιά αδέσποτη σφαίρα, πηγαίναμε στο μεσότοιχο του διαδρόμου του τετάρτου ορόφου, έξω απ' το γραφείο μας και κολλούσαμε στον τοίχο τα σώματά μας, μέχρι να περάσουν οι πυκνοί πυροβολισμοί, αυτοί κάτω απ' το δρόμο μας και να φύγουν! Το ίδιο έκαναν και από τα διπλανά δικηγορικά γραφεία οι άνθρωποι που βρισκότουσαν εκεί. Φυσικά, οι πελάτες όλες εκείνες τις ημέρες είχανε εξαφανιστοί. Ούτε τα τηλέφωνα των γραφείων μας δεν χτυπάγανε για καλό σκοπό. Σ' ένα από τα διπλανά δικηγορικά γραφεία, ένας γνωστός μας δικηγόρος, που εκφραζότανε αντιχουντικά, μυστικά σε μας, αλλά εμείς, που δουλεύαμε στη παρανομία για την δημοκρατία ούτε τόν πιστεύαμε, ούτε τον εμπιστευόμαστε, ούτε του εκφραζόμαστε δημοκρατικά.

Και είχαμε δίκιο! Η οικογένειά του είτανε χουντική! Ο ίδιος επί χούντας είχε υπηρετήσει την στρατιωτική του θητεία σαν αξιωματικός, αφού είτανε γιός δοσίλογου επί κατοχής! Αυτό αποδείχτηκε εκείνη την ημέρα! Γιά πρώτη φορά γνωρίσαμε τον πατέρα του εκείνο το πρωινό, στο διάδρομο όπως κολούσαμε στον τοίχο. Είτανε θηριώδης ο πατέρας του. Ψηλός χοντρός άγριος αλλά ευκίνητος και ομηλητικός! Νομίζοντας ότι και μείς, όπως κι' αυτός, είμαστε υπέρ της... χούντας, σαν πέρασαν οι πυροβολισμοί, γυρίσαμε στα γραφεία μας και καθόμαστε άπραγοι χωρίς δουλειά, περιμένοντας να μεσημεριάσει, να ησυχάσουν λίγο τα πράγματα και να πάμε στα σπίτια μας, απρόσμενα ο... χουντικός του πατέρας αυτός, για να περάσει λίγο η ώρα και για να τον ...θαυμάσουμε, έρχεται απροσκάλεστος, κάθεται σε μιά καρέκλα και μας λει:

— Οι μέρες αυτές θυμίζουνε... Δεκεμβριανά 1944! Καί ξέρετε, τότε είμουνα διευθυντής στίς "τάδε" φυλακές της Αθήνας!

— Σοβαρά; Δεν το ήξερα!

Του λέει ο πατέρας μου. Και τον ξαναρωτά:

— Από πότε διοριστίκατε εκεί;

— Επί γερμανικής κατοχής! Απαντά αυτός όλο... καμάρι! Και συνεχίζει:

— Πάω και 'γω το πρωί στις 4 Δεκεμβρίου 1944, να ασκήσω τα καθκοντά μου εκεί και τί να δώ; Η φυλακή να έχει αλωθεί απ' τους αντάρτες του ΕΛΑΣ! Ανοιχτά όλα τά κελιά, φευγάτοι οι φυλακισμένοι, οι δεσμοφύλακες κρατούμενοι των ανταρτών και στους τοίχους με κιμωλία γραμμένα συνθήματα απ' τους απελευθερωμένους της φυλακής τούτης!

— Και τι έγραφαν τα συνθήματα εκείνα; Τον ρωτώ εγώ. Πού να θυμάμαι τώρα. Έγραφαν "Λαοκρατία", "κατω οι βασανιστές", "Λαϊκές δίκες στους Δήμιους του Λαού", κλπ! Σε δυό-τρεις μεριές μάλιστα, είχανε ζωγραφίσει με κιμωλία κρεμάλα και να είμαι κρεμασμένος από κει... εγώ με το επώνυμό μου και μια καρικατούρα του εαυτού μου! Οι υπεύθυνοι των ανταρτών, μόλις με είδανε, τρέξανε πάνω μου, με αφόπλησαν από το υπηρεσιακό μου μπιστόλι και με έδεσαν πιστάγκωνα! "Για σιγά βρε παιδιά, γιατί με συλαμβάνετε;" Τους ρωτώ. "Θα περάσετε όλοι σας από λαϊκή δίκη, γιά όλα αυτά που κάνατε επί εχθρικής κατοχής και τώρα μετά την απελευθέρωση!" Μ' απαντούν. "Εσύ σαν Διευθυντής έδινες εντολές σ' ότι σε διέταζαν οι γερμανοί κ' οι εγγλέζοι, η και αυθερετούσες για ξυλοδαρμούς, βασανιστήρια, ακόμα και θανάτους φυλακισμένων! Ενώ είτανε όλοι τους αθώοι"!!! "Ε, όχι και αθώοι, τους αντιλέγω, γιατί οι φυλακισμένοι μας δεν είτανε μόνο κομμουνιστές και αντιστασιακοί, είτανε και ποινικοί τους ξαναλέω". Μ' αυτοί μ' απαντούν: "Όλοι τους αθώοι, και οι ποινικοί! Κι αυτοί με την καταπίεση της κατοχικής και δοσιλογικής πλουτοκρατίας, του ιμπεριαλισμού, του πολέμου, του καπιταλισμού, της ανέχειας που φέρνουν ολ' αυτά, αναγκάστικαν να κλέψουν

να αδικήσουν, ακόμα και να σκοτώσουν, για να μην σκοτωθούν αυτοί και οι οικογενειές τους από προδοσίες, από αντίποινα, την πείνα την αδικία και τον χαμό του καπιταλισμού του ιμπεριαλισμού που έφερε τον πόλεμο και την κατοχή!" Μ' άπαντούν! Και για να μην τα πολυλογούμε, έτσι δεμένους πιστάγκωνα, οπλισμένοι ελασίτες αντάρτες, μας οδηγούν σ' ένα μεγάλο ισόγειο μαγαζί κάποιου μαυραγορίτη που είχανε "απαλλοτριώσει", στην οδό Πειραιώς, κοντα στην Ομόνοια! Στην Αθήνα γινόντουσαν μάχες! Από την μια οι Ελασίτες Αντάρτες και από την άλλη εγγλέζοι με ταγματασφαλίτες και χίτες! Παντού άκουγες πυροβολισμούς, ριπές αυτομάτων και πολυβόλων, δυνατές εκρήξεις χειροβομβίδων! Ακόμα και τα πλοία τα εγγλέζικα απ' τα φάληρα κανονιοβολούσαν τις κόκκινες συνοικίες Βύρωνα, Καισαριανη, Αιγάλεω, Κοκκινιά, Κορυδαλλό κ.λπ. Παρ' όλ' αυτά, οι Ελασίτες αντάρτες νικούσανε τότε κι είχανε περιορίσει τις δικές μας δυνάμεις στο τρίγωνο: Σύνταγμα-Μακρυγιάννη-Ομόνοια! Κοντά μας στην Ομόνοια γινόντουσαν σφοδρές μάχες. Άγγλοι, ταγματασφαλίτες και χίτες είχανε ταμπουροθεί μέσα στα ξενοδοχεία, γύρω απ' την πλατεία της Ομόνοιας, ενώ οι Ελασίτες τούς πολιορκούσαν απ' όλες τις μεριές! Σε κάποια στιγμή όλοι οι Ελασίτες που μας φύλαγαν έφυγαν για την μάχη της Ομόνοιας και τις Βαρβακείου Αγοράς! άφησαν να μας φυλάει μιά χοντρή και ψιλή μεσόκοπη Αντάρτισσα, άοπλη, αλλά που κρατούσε με τα δυό της τα χέρια μια πολύ μεγάλη χασαπομαχαίρα στόν ώμο της! Έβγαινε πότε-πότε στο δρόμο γιά να δει την έκβαση της μάχης, ενώ μας αγριοκοιτούσε. Συνεννοηθήκαμε τότε, όλοι μαζί, να πέσουμε πάνω της, να την ρίξουμε κάτω και να ελευθερωθούμε! Έτσι κι έγινε! Ελευθερωθήκαμε, ξαναοπληστήκαμε απ' τους εγγλέζους, πολεμήσαμε για ένα μήνα σ' όλες τις συνοικίες της Αθήνας και τελικά νικήσαμε, με τις νέες μεγάλες ενισχύσεις που έστειλαν οι εγγλέζοι, που απέσπασαν από την Ιταλία, απο την

μεγάλη αποβατική συμμαχική τους δύναμη εκεί, μαζί με ινδούς και αφρικανούς από τις αποικίες τους! Επιστρέψαμε τότε δριμύτεροι στη λεηλατημένη φυλακή μας! Εγώ σαν διευθυντής της πάντα κι οι άλλοι στο πόστο τους, σαν δεσμοφύλακες κλπ!

Αυτή είναι η ιστορία της εφήμερης άλωσης της μικρής "Βασίλης" της Αθήνας, που μάθαμε τότε από πρώτο χέρι!

Στίς υπόλοιπες μέρες του Νοέμβρη 1973, σιγά-σιγά τα πράγματα φαινομενικά ηρέμησαν, ενώ στην ουσία το καζάνι έβραζε, όχι μόνο στην Ελλάδα μα και παγκόσμια. Το φρικτότερο είτανε που στις 25 Νοέμβρη 1973 ο αιμοσταγής αρχιβασανιστής Ιωαννίδης Δημήτριος, έριξε τον διχτάτορα Παπαδόπουλο Γεώργιο τον 'έθεσε υπό περιορισμό' μαζί με όλους τους συνεργάτες του κι έγινε αυτός χειρότερος από εκείνον διχτάτορας! Νέες γιά τον Ελληνικο Λαό συλλήψεις χιλιάδων πολιτών, βασανισμοί, μαρτύρια, φυλακίσεις θάνατοι, εγκλήματα, εξωρίες σε ξερονήσια. Μέχρι που μετά απο οχτώ περίπου μήνες, έσκασε τό καζάνι που έβραζε και είρθε η πολυπόθητη Δημοκρατία, δυστυχώς με την προδοσία της Κύπρου όμως, με τους χιλιάδες νεκρούς έλληνες, Τούρκους, Ελληνοκύπριους, Τουρκοκύπριους και δήθεν αγνοούμενους, στην αλήθεια όμως αφανισμένους - νεκρούς από μισαλλοδοξία! Έπειτα Εκλογές, Δημοψήφισμα, Δίκη και καταδίκη των διχτατόρων της χούντας επι "Εσχάτη Προδοσία" και σαν το κόψιμο του σαλαμιού, η λεγόμενη τότε "σαλαμοποίηση" των βασανιστών και των συνεργατών της Δικτατορίας!

Ε, τώρα, αν απ' τη σαλαμοποίηση τούτη, γλίτωσαν οι περισσότεροι χουντικοί και οι συνεργάτες τους, μας ταλαιπώρησαν, μας ταλαιπωρούν και θα μας ταλαιπωρούν ακόμα, αυτό είναι μια άλλη... ιστορία!

Προσοχή όμως! Ποτέ πια φασισμός! Ποτέ πια Χούντα και Δικτατορία!!!

Τίτος Κοκκινέας

Έρωτας κρεμασμένος στης μυγδαλιάς το άνθος

Το δάκρυ έβρεξε το χαρτί
ξέβαψε η Λειπή μπλε γραμμή του.
Αυτή που μας βοηθά να γράφουμε ίσια
όπως θα ξέβαφαν και τα γράμματα.
Αν είχε προλάβει να τα γράψει.
Έτσι άφησε το χαρτί.
Ένα πλήρες μήνυμα πάνω στο τραπέζι.
Έμπλεξε τα δάχτυλα σήκωσε τους ώμους
κοίταξε απέναντι.
σκεφτόταν πάλι τ' όνειρό του
που έτρεχε πέρα, πέρα μπρος εκεί
που έφεγγε το φως.

Ανέστης Χριστίδης

Από πάντα...

Με ταξίδια χάρτινα και άπνοια χυμών,
σε γωνίες νόστου, συναντάς τον εαυτό σου.

Ακροβάτη στροφών διάφανοι φθόγγοι,
ματωμένου Θεού συμπόσιο ρημάτων.
Χάντρες αδιάλλακτων ειρμών ένοχου τρύγου,
μικρόκοσμου ανάσας φυλή συλλαβών.

Όταν οι λέξεις καίνε στις άκρες των στίχων,
στη μοναξιά μελάνης μην αγγίζεις τους ψιθύρους.

Γιάννης Τσούτσιας

ΙΝΔΙΑΝΙΚΟ ΧΩΡΙΟ

Το μαύρο νερό της πηγής
δάκρυ πένθιμο της Γης
που θρηνεί γονατιστή
σαν τη μάνα του ληστή
τα λαβωμένα τα κορμιά
τα καμένα τα σπαρτά
και την όξινη βροχή
στην κάνη του κατακτητή

Κίτρινο του κάκτου υγρό
αφιονίζει το στρατό
που κρατάει το ντουφέκι
και χτυπά μ'αστροπελέκι
τα ξυπόλητα παιδιά
τα γυμνόστηθα κορμιά
τ' Αρχηγού την κεφαλή
το τοτέμ και τη φυλή

Το κόκκινο του δειλινού
άδικο αίμα του χαμού
που δεν άφησαν να ζήσει
ούτ' η πίστη, ούτ' η φύση
βουβάλια κι αλόγατα
μαύρα σκυλιά και πρόβατα
ένα γίναν με τη γη
πριν χαράξ' η ροδαυγή

Καταχνιά μέσ'στα λειβάδια
μάτια, χέρια στα σκοτάδια
που και να κλάψουν δεν μπορούν
για όσους χάσαν κι αγαπούν

πρόσωπα χιλιοβαμένα
στόμα, χείλια σφραγισμένα
νέους αρχίζουνε νέους χορούς
σπονδή σ' αμίλητους θεούς

Η λευκή η γερακίνα
κι η ξανθή η λιονταρίνα
που δεν σκιάζονται τ' ακόντια
με κοφτερ' άρπαξαν δόντια
τους βέβηλους τους κυνηγούς
τους άσπλαχνους τους στρατηγούς
και τους ρίξαν στο ποτάμι
για όσα είχανε κάμει

Το παιδί πλάϊ στη λίμνη
ρωτάει τη γιαγιά Σελήνη
που την φιλάει ο Ουρανός
και την τρέμει ο κεραυνός
αν θα λαλήσουν τα πουλιά
αν ξανανθίσουν τα φυτά
χωρίς να τους ρίχνουν σφαίρες
και να κλαίνε οι μητέρες

Καπνίζ' ο γέρος ο σοφός
“δεν είναι ο λύκος ο κακός”
μηνάει στο μικρό παιδί
δίνοντάς του συμβουλή
“Αν το χώμ' αφουγκραστείς
και τ' αστέρια αν διαβάσεις
ποτέ δεν θα χρειαστείς
τον κόσμο σου να χάσεις”

Γιάννης Πανούσης

Ανακύκληση

Να 'σαι ρεζέρβα
 Αν θέλεις μάλιστα να 'σαι
 ο τροχός του τιμονιού
 Είναι ταπείνωση
 για τους άλλους ασφάλεια
 Νιώθεις περιττός
 για κείνους χρήσιμος.
 Μα κάποιος θα φθαρεί θα μπαλωθεί
 και θα γενεί ρεζέρβα
 Και θα πάρεις τη θέση του
 για να τρέξεις
 Θα κουβαλήσεις το βαρύ
 φορτίο σου
 Θα γνωρίσεις το σκληρό
 κατάστρωμα του δρόμου
 Και θα υπάρχει πάντα
 μια ρεζέρβα για σένα
 Να νιώθεις σίγουρος
 κι ωστόσο – μην ξεχνάς
 Έτοιμη να σ' αντικαταστήσει.

Γιάννης Α. Μαντάς**ΤΟ ΣΠΟΡΑΚΙ**

Κυριακή πρωί, η καμπάνα της Εκκλησίας χτυπούσε. Μαρία, λέγει η γιαγιά μου, κτυπώντας τη ξύλινη πόρτα μας, ετοίμασε το παιδί να το πάω στην Ανάληψη, θα κοινωνήσω κι' εγώ. Η γιαγιά μου φορούσε πάντα μαύρα ρούχα και στο κεφάλι της είχε ένα μαύρο σκούφο σχήματος ημισφαιρίου που τον φορούσε πάντα, εκτός από τις ώρες του ύπνου της. Τον είχε πλέξει η ίδια με το βελονάκι της. Βγήκαμε από το σπίτι, ανεβήκαμε την οδό Σκοπευτηρίου, διασχίσαμε την οδό Φορμίωνος και ανηφορίζαμε προς το λόφο της Ανάληψης. Θυμάμαι, υπήρχαν τότε λίγες μονοκατοικίες σε αυτή τη διαδρομή και πολύς ελεύθερος χώρος. Μπροστά η γιαγιά και πίσω εγώ, είχα τα χέρια μου στις τσέπες του κοντού παντελονιού μου, που το είχε πλέξει η μητέρα μου, με δυο τιράντες που δένανε πίσω σταυρωτά και, πού και πού, κλωτσούσα τις πέτρες που συναντούσα λόγω ποδοσφαιρομανίας. Στην άκρη της τσέπης μου, τα δάκτυλά μου ανίχνευσα έναν ηλιόσπορο, ξεχασμένο από άλλη μέρα και χωρίς να το καταλάβω τον έβαλα στο στόμα μου και τον μάσησα. Ήταν μόνο ένας αλλά μου φάνηκε πολύ νόστιμος. Εμείς τα παιδιά τότε αγοράζαμε σποράκια από το περιπτεράκι της γειτονιάς μας. Η πορεία μας συνεχίστηκε, άρχισε ο ανηφορικός δρόμος προς την Εκκλησία, λίγο πριν φτάσουμε στην Εκκλησία, αναστατώθηκα. Γιαγιά της λέγω, έφαγα ένα

σποράκι που βρήκα στην τσέπη μου, μπορώ να κοινωνήσω τώρα; Η γιαγιά μου δυσαρεστήθηκε, δεν έπρεπε να το κάνεις αυτό, δεν ξέρω, θα ρωτήσω τον παπά, μου είπε έντονα. Ήρθε η ώρα, ο παπάς στο ένα χέρι κρατούσε το Άγιο Δισκοπότηρο με τη Θεία Κοινωνία και στο άλλο το κουταλάκι. Η μορφή του ήταν επιβλητική και βιβλική, είχε αδύνατο πρόσωπο, ισχυρή θέληση, ανακατεμένα άσπρα μαλλιά και γένια όλα αυτά ανακατεμένα. Το όνομά σου λέει ο παπάς. Φωτεινή, λέγει η γιαγιά, ανοίγει το στόμα της δέχεται την Αγία Κοινωνία, κλείνει το στόμα της και το ξανανοίγει. Παπά το λέει, αυτό είναι το εγγόνι μου, μπορεί να κοινωνήσει; Έφαγε ένα σποράκι πριν έρθουμε εδώ, τον έφερα να κοινωνήσουμε. Τα μάτια του παπά τέντωσαν, άστραψε, φέρνει τα χέρια του στην έκταση, ΟΧΙ, φώναξε αυστηρά. Ένοιωσα άσχημα. Στην επιστροφή σκεπτόμουν το γεγονός, δεν μπορούσα να το εξηγήσω. Η γιαγιά μου, όταν επιστρέψαμε στο σπίτι μας πληροφορεί το γεγονός στη μητέρα μου. Αυτή γέλασε ελαφρά και είπε φωναχτά για να το ακούσει και η γιαγιά, Δεν πειράζει, την άλλη Κυριακή.

Νίκος Α. Σάμιος

Ονειροπαγίδες

Χαράζονται τα σύνορα,
αλλάζουν οι συμβάσεις,
οι συμφωνίες οι διεθνείς...
Το λεν' αναταράξεις!

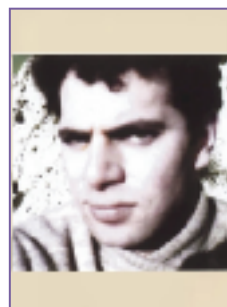
Κι εσύ μ' έναν καφέ εσπρέσο...
Ψάχνεις ζωή. Το ρίχνεις έξω!
Για πάρτη σου το φίλημα,
και το παλιό το οίδημα...

Από τη Μέση Ανατολή...
Έρχεται σφαίρα μαγική,
που σπρώχνει όλους τους λαούς,
σε νέους απόκρημνους γκρεμούς!
Κι εσύ μ' έναν καφέ στο χέρι,
ψάχνεις το δίκικο μαχαίρι.
Τρέχεις, δεν έχεις που να πας.
Μόνο το χρόνο σου περνάς!

Κύπρος, Αιγαίο, Ιόνια, Κρήτη...
Πετρέλαια, βάσεις, ο μαγνήτης.
Κι εσύ φοράς τα γιορτινά σου,
μα πέθανε η ντοπιολαλιά σου.

Καλπάζουν οι εξοπλισμοί,
για τ' αφέντη τη χλιδή!
Και εσύ στη Μύκονο φαντάρος...
Να πολεμήσεις ψάχνεις θάρρος!

Βαγγελιώ Καρακατσάνη
(Κρήτη)

ΧΩΡΙΣ ΟΡΓΗ

Γράφω σε σένα!
Ν' ακούσεις τη φωνή μίας μαρμαρένιας ικεσίας
που σου κράζει,
μπορεί και να έχεις τη δική σου ανταμοιβή
του Μπαΐρον η οργή να μην σε πιάνει

Βάλε στα χέρια σου λοστούς, βαριά σφυριά
άδραξε μες στις φούχτες σου πριόνι
στις σκαλωσιές ν' ανέβεις να χτυπάς
να πριονίζεις τους Θεούς; να τους ματώνεις.

Μ' αν δεν μπορείς, ποτέ μην πας να κοιμηθείς
γίνε διαδήλωση παντιέρα ν' ανεμίζεις
τούτα τα μάρμαρα ζητούν επιστροφή
Η ιστορία τους; ζητάει να γυρίσουν.

Χωρίς οργή, ξέρω, θα γίνεις πιο φτωχός
χρόνια σε θρέψανε, για μας μόνο το δάκρυ
Οι Ερινύες όταν θα' ρθουν να σε βρουν
θα είναι αργά, που τη φωνή τους δεν ησπάσθης.

Σταύρος Δικαίος Φοινικάκος

ΟΝΕΙΡΟ ΗΤΑΝ ΠΟΥ ΠΝΙΓΗΚΕ

Ήταν ακριβώς έτσι, όπως ακριβώς το έχτιζα στις απόκρυφες σκέψεις μου, το σπίτι που διάλεξα για τα γεράματα μου. Έτσι το ονειρευόμουν όταν νέος εύρισκα το κουράγιο να ελπίζω και να ονειρεύομαι. Μετρημένες οι διαστάσεις του, ίσα -ίσα να χωρούν μόνο τα απαραίτητα και τα ξεβαμμένα όνειρα μου. Ένα γραφείο, μια καρέκλα και η βιβλιοθήκη. Ένα παράθυρο που κοίταζε το πέλαγο και καλωσόριζε κάθε πρωί τον ήλιο κι ένα μικρότερο στα Νότια, που έβλεπε την κοντινή βουνοπλαγιά. Τους τοίχους στόλιζαν φωτογραφίες αγαπημένων ποιητών, του Ρίτσου, του Ελύτη, του Καβάφη, του Παλαμά και ένα αντίγραφο χαρακτηριστικό του Τάσσου και του Πικάσο η Γκουέρνικα.

Αυτή είναι η παρέα μου στο μικρό μου δωμάτιο. Άρρησα να τους ανταμώσω όλους μαζί και τώρα, χαίρομαι να τους ακούω, να απαγγέλουν τους αγαπημένους μου στίχους. Σαν σταματάει ο ένας, αρχίζει ο άλλος κι εγώ ταξιδεύω στους δρόμους που οδηγούν τον άνθρωπο, εκεί που πρέπει να βαδίσει. Όταν ξεθάρρεια, έπινα το μολύβι και ήθελα να τους μοιάσω. Μάταια προσπαθούσα να γράψω δυο τρεις λέξεις, ένα στίχο, μια σκέψη. Ότι κι αν έγραφα έπαιρνε την φυσική του θέση, στο καλάθι με τα άχρηστα. Δεν ταιριάζουν οι λέξεις, η μια δίπλα στην άλλη κι ούτε οι σκέψεις βρίσκουν θέση ταιριαστή. Είναι σαν τις πέτρες, που χρειάζονται τον σμιλευτή τους, για να τους δώσει ότι τους στέρησε η φύση. Σμιλευτές του λόγου, της σκέψης και των χρωμάτων η συντροφιά μου. Απλόχερα μου έδιναν τροφή, νερό κι αέρα. Ότι χρειάζεται για επιβίωση ο άνθρωπος και η σκέψη, για να μη ξεστρατίσει και χαθεί, στην άβυσσο του τίποτα και του πουθενά.

Όταν με κούραζαν οι σκέψεις, άνοιγα το παράθυρο κι αγνάντευα το πέλαγος. Αγριεμένο ή ήμερο και φανταζόμουν το απέραντο άγνωστο. Κάθε καράβι που περνούσε, κάτι νέο θα είχε να μου πει σκεφτόμουν. Ένα μήνυμα από τα ξένα μέρη που ερχόταν. Σ' όλο τον κόσμο ταξίδευαν, νέα πολλά θα είχαν κι όχι μόνο φορτίο στ' αμπάρια τους. Μάταια προσδοκούσα ένα χαμπέρι, από την Ανατολή ή από τη Δύση, από τα μακρινά μέρη που ερχόντουσαν. Τα παρατηρούσα μέχρι που η απόσταση τα έκανε να μοιάζουν, σαν μια κουκίδα στο χάρτη της απεραντοσύνης του κόσμου. Οι Ναυτικοί έχουν την δική τους γλώσσα, το Μορσικό αλφάβητο κι εγώ σαν στεριανός δεν γνώριζα. Έτσι αποφάσισα να ονειρευτώ και να γράψω, τα μηνύματα που πρόσμενα να λάβω. Κάθε πλοίο που περνούσε κι ένα μήνυμα. Κι όλα ήταν νέα ευχάριστα, όπως τα επιθυμούσα.

Τα επόμενα βράδια τα διάβαζα και τα ξαναδιάβαζα. Δεν κουράζονταν καλά νέα τον άνθρωπο. «Σταμάτησαν να πεθαίνουν τα παιδιά στην Αφρική από πείνα» ήταν το πρώτο μήνυμα από ένα φορτηγό πλοίο που ερχόταν από την Γκάνα. «Φύτρωσαν τα πρώτα λουλούδια στη Χιροσίμα και ήταν ολοκόκκινα και μύριζαν πολύ» ήταν το δεύτερο μήνυμα του πλοίου container που ερχόταν από Τόκιο και τραβούσε Δυτική πορεία. «Πέρασαν πολλά χρόνια χωρίς να βρεθεί νέος νεκρός, με μια σύριγγα στο χέρι» κι αυτό ήταν πλοίο Ελληνικό. Μάλλον από Πειραιά θα είχε αναχωρήσει και η ξεχασμένη Γαλανόλευκη, ανέμιζε στον πυρμυλιό ιστό. Πέρασμα πλοίων και τα μηνύματα πολλά. «...κι ο τελευταίος άστεγος βρήκε σπίτι», «τέλειωσε το embargo στα φάρμακα στην Κούβα», «κέρδισε η Ειρήνη τον πόλεμο», «η εκμετάλλευση δεν υπάρχει πια». Ότι ποθούσα, τα καράβια που περνούσαν μου το έφερναν. Κάθε πλοίο και καλό χαμπέρι, ας είναι καλοτάξιδα. Αυτά ήθελα και πρόσμενα να μάθω κι αυτά κατέγραφα και τα

πίστευα σαν αληθινά. Η συντροφιά μου, δεν ήθελε να με απογοητεύσει και συγκαταβατικά συμφωνούσε μαζί μου. Ο Πικάσο ανακάτευε τα χρώματα του αμίλητος και έριχνε όλο και περισσότερο γκρίζο, στη ζωγραφιά του μέλλοντος μας. Ο Ρίτσος καθόταν στη πέτρινη πολυθρόνα του, στην ακρογιαλιά στη Σάμο και αγνάντευε το πέλαγος. Ο Καβάφης αμίλητος, ταξίδευε μέχρι την Αλεξάνδρεια, περιμένοντας τους βαρβάρους και έριχνε μια κλεφτή ματιά στα μηνύματα που είχα γράψει. «Δεν είναι κακό να ονειρευόμαστε! Δεν συμφωνείς Κώστη?» κι ο Παλαμάς συμφώνησε με κάποιον στιγμιαίο δισταγμό.

Σαν αργούσε πλοίο να φανεί ή κουραζόμουν να ονειρεύομαι, πήγαινα στο μικρό παράθυρο. Σ' αυτό που έβλεπε την βουνοπλαγιά. Θαύμαζα το πράσινο των δένδρων και όταν χόρταινα τον καθαίο αέρα, έκλεινα τα μάτια και ονειροπόλος ταξίδευα. Στην κοντινή Γιουγκοσλαβία σίγησαν τα κανόνια. Σμήνος από άσπρα περιστέρια, πετούσαν ανέμελα και έφθαναν ως τη κορφή του βουνού. Τα περιστέρια διέλυσαν το καπνό των κανονιών και ο ουρανός έγινε γαλανός και χωρίς σύννεφα. Άνθισαν οι κερασιές, οι βυσσινιές και οι μηλιές στο κάμφο. Μύρισε φασκόμηλο και φλισκούνι στις βουνοπλαγιές. Επέστρεψε ένα αμυδρό χαμόγελο στα χείλη, που χανόταν σ' ένα πελώριο ΓΙΑΤΙ, να σκοτωθούμε τόσοι? Η ζωή για να προχωρήσει πρέπει να νικήσει το θάνατο και οι άνθρωποι γιόρταζαν την Ειρήνη. Ένας γιγάντιος ανεμοστρόβιλος γκρέμισε τις ανεμογεννήτριες στη μακρινή βουνοκορφή και οι αετοί ζευγάρων ανέμελοι σαν πρώτα. Τα άστρα λαμπύριζαν στον ξάστερο ουρανό κι ο Πολικός σημάδευε όπως πάντα το Βορρά.

Μύρισε γάλα που έβραζε η κυρά Γεωργία, η γειτόνισσα μου, για να χορτάσει τα δίδυμα εγγόνια της. Η κόρη της η Ελπινίκη, αργούσε να σχολάσει από τη φάμπρικα. Γέμισε κλάμα μωρών το δωμάτιο των ονείρων μου. Ρόγες από γλυκό κόκκινο σταφύλι οι λέξεις των μηνυμάτων. Νύχτα πέρασε η ευτυχία από το δωμάτιο μου κι ο πόθος μου να γίνω κάποια μέρα Ποιητής, έμεινε όνειρο. Οι Ποιητές αξίζουν μόνο σαν κάνουν τα όνειρα, πράξη.

Ονειρεύτηκα περισσότερο από το μπόι μου και όταν ξύπνησα, βρέθηκα στον φυσικό μου χώρο. Ομοίομορφος σχεδόν παντού και πάντα. Ένα κουτί από λαμαρίνα και σίδερο. Σε μια καμπίνα φορτηγού πλοίου. Απλή, λιτή κι απέριττη. Με ένα τασάκι γεμάτο αποτσιγάρα, στο κομοδίνο που ήταν βιδωμένο δίπλα στη κουκέτα. Στο πέλαγος τα όνειρα θεριεύουν κι αν είναι καλά, καλοδεχούμενα. Τα άσχημα μεγαλώνουν την μοναξιά και φουρτουσιάζει το μυαλό του Ναυτεργάτη.

Οι αχτίδες του ήλιου τρύπωσαν από το στρόγγυλο φινιστρίνι. Μου είπαν καλημέρα και χάθηκαν, συνεχίζοντας το αέναο ταξίδι τους στην απεραντοσύνη του κόσμου. Έκλεψα αισιοδοξία από το φως τους κι ανέβηκα στη Γέφυρα για την πρωινή μου βάρδια.

Τα βαπόρια τραβούσαν τις ρότες τους και στα απόνερα που άφηνε η προπέλα, πνιγόταν ένα - ένα, του ονείρου τα μηνύματα. Αν ήμουν ποιητής, κάποιο μπορέι να είχα σώσει.

Κώστας Αργυράκης
(Κρήτη)

Για να πιάσεις την οδό Παραδείσου, πρέπει πρώτα να περάσεις από τη λεωφόρο της Κολάσεως

Στον κήπο σου

Στον κήπο σου που σμίγουνε τ' αηδόνια,
στην ξώπορτα που ανθίζει μια μηλιά,
νεράιδες σου κρεμάσανε λαμπιόνια
ν' αστράφτουν τα χρυσά σου τα μαλλιά.

Στης νύχτας τη μαγεία, στα τραγούδια,
διστάζω, όμως πρέπει να στο πω,
αυτό που ψιθυρίζουν τ' αγγελούδια,
την άδολη τη λέξη: σ' αγαπώ.

Το όνειρο το σήκωσες στ' αστέρια,
με μέθυσες μ' ατίθασο κρασί,
μα κάποτε τελειώνουν τα νυχτέρια
σαν πέσει το σκοτάδι το δασύ.

Κοιτάζω τις παλιές φωτογραφίες,
κι ο πόνος στο περβάζι μου κισσός
κι ακόμα ψάχνω να 'βρω τις αιτίες
που απόμεινε ο έρωτας μισός.

Περνάει ο καιρός μα δεν αλλάζει
στη μνήμη που δε σβήνει τα παλιά.
Κοιμάμαι και ξυπνώ μες στο χαλάζι,
στ' αγιάζι που πεθαίνουν τα πουλιά...

Γιώργος Μπίμις
(Λειβαδιά)

Περνώ και ξαναπερνώ από τα ίδια μέρη. Σαν κάτι να ξέχασα... Σαν κάτι να άφησα... Σαν κάτι να θέλω να πάρω... Είναι, μάλλον, που άνθισαν οι κιτρολεμονιές στα περιβόλια· που ψήλωσαν τα στάχυα στα καρποχώραφα· που περιμένω να τρυγήσω πετροκέρασα φιλιώνοντας με το χρόνο.

Κάνω ειρήνη με το χρόνο. Να αφήσει να δέσουν καρπό οι κιτρολεμονιές να φτιάξω γλυκό στις πίκρες· να μπει Θεριστής κι Αλωνάρης· να θερίσω, να αλωνίσω, να θηκιάσω το σπόρο· να μπουκώσω ψωμί τη ζωή· να παλέψω μαζί της για τις μέρες που δεν θα υπάρχω... τότε που κανείς πια δεν θα μ' αναζητάει...

Αυτοί που θα υπάρξουν δεν θα δουν, ποτέ, την εικόνα μου. Θα έχω φάει τα ψωμιά μου... κι οι πίκρες θα 'χουν ζάχαρο απ' τα πολλά σιρόπια! Θα 'ναι οι δρόμοι μου κλειστοί, πνιγμένοι στην ομίχλη. Τα μάτια μου ανοιχτά μέσα σε άδειες κόγχες θα δροσίζονται με δάκρυα ουράνια.

Θα 'χουν σωπάσει οι κραυγές που άφησα πίσω: βουτηγμένες στη μέριμνα της Αιώνιας Σιωπής θα ημερεύουν. Η ψυχή μου ανάλαφρη θ' ανεβαίνει ψηλότερα απ' του Γολγοθά την κορφή και θα κοιτάζει πίσω, τα έγκατα της γης να κοχλάζουν, να βγάζουν λάβα· χωρίς να φοβάται τον παφλασμό της Ανάγκης· χωρίς να τρέμει το τσάκισμα των κοκάλων μου, μήτε το γαύγισμα του Κέρβερου...

Θα έχω το στόμα σφαλιστό, τους μαστούς της Εκάτης θηλάζοντας. Χωρίς νοσταλγία το φως του Ήλιου θα λούζομαι...

Για να πιάσεις την οδό Παραδείσου, πρέπει πρώτα να περάσεις από τη λεωφόρο της Κολάσεως.

Μαρία Κολοβού Ρουμελιώτη
(Πάτρα)

Η ΑΛΛΗ ΕΚΔΟΧΗ1

Κι όμως εκείνοι,
έξω από καιρούς κι από τόπους,
πόσο μακρινό αλήθεια έγινε τ' όνειρο,
διεκδικούν ακόμα ακέραιο
το κομμάτι στην ουτοπία
κι ενάντια στο υπάρχον υπάρχουν.
Στον κάμπο ο Έρωτας και ο Απρίλης,
απόφαση παρμένη από καιρό,
γραφή καμένη στις τέσσερις άκρες,
«ότι χανόμαστε»,
οριστική, αναπάντητη.
Ένα αλωνάκι ο τόπος,
τον έκλειναν
πάντοτε τόσα ντουφέκια,
ούτε κατάρτι στο πέλαγος,
ούτε φωτιά στα υψώματα
κι ας μην τους περίμεναν τα καράβια
όπως είχαν μηνύσει.

Ο καιρός προχώρησε φοβάμαι πολύ,
μακριά ασέληνη νύχτα,
τα χνάρια χάθηκαν στην άμμο,
αλάφρυναν τα κορμιά χωρίς έρμα,
τα χέρια, αδύναμα, τρέμουν.
Η καταχνιά μπαίνει τώρα
ως το μεδούλι.
Καιρός να ζυγίσουμε τ' αζυμούθια
από την αρχή οι πυξίδες.
Τα μάτια μνέουν στα μάτια,
εκείνοι,
το ίδιο ακοίμητοι
πίσω από τις ντάπιες,
ο τόπος ίδιος, ένα αλωνάκι,
φράχτης μπροστά στη λιμνοθάλασσα,
προκαλώντας.
Τούτη και μόνη,
άλλη έκδοχή δεν υπάρχει.

Μιχάλης Π. Δελησάββας

ΒΙΟΙ ΒΙΑΣ

“Φωτεινή αρίστων δάδα
ήθος κι αξιοπιστία”
μ' εξωτερική γυαλάδα
κι από μέσα δυσωδία.

Δεν εγνώριζαν μας είπαν
τι γινόταν στην αυλή τους,
δεν συγκάλυψαν, μα ήταν
ατυχής επιλογή τους...

Ένα σύστημα σε τέλμα
που τροφοδοτεί τη βία
και εθίζει μ' αίμα, σπέρμα,
μίσος κι ανθρωποφαγία.

Βία επικρατεί στους δρόμους
με ποικίλες παραλλάξεις
βία και στην εργασία
αν το δίκιο σου φωνάξεις.

Βία είν' η ανεργία
όταν σου χτυπάει την πόρτα
ανοχή στον εργοδότη
όσους έχουν πάθει ρώτα.

Βιασμός εάν προκύψει
σκέφτεται να καταθέσει
γιατί δεν μπορεί να πείσει
πως δεν είχε προκαλέσει.

Πάντα υπάρχει ένας Λιγδα-νης
όπου έχει κάποια χούγια...
“είναι ελεεινή πλεκτάνη”
αποφάνθηκε ο... Φούργιας.

Η σαπίλα στα κανάλια
όνειδος της πολιτείας
λένε είναι αν παρέμβουν
έλλειψη ελευθερίας.

Βία, βίος των “αρίστων”
που κατέχουν κάποια θέση
με επιλογή αχρήστων
κάνουν ότι τους αρέσει.

Βιασμοί και θεοφόρων
που ισχυρίζονται με πίστη
ότι είναι θείον δώρον
κι ο θεός δεν κάνει κρίση .

Η βία κι η διαστροφή
γνώρισμα του συστήματος
απαίτηση για υποταγή
όψεις ίδιου νομίσματος.

Δεν φτάνει η στοχοποίηση
ή κάποιων τιμωρία
θέλει κινητοποίηση
ν' αλλάξει η κοινωνία.

Δημήτρης Αρμόδωρος

ΓΙΑ ΛΙΓΟ ΦΩΣ!

Στην μοχθηρή μας τη ζωή
μία ελπίδα πάντα ζεί:
«Νά'ρθει μια κοινωνία
που να μην έχει βία».

Όλοι να ζούμε ειρηνικά
ελεύθεροι κι αφεντικά
στον ίδιο μας τον κόπο.
Να φτιάχνουμε τον τόπο.

Νάν' το ψωμάκι μας γλυκό
Χωρίς κανένα αφεντικό
να μας διαφεντεύει
και τον ιδρώ να κλέβει.

Έργα μεγάλα και καλά
θα γίνουν τότε και πολλά.
Θα ωφεληθεί η ζήση.
Χαμόγελο θ' ανθίσει.

Απ' το σκοτάδι προς το φως.
Να πορευθούμε όλοι, εμπρός!
Ν' αρπάξουμε δρεπάνι,
σφυρί μα και μελάνι!

Είν' η Ιστορία που καλεί
δεν παίρνει άλλη αναβολή.
Φωνάζουνε τα θύματα
κι αντιλαλούν τα μνήματα.

Γεώργιος Ελευθερουδάκης

Το χρώμα της εποχής

Ξεθωριασμένο κόκκινο
ξεβαμμένο πράσινο
αλλά το γαλάζιο μεταβάλλεται
σε όλο και πιο βαθύ μπλε
σχεδόν μαύρο
και το γκριζο διαρκώς σκουραίνει
μέχρι να γίνει εντελώς μαύρο
κατάμαυρό.

Ολοκλήρωση

Δυστυχώς επωχεύσαμεν!
Χαρίλαος Τρικούπης, 1893)
Τελικώς επωχεύσαμεν!
(Ελευθέριος Βενιζέλος, 1932)
Ολικώς επωχεύσαμεν!
(Γιώργος Καραντώνης, 2021)

Γιώργος Καραντώνης

ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΟΥ '21

Σβήστε τις τηλεοράσεις όταν η νύχτα
πέσει βαθυκύανη

όταν η μνήμη γίνει πάλι αίσθηση

το φως το μεσημέρι κύμα ξέξασπρο
σαρώνοντας τις νεκροπόλεις
φωτίζοντας πανέμορφη
τη Δήλο της ζωής

ας βαδίσουμε πάνω στο νωπό χορτάρι
μες σε χρυσές βροχές συμπαντικές

ας θυμηθούμε το ξεχασμένο εκείνο
ελευθερία ή θάνατος
τώρα σαν λευτεριά

στους ναρκοληπτικούς τηλεθεατές

Κώστας Δ. Υφαντής

~ ~ ~ 2020 ~ ~ ~

Οι καυτές ακτίνες του ήλιου απλώνονταν σαν ένας ουράνιος πυρακτωμένος ιστός αράχνης πάνω από τη γιγαντιαία τοιμεντούπολη διεισδύοντας σε κάθε λεωφόρο, σε κάθε πλατεία και σε κάθε στενάκι της, κάνοντας τη να μοιάζει περισσότερο με ενεργό ηφαίστειο κατακλυσμένο από ρυάκια λάβας παρά με μια γεμάτη παλμό και ζωή σύγχρονη πολιτεία. Όχι φίλε αναγνώστη, δεν υπερβάλω καθόλου!! Έτσι ακριβώς, και ακόμα χειρότερο ήταν εκείνο το κολασμένο καλοκαίρι του πολύ μακρινού πλέον έτους 2020. Η Αθήνα, σαν καζάνι που βράζει, στεκόταν με αδιόρθωτη και προκλητική αδιαφορία στη μέση του λεκανοπεδίου Αττικής ανάμεσα στα όχι και τόσο ψηλά βουνά της. Ήταν μεσημέρι 15αύγουστου και οι δρόμοι όπως μπορεί να φανταστεί κανείς απολύτως έρημοι, η κατάσταση αυτή όμως πέρα από την πρωτόγνωρη ζέστη δεν οφειλόταν στη μαζική έξοδο του λαού των Αθηνών στα νησιά και στα χωριά τους ως συνήθως (προς μεγάλη ανακούφιση των ντόπιων για πρώτη φορά!), αλλά σε εκείνη την καταραμένη απαγόρευση κυκλοφορίας που είχε ξεκινήσει περίπου στα τέλη Μάρτη εξαιτίας αυτής της τρομερής παγκόσμιας πανδημίας που χτύπησε την ανθρωπότητα εκείνο το δυσοίωνα έτος. Όπως σίγουρα θα χετε διαβάσει στα παμπάλαια βιβλία της ιστορίας μας, η πανδημία εκείνη εμφανίστηκε απρόσμενα και χτύπησε κεραυνοβόλα την καθιερωμένη τάξη των πραγμάτων εκείνης της εποχής επιφέροντας τρομερές πολιτικές και οικονομικές αλλαγές στο σάπιο και σαθρό κοινωνικό κατασκεύασμα που είχαν καταφέρει να οικοδομήσουν οι άνθρωποι εκείνου του αιώνα.

Ο καύσωνας απειλητικός όσο ποτέ, φαινόταν έτοιμος να κατασπαράξει και να δώσει τη χαριστική βολή σε όσους δεν κατάφερε να εξοντώσει ο κορωνοϊός. Τα air-condition είχαν αρχίσει να χαλάνε και η ΔΕΗ, η οποία βρισκόταν στα πρόθυρα της οικονομικής κατάρρευσης, λόγω της νέας κρίσης, έπασχε από τον δικό της ιό τα συμπύματα του οποίου ήταν ακατάπαυστες διακοπές ηλεκτρικού ρεύματος οδηγώντας τους αγνοούς, αλλά και πονηρούς συνάμα πολίτες σε αγανάκτηση και ψυχολογικό αδιέξοδο. Η αστυνομία σε ρόλο δήμιου προσπαθούσε με τα ανεγκέφαλα όργανα της να πραγματοποιεί συνεχώς ελέγχους στους από καιρό άνεργους πολίτες της χώρας με σκοπό να γεμίσει τα ταμεία του κράτους μέσω των τσουχτερών προστίμων, πολιτική που είχε επιβληθεί από την ανίερη κυβέρνηση του Ρούλη Μητρακάκη, άλλης μιας κυβέρνησης μαριονέτας σε ρόλο υποτακτικού διάφορων διαπλεκόμενων κύκλων και σκοτεινών συμφερόντων. Ο κοσμάκης τρομοκρατημένος στην πλειοψηφία του, είχε λουφάξει στα ανθυγιεινά κουτιά που ονομάζονταν εκείνη την εποχή "σπίτια" και περίμενε φοβισμένος να χτυπηθεί από ακόμα χειρότερα γεγονότα σαν το θήραμα που παραλυμένο από πανικό αφήνεται στο έλεος του κυνηγού του.

Παρόλαυτα, και καθώς όλοι γνωρίζουμε, ο άνθρωπος αποτελεί το πιο προσαρμοστικό και εφευρετικό ον από τους ζωικούς οργανισμούς του πλανήτη μας, επομένως ήταν πολλοί αυτοί που με διάφορες προφάσεις και τεχνάσματα προσπαθούσαν να παρακάμψουν και να αποφύγουν με δεξιότητες και αστραπιαίες με-

θόδους απατεωνιάς τα δυσβάσταχτα περιοριστικά μέτρα και τα όργανα επιβολής τους. Αρκετοί για παράδειγμα, παραχωρούσαν με ενοίκια και χρέωση ανά ώρα το σκύλο τους στους γείτονες ή σε διάφορους άλλους "πελάτες" ώστε να ξεπορτίζουν ανενόχλητοι με τη δικαιολογία της καθημερινής βόλτας του κατοικίδιου όπως προέβλεπε ο γνωστός σε όλους κωδικός υπ' αριθμόν 5. Άλλοι πάλι κάνοντας χρήση του κωδικού 6 έβγαιναν για "προσωπική άσκηση" ανά δυάδες κάνοντας από χαλαρό τζόκινγκ μέχρι λυσσαλέο τρέξιμο για να ξεχάσουν εκεί τις πίκρες τους και τα προβλήματά τους. Είναι γεγονός πως το ποσοστό αθλητών του Ελληνικού λαού εξαπλάσιαστηκε κατά τη διάρκεια της καραντίνας καθώς η άθληση αποτελούσε πλέον κίνητρο για να έρθει κανείς σε επαφή με τον έξω κόσμο, ενώ παράξενα φαινόμενα αθλητισμού αναφέρονταν συχνά στη διοίκηση της αστυνομικής διεύθυνσης. Συνηθισμένο φαινόμενο εκείνο το καλοκαίρι ήταν βλέπετε, παρές νέων μόλις τελείωναν την άσκηση τους τα καλοκαιρινά βράδια να συνωστίζονται σε πάρκα, άλση και πλατείες όπου ενυδατώνονταν με άφθονη και ανεξέλεγκτη κατανάλωση αλκοόλ και επιδίδονταν σε ξέφρενο από την καταπίεση γλέντι!

As τα αφήσουμε όμως για λίγο αυτά και ας επιστρέψουμε σε εκείνο το καυτό μεσημέρι του δεκαπενταύγουστου. Θα ήταν περίπου τέσσερεις η ώρα όταν η αδιατάραχη τάξη της ερημιάς φάνηκε επιτέλους να διαταράσσεται και να σπάει κάπως από την εμφάνιση στο πεζοδρόμιο ενός φαινομενικά ανέμελου νέου ανθρώπου που πορευόταν με ζωηρό και κεφάλτο βήμα. Ο Ιορδάνης βάδιζε στα πυρωμένα στενά της συνοικίας του Βύρωνα εξερευνώντας με το διαπεραστικό βλέμμα του τους άδειους δρόμους ευελπιστώντας για λίγη δράση, γεμάτος από ζωή, ερχόμενος σε πλήρη αντίθεση με την νέκρα του εξωτερικού περιβάλλοντος που τον περικύκλωνε ανελέητα. Στην τσέπη του βρισκόταν το μαγικό χαρτί με τον κωδικό 4 "παροχή βοήθειας", έναν αριθμό καλοζωγραφισμένο και περήφανο που περίμενε σε ετοιμότητα να τεθεί σε λειτουργία αποστομώνοντας και εκμηδενίζοντας πιθανό έλεγχο της αστυνομίας, περίπτωση όμως με λίγες πιθανότητες καθώς ο Ιορδάνης όντας καλά μυημένος στην ιχνηλασία περιφερόταν στα στενά με σχεδόν μυστικιστικό τρόπο χωρίς να έχει συχνά δυσάρεστες συναντήσεις. Από τι φάνηκε όμως τα γεγονότα πήραν διαφορετική τροπή αυτή τη φορά.

— Αλτ!!, που πας εσύ ρε?? ΨΗΛΑ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΑ! ακούστηκε μια ελεεινή στριγκλιά με απελπισμένο τόνο στη φωνή προσπαθώντας και η ίδια να πείσει τον εαυτό της ότι μπορεί να τρομάξει κάποιον.

Ξαφνιασμένος ο Ιορδάνης και χάνοντας προς στιγμήν την ανεμελιά του γύρισε απότομα να δει τι συμβαίνει. Χωρίς να το περιμένει βρέθηκε αντιμέτωπος με 4 ένστολους της δημοτικής αστυνομίας οι οποίοι ζούσαν πλέον το μύθο τους, κάνοντας συνεχείς ελέγχους με απερίγραπτο ζήλο, πάντα υπό την επήρεια της

φαντασίωσης πως έγιναν επιτέλους πραγματικοί αστυνομικοί.

"Πάλι αυτοί οι φλώροι οι δημόματσοι;" σκέφτηκε αστραπιαία ο φίλος μας ο οποίος είχε αρχίσει πάλι να αυτοκυριαρχεί στον εαυτό του.

— Καλησπέρα σας κύριοι! είπε με φανερά υποκριτικό θεατρικό τόνο στη χροιά του και τους κοίταξε με μάτι κοφτερό, που ξεχειλίζει από ειρωνεία.

— Τι καλησπέρα ρε μεγάλε, είσαι σοβαρός? δεν ξέρεις ότι υπάρχει απαγόρευση? που ζεις?? δικαιολογητικό εξόδου και γρήγορα!! φώναξε ένας χοντρός δημόματσος που τα ρούχα του ήταν έτοιμα να σκιστούν από το υπερβολικό πάχος. Δεξιά και αριστερά του στέκονταν 2 κοκαλιάρηδες δημοτικοί αστυνομικοί με σκοτεινό βλέμμα και φυσιογνωμία ρουφιάνου, ενώ λίγο πιο πίσω ένας ομολογουμένως πιο συμπαθής αστυνομικός ο οποίος αν κρίνουμε από το ύφος του πρέπει να βαριόταν αυτή τη δουλειά και δεν τον χαρακτήριζε κανένα αγωνιστικό πνεύμα για την εκτέλεση του καθήκοντός του.

— Μην εξάπτεστε! Δεν είναι υγιές με τέτοια ζέση! πρόφερε με κυνισμό ο Ιορδάνης.. Άλλωστε έχω όλα τα απαραίτητα έγγραφα εδώ! είπε και με μια γρήγορη ζογκλερική κίνηση γεμάτος αυτοπεποίθηση έβγαλε ένα τσαλακωμένο σκισμένο παλιόχαρτο κουνώντας το σπασμωδικά στον αέρα λες και απειλούσε τους αντιπάλους του με αυτό.

— Μετακίνηση κωδικός 4, παροχή βοήθειας! ανακοίνωσε με ύφος θριαμβευτή δίνοντας το χαρτί στους αντιπάλους του για να το ελέγξουν, ενώ πρόσθεσε με επεξηγηματικό τόνο πως πάει να βοηθήσει μια ηλικιωμένη γιαγιά που μένει στο Παγκράτι, μακρινή συγγενή του από το ορεινό χωριό που κατάγεται. Η πραγματικότητα βέβαια διέφερε, καθώς ούτε καταγόταν από ορεινό χωριό αλλά από τη παραλία της Νάξου, ενώ η ηλικιωμένη κυρία που αναφέρθηκε πρωτίτερα δεν ήταν άλλη από τον Τέλη, τον καλό του φίλο που πραγματικά χρειαζόταν παροχή βοήθειας για να πει με παρέα το φρέντο εσπρέσσο του και γιατί όχι, να παίξει και μια παρτίδα σκάκι με έναν φίλο ώστε να μη πέσει θύμα της ανίας και της μελαγχολίας που πρόσφερε απλόχερα και γενναίοδωρα η κατάσταση της καραντίνας.

— Χα! Ας γελάσω! καλά αγόρι μου με αυτό το μπακαλόχαρτο νόμιζες θα τη βγάλεις καθαρή?? δεν ζούμε πλέον στη δεκαετία του 80 να σου θυμίσω αλλά στο 2020! εφόσον δεν έστειλες μήνυμα με το κινητό σου θα σου γράψουμε πρόστιμο... μην ανησυχείς όμως δεν είναι πολλά μόνο 2500 χιλιάδες ευρώ.. για σένα.. επειδή είσαι καλό παιδί και σε συμπάθησα! είπε γελώντας ο εύσωμος της παρέας και με ένα άσχημο χαμόγελο που αντανακλούσε κακία, μικροψυχία και κόμπλεξ κατωτερότητας αποκάλυψε τα θεόστραβα δόντια του, χαλασμένα πιθανότατα από τις πολλές τροφές. Οι δυο λεπτοί ρουφιάνοι δίπλα του γέλασαν υποτακτικά περηφανευόμενοι για την ευγλωττία του αρχηγού τους.

"Σκούρα τα πράγματα αδερφέ μου! για δεσ που αυτός ο χοντρομαπάς μου την έφερε κανονικά" είπε ο Ιορδάνης σε ένα σύντομο διάλογο με την συνείδηση του, ενώ σφιγμένος πλέον και αρχίζοντας να χάνει την άνεση του το μυαλό του στροφάριζε γρήγορα ψάχνοντας τρόπο να βγει από τη δύσκολη θέση.

— Μα καλά που να τα βρω τα δυόμιση χιλιάρικα??

εδώ ούτε το φρέντο εσπρέσσο μας δεν έχουμε να αγοράσουμε έτσι όπως μας κάνανε τα χρέη! επίσης δεν υποχρεούμαι να έχω ηλεκτρονικό μήνυμα ο νόμος προβλέπει και το χειρόγραφο! δεν ντρέπεστε να θέλετε να με γράψετε ενώ δεν έχω κάνει παράβαση?

Ο ελεγκτής γέλασε νευρικά και πήρε ένα βλέμμα ελαφρώς σαδιστικό.

— Για δείτε το πουλάκι μου ξέρει και τι λέει ο νόμος! έχεις δίκιο το χειρόγραφο σημείωμα επιτρέπεται, το πρόβλημα όμως είναι πως εσύ δεν έχεις καθόλου σημείωμα! φώναξε και έσκισε με μίσος το δικαιολογητικό μπακαλόχαρτο.

"Έ όχι ρε πούστη! τελικά έπεσα σε μεγάλο μαλάκα!" σκέφτηκε αυθόρμητα ο πρωταγωνιστής μας.

— Αυτό που κάνει λέγεται κατάχρηση εξουσίας και από την τσέπη μου δεν θα πάρεις ούτε 50 λεπτά όχι δυόμιση χιλιάρικα. Είπε αποφασιστικά ο νέος καθώς ένιωσε ένα κύμα θάρρους να ξεχύνεται ορμητικά στο στήθος του, το είδος του θάρρους που έχει κανείς όταν ξέρει ότι έχει το δίκιο με το μέρος του.

— Άσε τα ανθρωπιστικά ηθικολόγε μου και δώσε τα στοιχεία σου να τελειώνουμε μ αυτή την υπόθεση... πρόσθεσε αόριστα το όργανο καθώς ο μπόυφος αυτός είχε από μόνος του σκίσει το χαρτί με τα στοιχεία του πολύτη μερικά δευτερόλεπτα πριν.

Όπως είναι εμφανές τα περιθώρια στένευαν, παράλαυτα η ζωή ακόμα και σ αυτούς τους χαλεπούς καιρούς παραμένει πάντα απρόβλεπτη και ο παράγοντας του αιφνιδιασμού ποτέ δεν χάνει την ισχύ του σαν νόμος του σύμπαντος. Αν ο θηρευτής αφήσει την προσοχή του να αφαιρεθεί, το θήραμα σε περίπτωση που είναι "ξύπνιο" θα αντιδράσει. Σαν από θαύμα τη σκηνή διέκοψε μια μελωδία σκυλάδικου τραγουδιού, γνωστή επιτυχία του Γρηγόρη Γομίδη η οποία έφερε στους παρευρισκόμενους μια στιγμή απορίας και σασιτίμας. Σε όλους δηλαδή εκτός από τον σωματώδη φίλο μας της δημοτικής αστυνομίας ο οποίος συνηθισμένος, όπως φαίνεται στο κομμάτι αυτό και σαν να μην τρέχει τίποτα, έβγαλε το κινητό του από την τσέπη του για να απαντήσει στη κλήση που δεχόταν, δίνοντας έτσι στον Ιορδάνη και τους υπόλοιπους να καταλάβουν από που ξεχυνόταν αυτή η τρισάθλια κακοποίηση της πέμπτης καλής τέχνης, της μουσικής.

— Τι είναι πάλι ρε Βάσω? Τι? ΜΙΛΑΣ ΣΟΒΑΡΑ? ΚΑΗΚΕ ΤΟ ΦΑΓΗΤΟ? καλά και τι θα φάμε τώρα μωρή ηλίθια?!? Να μου παραγγείλεις σουβλάκια δεν με ενδιαφέρει! άρχισε να γαυγίζει σαν λιμασμένο σκυλί ο αρχηγός της ομάδας ο οποίος είχε χάσει τόσο τη ψυχραιμία του που τα μάτια του θόλωσαν, το στόμα του άφρισε σαν φουρτουνιασμένη χειμωνιάτικη θάλασσα του αιγαίου ενώ με διάφορες νευρόσπαστες άναρχες κινήσεις κούναγε τα άκρα του προς όλες τις κατευθύνσεις δίχως να ξέρει τι του φταίει. Η ψυχική του κατάσταση είχε πραγματικά κλονισθεί μετά τα δυσάρεστα νέα περί φαγητού που έλαβε καθώς μια απόλαυση είχε ο καημένος ο άνθρωπος - εκτός από το να γράφει άδικα πρόστιμα- και αυτή ήταν ένα καλό πιάτο φαί για βραδινό μετά από μια κοπιαστική μέρα στη δουλειά.

Δεν θα εμφανιζόταν καλύτερη ευκαιρία, ο ήρωας μας έπρεπε να δράσει αποφασιστικά και άμεσα, χωρίς χρονοτριβή. Ο οποιοσδήποτε συλλογισμός θα τον αδρανοποιούσε και θα τον άφηνε σε μια αναπόφασιστη χαο-

τική κατάσταση, το ζήτημα ήθελε αστραπιαία δράση δίχως σκέψη! Ο Ιορδάνης καθοδηγούμενος από ένα ασύστολο θράσος που ούτε κ' αυτός δεν ήξερε ότι είχε έδωσε μια πρόσθια κλωτσιά στο χοντρομπαλά ο οποίος από τη σύγχυση που τον διακατείχε δεν φαινόταν να έχει και την καλύτερη ισορροπία έτσι και αλλιώς. Το μόνο που χρειαζόταν ήταν μια αιφνιδιαστική άσκηση φορτίου πάνω σ αυτό το δυσανάλογο κορμί και οι νόμοι της φύσης, όπως η φυγόκεντρος δύναμη, θα έκαναν τα υπόλοιπα. Η καλά προπονημένη κλωτσιά του Ιορδάνη που είχε εξασκηθεί στην τέχνη της βιρμανέζικης πυγμαχίας πέτυχε το στόχο της στην αριστερή πλευρά του διαφράγματος και των πλευρών. Ο μέχρι προ ολίγου θύτης, αφού ως δια μαγείας μετατράπηκε σε θύμα, έπεσε με φόρα πάνω στη μοτοσυκλέτα του παρασέρνοντας την και αυτήν με αποτέλεσμα να βρεθεί αβοήθητος στο έδαφος φωνάζοντας. Οι δύο ρουφιάνοι ρίχτηκαν πάνω στον Ιορδάνη ο οποίος με φωνές και χτυπήματα τους κρατούσε πίσω. Ξαφνικά στο παράθυρο του πρώτου ορόφου εμφανίστηκε μια καλόκαρδη μεσόκοπη στρουμπουλή κυρία η οποία κραυγάζοντας πολεμικά "αλήτες! αφήστε το παιδί! δεν μας έχετε αφήσει φράγκο!" πέταξε ένα κρύο κουβά νερό στα κεφάλια τους. Πριν προλάβουν να συνειδητοποιήσουν τι κακό τους χτύπησε, τα όργανα του νόμου είδαν τον ατίθασο νέο να φεύγει τρέχοντας σαν τζαμαϊκανός δρομέυς.

Κράτα τον! Πιάσ'τον! ούρλιαξαν απελπισμένα στον τέταρτο δημοτικό αστυνομικό ο οποίος βρισκόταν πολύ κοντά στον φυγά και τόση ώρα παρακολουθούσε σιωπηλά τα δρώμενα. Με μια αρμονική κίνηση χορευτή ο αστυνομικός έκανε ένα διαγώνιο πίσω βήμα ανοίγοντας έτσι με εμφανή τρόπο περισσότερο χώρο στον Ιορδάνη ενώ τον κοίταζε ταυτόχρονα με ένα βλέμμα

συμπόνοιας.

"Για δες υπάρχουν ακόμα καλοί άνθρωποι!" σκέφτηκε ο νέος που καθώς όμως ο χρόνος τον πίεζε δεν στάθηκε να ευχαριστήσει τον συνεργό του. Μέσα σε ελάχιστο χρόνο χτύπαγε το κουδούνι της πολυκατοικίας του Τέλη. Ανέβηκε γρήγορα λουσμένος στον ιδρώτα και πέταξε τη μπλούζα του μακριά ενώ ξάπλωνε το κουρασμένο από την ένταση κορμί του σε ένα καναπέ. Ο Τέλης πιο χαλαρός και από "χαλαρό ποτάκι" σε κοσμοπολίτικο μπαράκι της Αμοργού έκλεισε το περιοδικό τέχνης "Βαλέρια" που διάβαζε ως ανήσυχο καλλιτεχνικό πνεύμα που ήταν και κοίταξε τον επισκέπτη του με μια απερίγραπτη απορία αποτυπωμένη στο πρόσωπό του.

— Που είσαι ρε Jordan? Μα καλά πως ιδρωσες έτσι ρε μαλάκα? πόση ζέστη κάνει εκεί έξω?? πάρε να δροιστείς γιατί σε βλέπω και σε λυπάμαι έτσι όπως είσαι σαν κατάδικος της κολάσεως, είπε εύθυμα και έδωσε ένα παγωμένο ποτήρι φρέντο εσπρέσσο σκέτο στον χτυπημένο από τον καύσωνα φίλο του.

— Άσε φίλε μου! Μιλάμε για πολύ ζέστη που να στα λέω!! γέλασε κυνικά ο Ιορδάνης ενώ ρούφηξε δυνατά το αγαπημένο του απεριτίφ!

Ο ήλιος άρχισε να πέφτει και η καυτή λάβα έδωσε τη θέση της σε μια υποτυπώδη ψευτοδροσιά. Τα πάρκα γέμισαν με φιλόζωους και σκυλιά -ιδιόκτητα και δανεισμένα-, οι πρώτοι δρομείς άρχισαν να τρέχουν φανερώνοντας το αθλητικό και αγωνιστικό πνεύμα της πόλης, ενώ η νεολαία μαζευόταν ντυμένη αθλητικά και εφοδιασμένη με μπουκάλια αλκοόλ, ακούγοντας μουσική από τα κινητά, για το καθιερωμένο γλεντοκόπι της... το έτος ήταν 2020!

Δημήτρης Υφαντής

Το περιοδικό μας από τις αρχές του 2017 εκτός από την έντυπη κυκλοφορία του ταξιδεύει και μέσω του διαδικτύου, όπου επισκέπτονται τις σελίδες του εκατοντάδες αναγνώστες στον Ιστότοπο:

issuu.com/fonilogotexnwn

Εδώ μπορείτε κι εσείς να μας διαβάσετε άνετα ξεφυλλίζοντάς το. Επίσης, μπορείτε να στέλνετε έργα και συνεργασίες σας σε μορφή word, όπως και φωτογραφίες σας, απόψεις ή παρατηρήσεις για την έκδοσή μας, στο e-mail του περιοδικού:

flogotexnwn@yahoo.gr

Επιλέγετε, αν είναι δυνατό, τα πεζά κείμενά σας να μην ξεπερνούν τις 1600 λέξεις (2 δακτυλόγραφες σελίδες), για διευκόλυνση της σελιδοποίησης. Και αν επιθυμείτε, στείλτε μας την ηλεκτρονική σας διεύθυνση για να παραλάβετε το τεύχος που σας περιέχει, ανέξοδα.

Συνδικάτα και Ομοσπονδίες ενάντια στο αντεργατικό έκτρωμα

Την **Πέμπτη 3 του Ιούνη**, μήνυμα ξεσηκωμού σε κάθε χώρο δουλειάς, σε κάθε εργατική - λαϊκή γειτονιά και σε πολλές πόλεις έστειλε το μεγάλο συλλαλητήριο. Στην Αθήνα η μεγάλη πορεία ξεκίνησε από τα Προπύλαια και μέσω της Πεσματζόγλου ανέβηκε την Σταδίου, ενώ στην κεφαλή της είναι το πανό των Εργατικών Κέντρων - Ομοσπονδιών και Συνδικάτων που αναγράφει: «Το νομοσχέδιο έκτρωμα να αποσυρθεί. Κάτω τα χέρια απ' το θωρο».

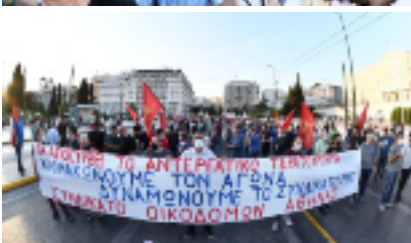
Κατάμεστα τα μπλοκ των εργατικών σωματείων, των φοιτητικών και σπουδαστικών συλλόγων, της ΟΓΕ, της Ομοσπονδίας Βιοτεχνικών Σωματείων Αττικής (ΟΒΣΑ), των συνταξιούχων. Οι χιλιάδες λαού «σφυροκοπούν» με συνθήματα την κυβέρνηση και το νομοσχέδιο - τερατούργημα, απαιτώντας την απόσυρσή του, καθώς

και το ξήλωμα όλου του αντεργατικού οπλοστασίου διαχρονικά των κυβερνήσεων.

«Λάστιχο ωράριο, λάστιχο ζωή, οργανώσου τώρα για την ανατροπή», «τέρμα πια στη σύγχρονη σκλαβιά, σταθερή δουλειά ζητά η εργατιά», είναι τα συνθήματα που κυριαρχούν.

Όταν η πορεία έφτασε έξω από το υπουργείο Εργασίας πέταξαν στο αέρα «χαρτονομίσματα» των «50 ...ρεπτό», καταγγέλλοντας με τον ευρηματικό αυτόν τρόπο την απλήρωτη υπερωρία που θέλουν να επιβάλουν κυβέρνηση και εργοδοσία.

Έξω από τη Βουλή οι εργαζόμενοι διεμήνυσαν ότι το νομοσχέδιο δεν παίρνει «μερεμέτια», «φτιασιδώματα» - τώρα να αποσυρθεί. Και κάλεσαν σε συνέχιση του αγώνα με μαζική συμμετοχή στην απεργία στις **10 Ιούνη**.

~~~~~ Πειραιάς ~~~~~

Χαλκίδα

Κέρκυρα

Ελευσίνα

~~~~~ Θεσσαλονίκη ~~~~~

Πρέβεζα

Γιάννενα

Λέσβος

~~~~~ Πάτρα ~~~~~

Βόλος

~~~~~ Τρίκαλα ~~~~~

Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΕΡΓΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ - ΕΚΤΡΩΜΑ

Την **Πέμπτη 10 Ιούνη** όλη η χώρα «παρέλυσε» από τη συμμετοχή χιλιάδων εργαζόμενων στην μεγαλύτερη απεργία των τελευταίων ετών και στις ογκώδεις συγκεντρώσεις τους. Στην Αθήνα, όπου από νωρίς το πρωί πολλοί χώροι δουλειάς είχαν «νεκρώσει», ένα απεργιακό ποτάμι σχηματίστηκε με χιλιάδες διαδηλωτές να καταφτάνουν στις προσυγκεντρώσεις.

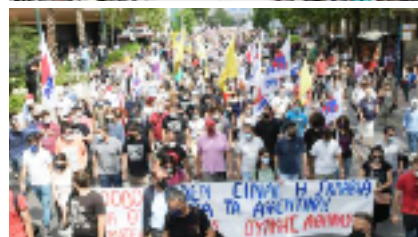
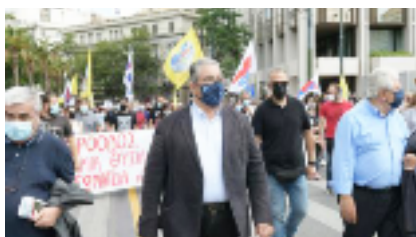
Χαρακτηριστικό του τεραστίου μεγέθους της απεργιακής κινητοποίησης ήταν ότι η συγκέντρωση στα Προπύλαια, πριν ακόμα ξεκινήσει, εκτεινόταν από το Σύνταγμα μέχρι την Ομόνοια, με τον κόσμο διαρκώς να καταφθάνει.

Στη συνέχεια το απεργιακό ποτάμι με τους χιλιάδες διαδηλωτές, που καταλάμβαναν ολόκληρη την οδό Πανεπιστημίου, ύψωσαν τις σημαίες

φωνάζοντας συνθήματα όπως, «Συμβάσεις κλαδικές - αυξήσεις των μισθών - Είναι η απαίτηση των εργατών» και «Με καθεστώς γαλέρας των εργατών - αυξάνουμε τα κέρδη των εργοδοτών» κ.α.

Τα συνδικάτα σε διάταξη περικύκλωσαν πάνω και κάτω την Πλατεία Συντάγματος ενώ επί ώρα χιλιάδες διαδηλωτές περνούσαν έξω από τη βουλή. Φθάνοντας οι φοιτητικοί σύλλογοι άναψαν καπνογόνα, ενώ τα συνθήματα δονούσαν την ατμόσφαιρα: «10ωρη δουλειά - 200 ευρώ μισθός αυτός είναι ο εκσυγχρονισμός», «7ωρο - 5νθημερο σταθερή δουλειά - αυτό ζητάει η εργατιά»,

Κλιμακώνοντας την πάλη τους, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις πρότειναν νέα μέρα απεργίας, την **Τετάρτη 16 Ιούνη**.

Ελευσίνα

Πειραιάς

Σαλαμίνα

~~~~~ Θεσσαλονίκη ~~~~~

Αίγινα

Αλεξανδρούπολη

Αγρίνιο

Αμφιλοχία

Αλιβέρι

Άρτα

Βέροια

Βόλος

Δράμα

Ελασσόνα

Φωκίδα

Γιάννεα

Ηράκλειο

Καρδίτσα

Καλαμάτα

Καρπενήσι

Κάρυστος

Καστοριά

Κατερίνη

Κέρκυρα

Καβάλα

Κομοτινή

Κόρινθος

Κίως

Κοζάνη

Λακωνία

Λαμία

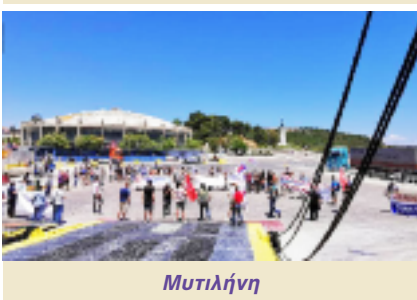
Λάρισα

Λέρος

Λευκάδα

Μυτιλήνη

Νάουσα

Νάξος

Ναύακτος

Πάτρα

Πολύγυρος

Πτολεμαΐδα

Πρέβεζα

Πύργος

Ρόδος

Σαντορίνη

Σάμος

Σύρος

Θεσσαλονίκη

Θήβα

Τρίκαλα

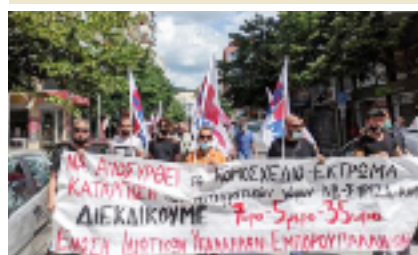
Χανιά

Χαλκίδα

Χίος

Ξάνθη

Ζάκυνθος

Και πάλι μεγάλες απεργιακές συγκέντρώσεις κατά του νομοσχεδίου

Την **Τετάρτη 16 Ιούνη** εργάτες, επαγγελματιοβίτες, γυναίκες, απόμαχοι της δουλειάς, οι συνταξιούχοι και οι φοιτητές, η αυριανή βάρδια της εργατικής τάξης, σε όλη τη χώρα διατράνωσαν «Κάτω τα χέρια από το θωρο δεν είναι για παζάρια και για διάλογο» και «Τέρμα πια στη σύγχρονη σκλαβιά - Σταθερή δουλειά ζητά η εργατιά».

Οι χιλιάδες εργαζόμενοι βρέθηκαν και πάλι από τα ξημερώματα στους χώρους δουλειάς για την περιφρούρησή της Απεργίας τους και κατέβηκαν το πρωί στις απεργιακές κινητοποιήσεις.

Στην Αθήνα η πολύ μεγάλη απεργιακή συγκέντρωση στο Σύνταγμα που διοργάνωσαν Ομοσπονδίες και Συνδικάτα το πρωί της Τετάρτης, έστειλε μήνυμα ότι η εργατική τάξη

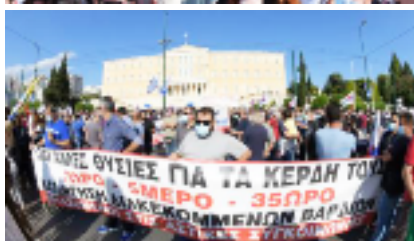
πετάει το νομοσχέδιο στα σκουπίδια, δυναμώνει την πάλη για 7ωρο, 5ήμερο, 35ωρο, ΣΣΕ, αυξήσεις στους μισθούς, κατάργηση όλων των αντεργατικών μέτρων της ΝΔ, του ΠΑΣΟΚ και του ΣΥΡΙΖΑ.

Το αγωνιστικό ραντεβού ανανεώθηκε για τις 5 μ.μ. στο Σύνταγμα, την ώρα που στην Ολομέλεια της Βουλής η κυβέρνηση συνέχιζε χωρίς ντροπή να διατείνεται πως το νομοσχέδιο συμβάλλει στον «εκσυγχρονισμό»

της εργασίας, στην «προστασία» των εργαζομένων και των δικαιωμάτων τους. Όμως οι πετυχημένες απεργιακές κινητοποιήσεις, οι συγκεντρώσεις και οι διαδηλώσεις έχουν ήδη «καταψηφίσει» το νομοσχέδιο και αποκαλύψει πλατιά στους εργαζόμενους το περιεχόμενο και τον στόχο του.

~~~~~ Το συλλαλητήριο το απόγευμα στο Σύνταγμα ~~~~~

~~~~~ Θεσσαλονίκη ~~~~~

Άρτα

Καβάλα

Κομοτηνή

Κοζάνη

ΚΩΣ

Λάρισα

Εύβοια

~~~~~ Πάτρα ~~~~~

Πύργος

Σάμος

Νάουσα

Πέλλα

Αγρίνιο

Σέρρες

Δράμα

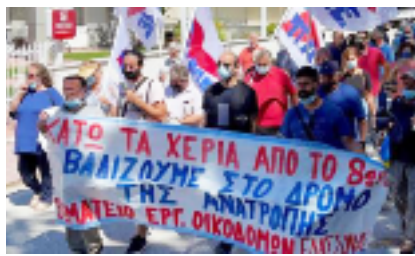
Αλεξανδρούπολη

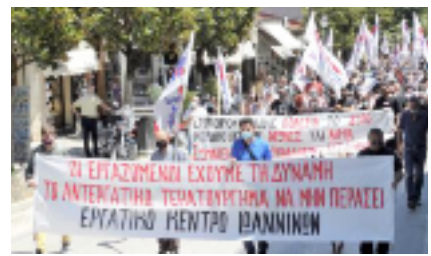
Βόλος

Χαλκίδα

Ελασσόνα

Γιάννενα

Γουμένισσα

Γιαννιτά

Ηράκλειο

Ικαρία

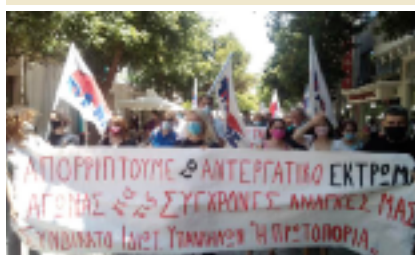
Καλαμάτα

Καρδίτσα

Λαμία

Κατερίνη

Λέσβος

Λευκάδα

Κέρκυρα

Γρεβενά

Λήμνος

Λιβαδειά

Νάουσα

Νάξος

Πάτμος

Ναύπακτος

Πολύγυρος

Πρέβεζα

Πτολεμαίδα

Ρόδος

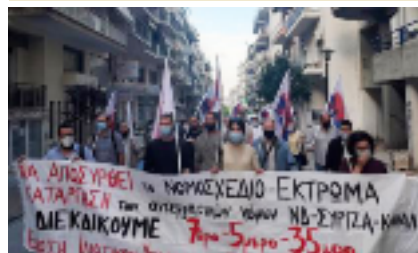
Τρίκαλα

Βέροια

Χανιά

Ξάνθη

Φλώρινα

Ζάκυνθος

Χίος

Μυτιλήνη

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ - ΓΟΝΕΙΣ - ΜΑΘΗΤΕΣ

δυναμική απάντηση στο νομοσχέδιο του υπουργείου Παιδείας

Την **Τετάρτη 7 Ιούλη**, εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές διαδήλωσαν στο κέντρο της Αθήνας. Ήταν μια πρώτη δυναμική απάντηση στο αντιδραστικό νομοσχέδιο που μετατρέπει το σχολείο σε επιχείρηση, γενικεύει τις μορφωτικές ανισότητες και απαξιώνει τους εκπαιδευτικούς.

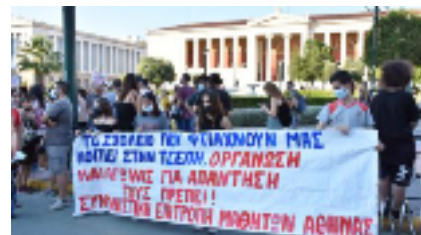
Η συγκέντρωση έγινε στα Προπύλαια όπου κάλεσαν δεκάδες εκπαιδευτικά σωματεία, οι δυο ομοσπονδίες τους ΟΛΜΕ και ΔΟΕ, όπως και η Ομοσπονδία Γονέων Αττικής, μαζί και Ενώσεις Γονέων και η Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών Αθήνας.

Το πανό της Ομοσπονδίας Γονέων έδινε το στίγμα της κινητοποίησης: «Όχι στην κατηγοριοποίηση των σχολείων - Δώστε λεφτά για την Παιδεία». Οι εκπαιδευτικοί συμπλή-

ρωναν με τις πικέτες: «Η αυτονομία είναι μια απάτη, φορτώνει κι άλλα βάρη στον λαού την πλάτη», «Δάσκαλος σκυφτός και φοβισμένος - αμόρφωτος λαός και υποταγμένος». Οι μαθητές δήλωναν με το πανό τους: «Το σχολείο που φτιάχνουν μας κοιτάει στην τσέπη. Οργάνωση κι αγώνας για απάντηση τους πρέπει».

Ενώ οι ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί από τον Σύλλογο «Ο Βύρων» ξεκαθάριζαν ότι «αναβαθμισμένο σχολείο δεν είναι το σχολείο-επιχείρηση», απαιτώντας «δικαίωμα στη μόρφωση σε όλα τα παιδιά».

Η πορεία κατέληξε στο Σύνταγμα, όπου οι διαδηλωτές ανανέωσαν το ραντεβού τους με κορύφωση τη μέρα ψήφισης του νομοσχεδίου και διαμήνυσαν ότι το νομοσχέδιο θα μείνει στα χαρτιά.

Πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο - «Όχι στο αντιδραστικό νομοσχέδιο»

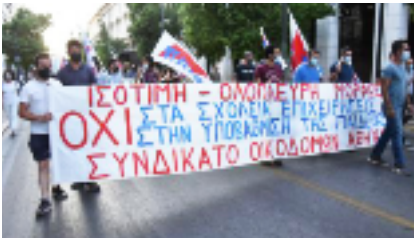
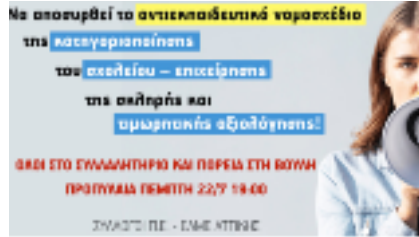
Την Πέμπτη 22 Ιούλη εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές, φοιτητές και εργαζόμενοι, σε μια μεγάλη συγκέντρωση στα Προπύλαια, εναντιώθηκαν στο πολυνομοσχέδιο που αλλάζει τον χαρακτήρα του σχολείου, που κατηγοριοποιεί τους μαθητές, εντείνει τους ταξικούς φραγμούς, αναγκάζει τις λαϊκές οικογένειες να βάζουν πιο βαθιά το χέρι στην τσέπη και ουσιαστικά αφήνει απ' έξω τα παιδιά των φτωχών - λαϊκών οικογενειών. Επίσης, διεκδίκησαν να γίνουν τώρα μαζικοί διορισμοί και να παρθούν μέτρα προστασίας στα σχολεία.

«Η αυτονομία είναι μια απάτη, φορτώνει κι άλλα βάρη στον λαό την πλάτη», «Κούλη, Κεραμέως ακούστε το καλά, αυτό το νομοσχέδιο θα μείνει στα χαρτιά. «Όχι στην παιδεία για λίγους κι εκλεκτούς, αγώνας ενάντια στους ταξικούς φραγμούς», είναι μερικά από τα συν-

θήματα που ακούστηκαν, ενώ το πανό στην κεφαλή έγραφε: «Απόσυρση τώρα».

Μετά την συγκέντρωση στα Προπύλαια και τους χαιρετισμούς που έγιναν εκεί, ακολούθησε μια μαχητική πορεία προς την Βουλή, όπου ολοκληρώθηκε η κινητοποίηση.

Στην κινητοποίηση συμμετείχαν σωματεία των εκπαιδευτικών, φορείς του γονεϊκού κινήματος, η Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών, Φοιτητικοί Σύλλογοι της Αθήνας και εργατικά συνδικάτα. Με τα δικά τους πανό διαδήλωσαν επίσης η ΟΓΕ και η Ομοσπονδία Βιοτεχνικών Σωματείων Αττικής. Οι διαδηλωτές ανανέωσαν το ραντεβού τους για την ημέρα ψήφησης του πολυνομοσχεδίου και είναι αποφασισμένοι να συνεχίσουν τον αγώνα τους κάτω από όλες τις συνθήκες.

Συγκέντρωση ενάντια στο νομοσχέδιο των ταξικών φραγμών και της αμορφωσιάς

Την **Τετάρτη 28 Ιούλη** το απόγευμα, - ημέρα ψήφισης του αντικειμενικού νομοσχεδίου, εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές και εργαζόμενοι, συγκεντρώθηκαν στο Σύνταγμα και ξεκαθάρισαν πως θα καταργηθεί στην πράξη, μέσα από τους αγώνες:

ΕΛΜΕ, Σύλλογοι Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Αττικής και η Πρωτοβουλία Αναπληρωτών και οι Εκπαιδευτικές Ομοσπονδίες ΟΛΜΕ και ΔΟΕ. Επίσης, Ομοσπονδία Γονέων Αττικής και η Πανελλήνια Ένωση Γονέων Μουσικών και Καλλιτεχνικών Σχολείων και Σύλλογος Εργαζομένων στην Ιδιωτική Εκπαίδευση ν. Αττικής «ο Βύρων». Επίσης συμμετοχή είχαν μια σειρά Συνδικάτων εργαζομένων Αττικής.

«Δεν θα περάσει το σχολείο-επιχείρηση των ταξικών φραγμών. Σύγχρονη, δημόσια, δωρεάν Παιδεία για όλους». Έγραφε το μήνυμα στο γιγαντοπανό που απλωνόταν στην πλατεία Συντάγματος, την ώρα που στη Βουλή πλησίαζε η ώρα της ψηφοφορίας για το νομοσχέδιο - έκτρωμα, αποκάλυπτε το αντιδραστικό περιεχόμενό του.

Με τις ομιλίες, τα πανό, τις σημαίες και τα συνθήματα ακούστηκε δυνατά μέσα στη Βουλή ένα ηχηρό «Όχι» στο νομοσχέδιο που θα εντείνει τους ταξικούς φραγμούς σε βάρος της μόρφωσης των παιδιών των εργατικών – λαϊκών οικογενειών. Ο αγώνας μόνο δεν τελειώνει με την ψήφιση του, αλλά τώρα ξεκινάει.

~~~~~ Θεσσαλονίκη ~~~~~

**Το έπος του '40
(Μέσα από τον ξένο Τύπο)**

«Ωδή στην πατρίδα»: «Πατρίδα που σε γνώρισα/ στ' αναγνωστικά του σχολείου/ πάνω στο λόφο του Κολωνού/ Πατρίδα που σ' αγάπησα/ στις διηγήσεις του περήφανου παππού/ πλάι στη σβησμένη ξυλόσομπα/ Πατρίδα που σε ανακάλυψα/ μέσα στις σκοπιές της ομιχλώδους Λάρισας/ Πατρίδα που σε θαύμασα/ στις απαντοχές της Κομοτηνής/ Πατρίδα που σε λησμόνησα/ τρέχοντας από 'δω κι από 'κει/ για να βρω μίαν άλλη ταυτότητα/ Πατρίδα που σ' έχασα/ -ευτυχώς για λίγο-/ χαμένος κι εγώ στις φρούδες υποσχέσεις/ μιας παγκοσμιοποιημένης ειρήνης/ Πατρίδα που σε πλήγωσα/ αρνούμενος την ιστορία και τους ήρωές σου/ Πατρίδα που σε πρόδωσα/ κρατώντας και κυματίζοντας άλλες σημαίες/ Πατρίδα-μάνα/ πρέπει να ξαναγυρίσεις κοντά μας/ να προστατεύσεις όλα σου τα παιδιά/ στην Ελλάδα και στην ξενιτειά/ από τους κινδύνους του μέλλοντος/ Χωρίς εσένα/ κρατάμε τη δάδα μιας δόξας/ που μας καίει δίχως ποτέ να μας φωτίζει.»

Γιάννης Πανούσης

(απόσπασμα από από την ποιητική συλλογή το «Μοιρόγραφο»)

Η ηρωική και σθεναρή αντίσταση του ελληνικού λαού στο Αλβανικό Μέτωπο, το '40, κατέδειξε και τις ιστορικές καταβολές μας για την ελευθερία και την ανεξαρτησία.

Ο Μάριο Τσέρβι, δημοσιογράφος από την Ιταλία, γράφει στις πρώτες εικόνες από το μέτωπο: «Τα χιόνια και η λάσπη στα βουνά της Αλβανίας! Κάτω από το άσπρο σάβανο ξεφύτρωναν κορμιά σκοτωμένων, κράνη, παγούρια, ψοφίμια μουλαριών, το σάπιο φύλλο χαρτιού, που πάνω του ξεχώριζαν ακόμα ίχνη γραφής κανενός γράμματος στις οικογένειες. Αποσπάσματα δυσανάγνωστα. Φράσεις άναρθρες. Κομμάτια χαρτιού ματωμένα».

Η «Χέραλντ Τρίμπουν» στις 10/11/40 έγραφε: «Το πάλοι μεγαλείον της Ρώμης κατέπεσεν μέχρι σημείου, ώστε να σημαίνει παλληκαριές και φοβέρες εναντίον εκείνων τους οποίους δεν επερίμεναν να κτυπήσουν από πίσω. Αλλά οι Έλληνες την ώραν αυτήν, αν και ολιγώτεροι και με πτωχόν εφοδιασμόν, του νεώτερου μηχανικού πολέμου, ενθουμούνται και υπερασπίζονται την Ελλάδα της δόξης. Η ιδική μας άποψις είναι πως ο,τιδήποτε και αν συμβεί, η Ελλάς στέκεται ένα φωτεινόν σημείον μέσα εις το σκότος. Ουδέποτε δυσκολώτερον έργον ανελήφθη και εξετελέσθη τόσο προθύμως, όσον η σημερινή εκστρα- τεία υπό των Ελλήνων στρατιωτών».

Η εφημερίδα «Τάιμς Χέραλντ» στις 20/11/40 γράφει: «Οιαδήποτε και αν είναι η τύχη της Ελλάδος μέχρις ότου συντριβή ο φασισμός, οι Έλληνες εκέρδισαν ήδη τον αιώνιον σεβασμόν και θαυμασμόν όλων εκείνων που πιστεύουν εις τα ιδεώδη της ελευθερίας. Οι συνέπειες του ηρωισμού των

παιδιών της Ελλάδος θα αποδειχθούν, χωρίς αμφιβολία, κοσμοϊστορικής σημασίας».

Το αμερικανικό περιοδικό «Theatre Arts», διά του ανταποκριτή του, Burnett Hershen, έγραφε: «Ω, Αμερική! Πού είναι το θάρρος εκείνο που σε διηγείρε διά να αγωνισθής διά τα ίδια ιδεώδη επί του ιδίου εδάφους; Μας δίδεται ευκαιρία σήμερα να πληρώσωμε μέρος του χρέους προς την Ελλάδα, διότι δεν θα ημπορέσωμε ποτέ να το πληρώσωμε ολόκληρον».

Ο πολεμικός ανταποκριτής του BBC έλεγε: «Εάν, παρά την τρομοκρατίαν των δικτατόρων-Γερμανοϊταλών, ο κόσμος εχρειάζετο ένα ξύπνημα διά να πεισθή, ότι το δίκαιο δύναται να δημιουργήση δύναμιν, οι Έλληνες έδωσαν ένα υπέροχον σάλπισμα διά μίαν τοιαύτην αφύπνισιν εις τα εκατομμύρια των σκλαβωμένων λαών. Εκείνο που προκαλεί τον εξαιρετικόν θαυμασμόν δεν είναι τόσον η νίκη την οποία κατήγαγε η χώρα, η μικρά χώρα εναντίον ισχυρού και πολύ μεγαλύτερου εχθρού, αλλά το ηθικόν του ελληνικού λαού. Πουθενά δεν είδα πιο περιχαρείς στρατιώτας».

Και ο πολεμικός ανταποκριτής του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Αμερικής: «Η μικρά Ελλάς έδωσε θάρρος εις τους τρομοκρατημένους λαούς και δεν αποκλείεται να είναι ο ηρωισμός της μικράς αυτής χώρας η αρχή του τέλους του φασισμού. Οι ελληνικές νίκες έχουν παντού μεγίστην επίδρασιν. Οι Έλληνες, με τη γενναιότητά τους, ίσως αλλάξουν την όψιν του πολέμου, ίσως γίνουν η αφορμή να συντριβούν τα όνειρα των φασιστών. Στους Έλληνες ανήκει κάθε τιμή» (Raymond swing 3.11.40).

Το ανοιχτό γράμμα του Γενικού Γραμματέα του ΚΚΕ, Νίκου Ζαχαριάδη, στις 31.10.40, προς το λαό της Ελλάδας ήταν ένα σάλπισμα, ένα προσκλητήριο για εθνικό εγερτήριο: «Ο λαός της Ελλάδας διεξάγει σήμερα έναν πόλεμο εθνικοαπελευθερωτικό ενάντια στο φασισμό του Μουσολίνι. Δίπλα στο κύριο μέτωπο και ο κάθε βράχος, η κάθε ρεματιά, το κάθε χωριό, καλύβα με καλύβα, η κάθε πόλη, σπίτι με σπίτι, πρέπει να γίνει φρούριο του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα».

Το «ΟΧΙ» του ελληνικού λαού απ' τις λαϊκές τάξεις και το αθάνατο έπος του '40 συνεχίστηκε και μετά την επιδρομή των Γερμανών και τη χιτλεροφασιστική κατοχή. Με το ΕΑΜ και τον ΕΛΑΣ, τους εμψυχωτές και οργανωτές σκληρών αγώνων σε πόλεις και σε χωριά: «Λαέ σκλαβωμένε! Τσακίστε τα δεσμά της σκλαβιάς». Το «Οχι» απ' την εργατική τάξη της Ελλάδας με συνέπεια στην ιστορική στιγμή - όπως πάντα - επικεφαλής του κινήματος. Η πρωτοπορία στην πάλη για την Εθνική Αντίσταση και τη λαϊκή κυριαρχία. Με τις θυσίες της, όπως τότε με το «Οχι» στο φασισμό μέχρι και την απελευθέρωση, κατέκτησε ζηλευτή θέση ανάμεσα σε όλους τους λαούς. Την ιστορία.

Παναγιώτης ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗΣ